SOBOŠKE NOVINE

ČASOPIS MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA | odgovorni urednik Tadej Buzeti 15. november 2023 | številka 237

Stoletja v sodobnosti

V eni lepših stavb v Murski Soboti se bo prepletal zanimiv vsebinski kontrast. Arhivski fondi, ki segajo tudi v 17. stoletje, bodo dobili prostor v sodobni arhitekturi.

Foto: Ksenija Glažar

Intervju: prof. dr. Mitja Slavinec

Župan sprejel zlate maturante

V FOTOGRAFIJI IN BESEDI

VARSTVENO-DELOVNI CENTER MURSKA SOBOTA rje javni socialnovarstveni zavod, ki odraslim osebam z motnjo v duševnem razvoju zagotavlja organizirano dnevno varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji ter institucionalno varstvo. Pri njih nastajajo čudoviti izdelki, ki so lahko velikokrat prava izbira za darilo ob rojstnem dnevu in praznikih ali kot poslovno darilo. Od kuhalnice in predpasnika do čudovitih uhanov, vse se najde v njihovem širokem naboru. Nekaj krasnih idej za darilo so postavili na ogled v avli Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, kjer so na ogled do 20. novembra. Nakup izdelkov je nakup z dobrim namenom, saj je denar namenjen uporabnikom, osebam z duševno in telesno motnjo, ki izdelke skupaj z inštruktorjem tudi izdelujejo. | Natalija Kreft

TIO CIPOT je na Mestnem stadionu Fazanerija zaigral za reprezentanco Slovenije do 21 let v kvalifikacijski tekmi proti Avstriji za uvrstitev na evropsko prvenstvo 2025, ki bo na Slovaškem. Mladi reprezentanti Slovenije so severne sosede premagali z rezultatom 1:0. Strelec zadetka je bil Svit Sešlar. Domači navijači so Cipota pričakali s transparentom »Tio, dobrodošel doma«. Po tekmi je bil zadovoljen z zmago slovenske reprezentance in poudaril, da je zdaj njegov prvi cilj, da se z mlado reprezentanco uvrsti na evropsko prvenstvo. Še pred tem, 12. oktobra, je članska vrsta Mure v pripravljalni tekmi z rezultatom 2:0 premagala reprezentanco Slovenije U19, za katero sta igrala tudi mlada muraša Niko Kasalo in Timotej Brkić. Strelca zadetkov sta bila Nikola Petković in Mihajlo Spasojević. Član strokovnega štaba reprezentance je tudi Matjaž Kek, trener Murine mladinske ekipe. | Aleš Cipot

ČLANI ODBORA INPLANINEC za planinstvo invalidov in oseb s posebnimi potrebami Planinske zveze Slovenije že vrsto let organizirajo različne pohode. Ti potekajo pod naslovom Skupaj v hribe, pohoda po južnih obronkih Goričkega pa se je udeležilo okrog 150 planincev, članov različnih invalidskih organizacij iz Pomurja in z drugih koncev Slovenije. Do končne postaje na nogometnem igrišču v Selu so se nekateri odpravili iz Vučje Gomile, drugi pa iz Moravskih Toplic. S pohodi so želeli predstaviti hojo kot najpreprostejšo obliko gibanja in druženja, ob tej priložnosti pa bi predstavili tudi različne pripomočke za hojo. Vendar so načrt hitro razširili in zdaj se običajno na pohodih zberejo vsi invalidi – z gibalno oviranostjo, z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, z okvaro sluha itd. S pohodi želijo invalide čim uspešneje vključevati v družbo, čeprav bi morali kljub svoji drugačnosti biti enakovreden člen družbe že brez tega. | Geza Grabar

PRIREDITEV OB TEDNU OTROKA so pripravili tudi v Pomurskem muzeju Murska Sobota, in sicer družinsko delavnico na temo lanu, dogodek pa se je navezoval na občasno razstavo »Kmečka dela v umetnostni in etnološki podobi«, ki med drugim prikazuje pridelavo in predelavo lanu. Kustosinja Mateja Huber je poudarila, da so želeli javnosti predstaviti stara znanja in veščine, ki so jih uporabljali v preteklosti, da so iz lanu pridelali domače platno. Pri prikazu česanja so najprej od lanenih stebel ločili seme, potem so iz listov s posebnimi lesenimi česali in trenjem stebel na trlico pridobili predivo, iz katerega so nato s predenjem na kolovratu pridobivali niti za tkanje lanenega platna v statvah. »Ob prikazu smo pripravili še družinsko delavnico tkanja s tkalskimi deščicami. Udeleženci so se s preprostim pripomočkom preizkusili v tkanju in si stkali zapestnice,« je še pojasnila kustosinja. | Geza Grabar

USTVARJALNOST DIJAKOV rakičanske biotehniške šole potrjuje bogata jesenska razstava »Odpiramo vrata v svet jesenskih darov«. Razstava je bila razdeljena na enajst tematskih sklopov: od gozdnih sadežev in divjih rastlin s pripadajočimi objekti za ptice in žuželke do plodov in pridelkov iz sadovnjakov, vinogradov in s polj. Vse je bilo predstavljeno na prostem, ob tem pa so bile v nekaterih učilnicah razstavljene starine, v šolski garaži je bil v simulatorski traktorski kabini poudarek na prometni varnosti, predstavili pa so še oranje in obnovljeno šolsko kuhinjo. Na prostem so se odvijale kmečke igre, kjer je bil pred zeliščnim vrtom prostor za priložnostno trženje jedi in pijače, ki so ga izvedli dijaki višjih letnikov. Tam so bili postavljeni tudi panoji s slikami in aranžmaji ter likovnimi izdelki na temo jeseni, v šolskem hlevu pa so bile predstavljene še domače živali. | Geza Grabar

DIJAKINJE IN DIJAKI GIMNAZIJE MURSKA SOBOTA so gostili vrstnike z gimnazije Katharinen-Gymnasium iz Ingolstadta. V okviru projekta iz zgodovine so mladi iz Ingolstadta spoznavali našo regijo, se srečali s predstavniki različnih verskih skupnosti ter se z obiskom Pomurskega muzeja Murska Sobota in znamenitosti v mestu seznanili z našo zgodovino. Zjutraj jih je v Mikku Murska Sobota pozdravil podžupan Jure Lang, ki je povedal, da občina z veseljem podpira tovrstne izmenjave mladih iz pobratenih mest, saj prispevajo k spoznavanju različnih kultur in zgodovine ter naše dolgoletno prijateljstvo ohranjajo živo in mlado. | Uredništvo

Bi šlo z regijami lažje?

GEZA GRABAR

O skladnem regionalnem razvoju so govorili tudi na 78. Vanekovem večeru.

Omizje (od leve): Marjan Šiftar, mag. Mojca Breščak, Tadej Ružič in Franc Horvat. | Foto: Pomurec.com

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija je v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota pripravila pogovor Sredstva EU in skladen regionalni razvoj v Sloveniji, ki sta ga vodila predsednik uprave Marjan Šiftar in mag. Mojca Breščak.

Iz baze navzgor

Uvodoma je dr. Aleksander Jevšek, minister za kohezijo in regionalni razvoj, povedal, da se je v prejšnji funkciji župana s svojimi kolegi in kolegicami hudoval, ker se o evropskem denarju z njimi niso pogovarjali in so odločitve o tem sprejemali na ravneh uradnikov in ministrov ter so jih predstavniki lokalnih oblasti morali sprejeti kot gotovo dejstvo. A Jevšek meni, da bi moralo biti ravno obratno, saj župani in županje vedo, kaj potrebujejo v regiji ali posameznih občinah. Prav tako se ne strinja z zapiranjem javnim inštitucij na obmejnih območjih Prekmurja, kar je z vidika skladnega regionalnega razvoja nesprejemljivo. Povedal je še, da je v novi finančni perspektivni (2023–2027) regijam na voljo 470 milijonov evrov, o tem, za kaj bo denar namenjen, pa morajo odločiti regije, ne ministrstva.

Lokalna samouprava potrebuje naslednjo stopnjo razvoja

Predsednik sveta pomurske razvojne regije Franc Horvat je poudaril, da so občine v razvoju prišle do točke, ko brez usklajevanja na stopnico višji ravni napredka ne bo več mogoče doseči, zlasti brez usklajevanja na skupni, regijski ravni, zato so regije nujne. Državne inštitucije za regijske projekte po njegovem mnenju niso pravi naslov. Da je trenutna učinkovitost lokalne samouprave – v Pomurju s kar 27 občinami – preživela in zahteva preveč birokracije, regije pa morajo obvezno storiti naslednji korak v razvoju, je bil prepričan tudi Tadej Ružič, predsednik razvojnega sveta pomurske regije.

> Predsednik sveta pomurske razvojne regije Franc Horvat je poudaril, da so občine v razvoju prišle do točke, ko brez usklajevanja na stopnico višji ravni napredka ne bo več mogoče doseči, zlasti brez usklajevanja na skupni, regijski ravni, zato so regije nujne.

Poziv k oddaji predlogov za podelitev naziva

naj prostovoljec v letu 2023

Murska Sobota nosi naziv prostovoljstvu prijazno mesto, saj spodbuja in podpira prostovoljske programe in medgeneracijsko prostovoljstvo. V naši sredi prostovoljci opravljajo izjemno delo v dobro skupnosti. Podpora njihovemu delu pomeni kakovostnejše življenje za vse v naši občini.

Pozivam vse organizacije, društva, zavode, občanke in občane, da oddajo ***predloge za podelitev županovih priznanj prostovoljcem****, za katere menite, da so bili v letu 2023 najbolj požrtvovalni in predani izvajanju prostovoljskega dela.*

Priznanja bodo podeljena v naslednjih kategorijah:

1. *Naj prostovoljec/prostovoljka (posameznik)*
2. *Naj prostovoljsko društvo*
3. *Naj prostovoljska organizacija*
4. *Naj prostovoljski dogodek*

V predlogu za podelitev naziva navedite naslednje:

1. *Predstavitev posameznika oz. društva/organizacije/dogodka*
2. *Predstavitev delovanja na področju prostovoljstva*
3. *Cilji, ki so bili s prostovoljskim delom doseženi*

Vloge naslovite na Mestno občino Murska Sobota, Kardoševa 2, Murska Sobota ali jih pošljite po elektronski pošti na mestna.obcina@murska-sobota.si najpozneje do 29. decembra 2023.

Prispele vloge bo obravnavala posebna komisija. Podelitev priznanj bo potekala spomladi 2024.

Letos drsanje na drugačnem drsališču

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Vsak letni čas v našem mestu je lep, toda kratki in mračni dnevi v zimskem obdobju na nas ne vplivajo ravno blagodejno, žal takrat tudi hitreje opustimo gibanje na prostem. Namesto pred televizorji in računalniki bomo to zimo v Soboti lahko čas izkoristili za rekreacijo, ki jo bo ponujal atraktiven drsalni park!

Letošnjo zimo bomo v mestu namreč lahko drsali na drugačnem drsališču! Na mestni občini smo se odločili, da prostor za izjemno priljubljeno zimsko rekreativno aktivnost še povečamo in izvajalci že pripravljajo podlago za drsalni park, ki bo postavljen v drevoredu Martina Luthra in na Trgu zmage.

Prijetno bo tudi druženje ob drsalnem parku, saj smo skupaj z javnimi zavodi pripravili bogat program zimskih aktivnosti ter božično-novoletnega prazničnega dogajanja za vse generacije, ki ga lahko napovemo v tej številki Soboških novin. Novost bo tudi čisto pravi Božičkov nabiralnik, kamor bodo najmlajši lahko odvrgli svoja pisma Božičku. Zagotavljamo, da bodo prišla pravočasno na čisto pravi naslov in v prave roke!

Za uresničitev vsega načrtovanega žal sredstva iz občinskega proračuna ne zadostujejo, zato letos uvajamo simbolično vstopnino. Le na ta način lahko namreč zagotovimo kakovostno pripravljen drsalni park z bogatim spremljajočim programom.

Drsalni park bomo odprli na predvečer praznika zavetnika mesta sv. Nikolaja, ko bo mestno središče zažarelo v soju tisočerih luči. Prijazno vas vabim, da skupaj stopimo v praznični mesec v naši lepi Soboti! Veselim se srečanj na številnih prazničnih dogodkih!

Vaš župan,

Damjan Anželj

V znamenju rebalansa in revizije poslovanja

KSENIJA GLAŽAR

Za mestnimi svetniki je oktobrska seja, na kateri so potrdili rebalans proračuna in se seznanili s poročilom o notranji reviziji poslovanja javnega zavoda RIS Dvorec Rakičan v letu 2022.

Dominika Fras, nova vodja oddelka za javne finance mestne uprave, je v začetku seje pojasnila, da so k predlogu rebalansa proračuna pristopili iz dveh razlogov: prvi je potreba po zagotovitvi novega vira financiranja oziroma nadomestitvi vira financiranja za načrtovane investicije, drugi pa potreba po uvrstitvi novih projektov v proračun za leto 2023 in Načrt razvojnih programov 2023–2026 zaradi kandidature na razpisih v okviru mehanizma Celostnih teritorialnih naložb. V skladu z rebalansom so prihodki načrtovani v višini dobrih 27,2 milijona evrov in so za 2,236 milijona evrov manjši od sprejetega proračuna, odhodki pa so načrtovani v višini dobrih 30,1 milijona evrov in so za dobrih 236 tisočakov manjši kot v februarja letos sprejetem proračunu. V primerjavi s sprejetim proračunom se prihodkovna stran zmanjšuje za 2.236.571 evrov, zlasti na račun nerealiziranih kapitalskih prihodkov, ki po namenskosti služijo kot vir financiranja investicij.

Pojasnila je še, da je bilo med izvrševanjem proračuna treba urgentno zagotoviti dodatna sredstva za sanacijo toplovoda v Lendavski ulici, kar je terjalo dodatnih 141 tisoč evrov. Na kapitalskih prihodkih temeljijo tudi investicije, ki bremenijo lastni delež in bodo do konca leta 2023 izvedene tako operativno kot tudi finančno. Gre za dograditev učilnic Osnovne šole IV Murska Sobota, zamenjavo športnega poda športne dvorane Osnovne šole I Murska Sobota, ureditev športnega centra v Rakičanu, urejanje pokopališč, kolesarski most Černelavci–Polana, stadion Fazanerija, vlaganja v vaške domove, mestno tržnico, izvedbo kajak-kanu steze ter posodobitev balinišča in sanitarij v Bakovcih. Za ta namen zato, kot je pojasnila, načrtujejo dodatno dolgoročno zadolževanje v skupni višini dveh milijonov evrov.

Drugi razlog je uvrstitev novih projektov v proračun za leto 2023 in Načrt razvojnih programov 2023–2026 zaradi kandidature na razpisih v okviru mehanizma Celostnih teritorialnih naložb.

V okviru teh naložb je v rebalans uvrščenih šest novih projektov: s področja urbane prenove, kjer gre za stoodstotno sofinanciranje upravičenih stroškov, sta to prenova Sokolskega doma (v skupni višini 1,9 milijona evrov) in prenova Delavskega doma (3,6 milijona evrov), na področju zelene infrastrukture, kjer gre prav tako za stoodstotno sofinanciranje upravičenih stroškov, so to Zelene površine v mestu (813 tisoč evrov), na področju urbane mobilnosti, kjer je sofinanciranje v deležu 80 odstotkov upravičenih stroškov, pa so to Noršinska ulica, 1. faza (1,6 milijona evrov), kolesarska steza Bakovci–Dokležovje (735 tisoč evrov) ter ureditev Kranjčeve in Gajeve ulice (913 tisoč evrov).

Burna razprava o proračunu in prostorih za borilne športe

V razpravi je Mitja Horvat (Gibanje Svoboda) opozoril, da mora biti ob snovanju novega proračuna v prihodnjih mesecih večji poudarek na prihodkih ter da mora biti proračun realen, vzdržen in investicijsko naravnan.

Anton Slavic (Neodvisna stranka Pomurja) je povedal, da so že ob sprejetju proračuna bili nezadovoljni, saj so pogrešali razvoj, ob rebalansu so nezadovoljni še bolj. Izpostavil je še zadolževanje, ki se povečuje in približuje limitu. Opozoril je, da je treba paziti tudi na lastno udeležbo sofinanciranj.

Gorazd Kerec (Gibanje Svoboda) je povedal, da je neizpodbitno dejstvo, da se bo mestna občina morala zadolžiti in da začete investicije mora dokončati. Nujna je optimizacija, prav tako združevanje služb javnih zavodov in varčevanje ter osredotočenost na projekte, kjer lastni delež ni velik.

Bernardka Ružič (SD) je povedala, da naj se investicije, ki so iz tega proračuna izpadle, upoštevajo v naslednjem proračunu.

Bojan Petrijan (SDS) je pri rebalansu opozoril na močan izpad kapitalskih prihodkov. Nemudoma je treba varčevati pri sebi in javnih zavodih, pravi. Stranka SDS je nato vložila amandma k spremembi višine zadolževanja mestne občine, po katerem bi se zadolževanje s predlagane višine zadolževanja 3,350 milijona evrov spremenilo na 3,480 milijona evrov, kar pomeni dodatnih 130 tisoč evrov. V NRP se po predlogu amandmaja doda oziroma dopolni pridobivanje objekta – nakup prostora za izvajanje borilnih veščin, kar je smiselno in ob pomanjkanju prostorskih kapacitet predstavlja dolgoročno naložbo.

> V skladu z rebalansom so prihodki načrtovani v višini dobrih 27,2 milijona evrov in so za 2,236 milijona evrov manjši od sprejetega proračuna, odhodki pa so načrtovani v višini dobrih 30,1 milijona evrov in so za dobrih 236 tisočakov manjši kot v februarja letos sprejetem proračunu.

Župan Damjan Anželj je nato pri predlogu amandmaja pojasnil, da so mestne občine že vrsto let podfinancirane in da ni pričakovati, da bi se povprečnina povečala. To pomeni, da štipendije, Letni program športa, nagrade ob rojstvu otroka ter razpise v sociali, zdravstvu in gospodarstvu financirajo tudi z lastnimi sredstvi. Amandmaja ne podpira tudi zaradi načela enakopravnosti. V občini je namreč nekaj manj kot sto društev v javnem interesu. Društvom pomagajo prek Letnega programa športa in jim prostore ponujajo po enakih pogojih.

Na dnevnem redu seje je sprva bila tudi točka, pri kateri bi mestni svetniki odločali o soglasju k zadolžitvi javnega zavoda Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota, a je bila točka na predlog javnega zavoda v začetku seje umaknjena. Javni zavod naj bi se zadolžil za nakup nepremičnine, in sicer dela poslovno-stanovanjskega objekta na Kocljevi ulici 2 v Murski Soboti, nato bi omenjene prostore dal v najem za izvajanje športne dejavnosti Rokoborskega društva Sobota.

Mestna svetnica Brigita Perhavec (SD), direktorica Zavoda za kulturo, turizem in šport Murska Sobota, je pojasnila, da so v Rokoborskem društvu Sobota odstopili od namere, zato meni, da je amandma brezpredmeten.

Več mestnih svetnikov se je strinjalo, da borilni športi potrebujejo specifično opremo, zato jim vsi prostori ne ustrezajo in je treba biti previden, da se ne zamerijo drugim športnim društvom.

Po glasovanju so mestni svetniki rebalans potrdili, amandma pa ni bil podprt.

O poročilu o notranji reviziji poslovanja javnega zavoda RIS Dvorec Rakičan

Predstavila ga je notranja revizorka Mestne občine Murska Sobota Andreja Kovač, ki je izvedla revizijo in pripravila Poročilo o opravljeni izredni notranji reviziji poslovanja RIS Dvorec Rakičan v letu 2022. Pojasnila je, da je notranja revizija bila opravljena kot izredna po odredbi župana. Cilji so bili pregledati pravilnost nekaterih področij poslovanja zavoda v letu 2022, in sicer plače zaposlenih, povračila stroškov zaposlenim za službena potovanja, zadolževanje zavoda in poslovanje z zasebnimi zavodi, dejavnost konjeništva, poslovanje s turističnimi boni in prireditev Noč čarovnic 2022. Najprej je bil zasnovan osnutek poročila, h kateremu je imel direktor RIS Dvorec Rakičan Robert Celec možnost podati svoje pripombe in pojasnila, kar je tudi storil. Na zaključnem sestanku so vse ugotovitve iz revizije in pripombe direktorja podrobneje obravnavali in so del poročila.

Gorazd Kerec (v ospredju) je povedal, da je neizpodbitno dejstvo, da se bo mestna občina morala zadolžiti in da začete investicije mora dokončati.

Pojasnila je, da je RIS Dvorec Rakičan v pravilniku o sistematizaciji delovnih mest nepravilno določil možnost zaposlitve za nedoločen čas na delovnih mestih, ki so sistematizirana za določen čas, to je za čas izvajanja projekta. Na teh delovnih mestih je tudi zaposloval delavce za nedoločen čas, še preden je bilo to določilo sprejeto. Ugotovljene so bile še nejasnost in napaka pri sistematiziranju delovnih mest ter nepreglednost dokumentacije v zvezi z delovnimi razmerji. Pri naknadnih poračunih plač zaradi neupoštevanja napredovanj zaposlenim niso bile izplačane zamudne obresti, kot to določa zakonodaja. Ugotovljeni sta bili še napačno napredovanje zaposlene in neupravičeno izplačilo dodatka za delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega del direktorju po poteku soglasja mestnega sveta.

Na področju povračil stroškov zaposlenim za službena potovanja so bili ugotovljeni pomanjkljivo in površno izpolnjeni potni nalogi, nezanesljive evidence o prisotnosti zaposlenih ter izplačila povračil stroškov kilometrin nad zneskom, ki se ne všteva v davčno osnovo brez obračunavanja ustreznih davkov in prispevkov. Niso bile plačane dnevnice za odsotnost zaposlenih, daljšo od šestih ur, kljub nezagotovljeni prehrani na drug način.

Pri pregledu pravilnosti zadolževanja zavoda je bilo ugotovljeno, da v posojilni pogodbi ni naveden projekt, za katerega se financiranje sklepa, čeprav je bilo soglasje mestnega sveta dano za točno določeni projekt. RIS Dvorec Rakičan je tako za isti projekt najel dve posojili, ki v skupnem znesku presegata vrednost projekta, za katerega je mestni svet dal soglasje. Izpostavljeno je bilo tudi tveganje zaradi likvidnostih težav javnega zavoda, saj RIS Dvorec Rakičan posojila odplačuje po prejemu evropskih sredstev z zamikom ali pa sploh ne. RIS Dvorec Rakičan tudi ni spoštoval določila sklepa o podaji soglasja k zadolžitvi javnega zavoda v zvezi s poročanjem občini.

Ugotovljeno je bilo tudi, da je zaradi lažjega kandidiranja na razpisih javni zavod ustanovil poslovno enoto Beltinci, pri čemer tega ni ustrezno uredil v aktih zavoda, ki se sprejemajo v soglasju s svetom zavoda. Zato opustitev tega po besedah notranje revizorke kaže na prekoračitev pristojnosti direktorja. Nadalje ni vzpostavil ustrezne ločene računovodske evidence za to enoto.

Pri pregledu poslovanja konjeniškega centra je bilo ugotovljeno, da ni sprejel pravilnika o omenjenem centru, kot to določa statut, in da so računovodske evidence poslovanja konjeniškega centra premalo transparentne. Ugotovljene so bile tudi nepravilnosti pri amortiziranju osnovnih sredstev, osnovne črede konj. Vrednost teh je v evidencah precenjena. Cenik storitev konjeniškega centra je stopil v veljavo, še preden je bil sprejet na seji sveta zavoda.

Pri poslovanju s turističnimi boni je RIS Dvorec Rakičan po mnenju notranje revizijske službe sklenil škodljivo pogodbo, poimenovano Bon za bon. Izračunano je bilo, da finančni izplen pogodbenega posla ni uspel pokriti niti osnovnih stroškov storitve. Posel ni bil zanemarljiv, saj je RIS Dvorec Rakičan izvajalcu po pogodbi izplačal skupno več kot 200 tisoč evrov. Pri sklenitvi tega posla tudi ni pridobil soglasja sveta zavoda, s čimer je direktor prekoračil svoja pooblastila. Ugotovljene so bile tudi pomanjkljive evidence pri spremljanju tega posla.

Revizorka je še pojasnila, da je bil v povezavi z unovčevanjem turističnih bonov pregledan še način trženja storitve, poimenovane Eko kampiranje, kjer je javni zavod tržil še dodane kapacitete, nočitve z zajtrkom v šotoru ali na seniku,

kjer je unovčiteljem turističnih bonov ponudil darilni bon trgovskega podjetja v višini polovične vrednosti aranžmaja. V zvezi s tem je bilo izraženo tveganje namernega črpanja namenskih sredstev države mimo pravil, saj zamenjava turističnih bonov za denar ali trgovski bon ni bila dovoljena. Glede na omejitve pooblastil je služba za notranjo revizijo to podrobnejšo preiskavo prepustila policiji, saj je bila med revizijo začeta kriminalistična preiskava. V povezavi s turističnimi boni RIS Dvorec Rakičan tudi ni ravnal v skladu s pravili javnega naročanja in je deloval brez soglasja sveta zavoda, zato je tudi v tem primeru šlo za prekoračitev pooblastil direktorja.

Pri prireditvi Noč čarovnic so bile ugotovljene pomanjkljivosti v računovodskih evidencah, saj iz njih ni mogoče razbrati zneska dobroimetja s plačilnih kartic obiskovalcev, ki se lahko uporabijo tudi na drugih prireditvah pozneje v RIS Dvorec Rakičan.

Ugotovljeni sta bili tudi tveganje naknadnega prilagajanja dokumentacije pogojem razpisa za evropska sredstva v zvezi z nakupom šotora ter neobičajno poslovanje z nekaterimi zasebnimi zavodi oziroma društvi. Pri slednjem je šlo za zaračunavanje rezervacij za izvedbo mladinskih izmenjav, pri čemer so društva oziroma zasebni zavodi temu javnemu zavodu, vsi na isti dan, plačali od 6 do 18 tisoč evrov ter po nekaj tednih zahtevali vračilo teh sredstev, saj se iz različnih razlogov izmenjave naj ne bi izvajale. Služba za notranjo revizijo je pri tem izrazila precej verjetno tveganje, da je šlo za prikrito začasno financiranje RIS Dvorec Rakičan z izdajo fiktivnih predračunov, ki so bili pozneje stornirani, in tveganje, da je šlo za poslovanje z zasebnimi zavodi, ki so povezani z RIS Dvorec Rakičan. Dva od teh zavodov delujeta na naslovu RIS Dvorec Rakičan, eden pa na domačem naslovu direktorja. Za potrditev tovrstnih povezav bi bile potrebne podrobnejše preiskave, ki pa presegajo pristojnosti občinske notranje revizije. Direktor RIS Dvorec Rakičan mora v roku 90 dni od izdaje poročila predložiti odzivno poročilo, v katerem mora izkazati, katere ukrepe je sprejel na osnovi priporočil notranje revizije.

V razpravi znova pobude za racionalizacijo javnih zavodov

Mitja Horvat (Gibanje Svoboda) je v razpravi opozoril, da so nujne skupne službe. Javni zavodi s prevelikimi pooblastili, s sklepanjem pogodb, ki jih ne bi smeli sklepati ter o katerih nista obveščena mestna občina in svet zavoda, kažejo na to, da nekaj ni prav. Zato meni, da je treba prevetriti statute, jih proučiti in spremeniti. Na skupne službe je znova opozoril tudi Gorazd Kerec (Gibanje Svoboda). Andrej Mešič (SDS) pričakuje ukrepanje, da se čim prej reši situacija, v kateri sta se znašla RIS Dvorec Rakičan in mestna občina. Tudi on je predlagal racionalizacijo delovanja zavodov, večji komercialni dogodki naj se izvajajo pod isto streho. Nives Cajnko (Gibanje Svoboda), na septembrski seji razrešena članica sveta javnega zavoda RIS Dvorec Rakičan, je povedala, da jih je pred koncem mandata notranja revizorka obvestila, da naj bi leta 2018 svet zavoda v prejšnjem mandatu sprejel sklep, po katerem se direktorju dovoljuje sklepanje poslov in pogodb v vrednosti nad 20 tisoč evrov brez sklepa sveta zavoda. Ker je bila tudi takrat članica sveta zavoda, je po dokumentaciji, ki jo hrani, ugotovila, da se zapisnika razlikujeta in da na njenem originalu navedenega sklepa ni. O tem je obvestila notranjo revizorko in preostale člane sveta zavoda ter župana. Več kot očitno je, da je zapisnik sveta zavoda, ki ga je revizorka pridobila od direktorja RIS Dvorec Rakičan, kot pravi, ponarejen. To dejstvo bi po njenem mnenju moralo biti navedeno v poročilu. Oba zapisnika so prejšnji člani sveta zavoda predali kriminalistični policiji.

> Predlog rebalansa proračuna za leto 2023 izhaja zlasti iz potrebe po zagotovitvi novega vira financiranja za načrtovane investicije ter iz potrebe po uvrstitvi novih projektov v proračun za leto 2023 in NRP 2023–2026 zaradi kandidature na razpisih v oktobru in novembru v okviru mehanizma Celostnih teritorialnih naložb.

Notranja revizorka Andreja Kovač je nato pojasnila, da sta ji res bila predložena dva različna zapisnika, v poročilu pa ga je izločila, ker ni uspela ugotoviti, kateri je izvirnik. Zato je v poročilu ostala ugotovitev, da je direktor prekoračil pooblastila v sklepanju poslov v vrednosti nad 20 tisoč evrov, čeprav se je direktor branil, da je imel sklep, sprejet na seji sveta zavoda, ki mu je to dovoljeval. Župan je ob koncu razprave povedal, da mora prvo sejo sveta zavoda sklicati direktor, ki pa je na bolniškem dopustu. Z dopisom ga je pozval, naj jo skliče čim prej, sklicana naj bi bila 30. oktobra. Pojasnil je še, da bo statute res treba pregledati. »Prišli smo v pravno nevzdržno situacijo. Sveta zavoda ni, direktor je na bolniški, pooblaščenca ni. Župan pa nima nobenega vzvoda, ker prvo sejo sklicuje direktor,« je povedal župan in mestnemu svetu poleg sklepa, po katerem se seznanijo z revizijskim poročilom, predlagal, da sprejmejo še sklep, po katerem podajo predhodno soglasje k razrešitvi direktorja. Po glasovanju so mestni svetniki oba sklepa potrdili.

Kadrovske zadeve

Pri točki o kadrovskih zadevah so bili v svet javnega zavoda Galerija Murska Sobota kot predstavniki ustanovitelja imenovani Daniela Mörec, Marjan Horvat in Josip Fabijanč. V svetu javnega zavoda Osnovna šola III Murska Sobota je bil kot predstavnik ustanovitelja razrešen Drago Vigali, ki je dal odstopno izjavo, kot nadomestna članica pa je bila imenovana Tamara Gradinski. V svetu javnega zavoda Osnovna šola II Murska Sobota je prenehal mandat članu Timiju Gombocu, in sicer zaradi nezdružljivosti s funkcijo podžupana mestne občine, nadomestna članica za preostanek mandata je postala Petra Horvat.

Odgovori na vprašanja in pobude mestnih svetnikov (8. redna seja)

Objavljamo odgovore na vprašanja in pobude, ki so jih člani mestnega sveta imeli na 8. redni seji mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota.

POPRAVEK

V prejšnji številki smo v sklopu te rubrike pomotoma zapisali, da je spodaj zapisani pobudi postavila Daniela Mörec. Pobudi, ki ju objavljamo še enkrat, je na 7. redni seji mestnega sveta postavil mestni svetnik Andrej Mešič. Za neljubo napako se opravičujemo.

ANDREJ MEŠIČ (7. REDNA SEJA):

O domu za starejše občane v Gregorčičevi ulici v Murski Soboti ga je zanimalo, ali se bodo res izselili v druge prostore. O tem so tekli sestanki in pogovori, širijo se različne informacije. Povedal je, da se s selitvijo ne strinja. Na seji je navzoč direktor doma za starejše občane, ki lahko odgovori na to vprašanje. Seznanjen je, da v Rakičanu urejajo dom za starejše, da tam potekajo gradbena dela in da prostori niso primerni za bivanje, zato je dom začasno urejen v nekdanjem hotelu Diana. Strinja se s tem statusom, da lahko dom v Rakičanu uredijo v sodobnejši dom, ki bo primeren za sedanjost in prihodnost. Nasprotuje pa izselitvi starejših iz objekta v Gregorčičevi ulici, saj je ta zgradba prilagojena za starejše, bila je zgrajena prav za ta namen in ima varovana stanovanja.

Glede na vse povodnji v zadnjem času ga zanima, kako varen je kanal, ki teče od Fazanerije do Mure. Star je namreč več desetletij. Ob celotni liniji je v Murski Soboti veliko hiš in prebivalcev. Vprašal je, kako varni so prebivalci.

NADA KUHAR:

Povedala je, da ni zadovoljna z odgovorom na vprašanje, ki ga je na prejšnji seji postavila o preplastitvi poti v parku. Preplastitev je bila namreč uvrščena v proračun prejšnjega leta, vendar se do danes ni nič spremenilo. Pričakuje, da se pot čim prej uredi. Pot je v slabem stanju, saj je polna razpok in lukenj. Mestno upravo je zaprosila za odgovora zavoda oziroma za pogoje, ki jih zahteva Zavod za kulturno dediščino Slovenije, enota Maribor. Občane naj čim prej obvestijo, kdaj bo to urejeno.

Odgovor mestne uprave:

Mestni oziroma grajski park je zavarovan kot kulturna dediščina in spomenik oblikovane narave. V skladu z odlokom se ga varuje v njegovih bistvenih historičnih sestavinah, posegi pa morajo biti temu podrejeni. Za vsak poseg v park je zato treba izpolniti kulturnovarstvene pogoje in pridobiti soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Ob tem je za območje mestnega parka v veljavi prostorski akt odlok o sprejetju ureditvenega načrta za ureditev soboškega mestnega parka (Uradni list RS, št. 21/96), v katerem je določeno, kateri posegi so dovoljeni in kateri ne. Tako je denimo med drugimi določili predpisana odstranitev objekta ZOTKS. Mestna uprava že načrtuje rušenje objekta.

Preplastitve potk v mestnem parku so bile načrtovane že v letu 2022. Investicija je bila vključena v skupno javno naročilo Obnove in preplastitve cest v letu 2022 ter ureditev vodovodov, ki je bilo izvedeno jeseni 2022. Vzporedno je potekalo pridobivanje mnenja Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije o nameravanem posegu. Strokovno mnenje zavoda in našega vzdrževalca javnih površin javnega podjetja Komunala je bilo, da se s ponovnim asfaltiranjem ne strinjajo, saj si stroka prizadeva, da se površine v parkih urejajo z okolju prijaznimi materiali in da se pri tovrstnih ureditvah vrača k originalni izvedbi (pesek) ali se izkoristijo alternativne rešitve. Na podlagi tega stališča ta del javnega naročila pozneje ni bil izveden.

V letu 2023 je bilo asfaltiranje dveh glavnih potk do gradu in ene stranske na podlagi predloga iz participativnega proračuna ponovno uvrščeno v proračun za leto 2023. V začetku leta 2023 smo Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije ponovno zaprosili za mnenje o možnosti preplastitve potk v mestnem parku. Od Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območne enote Maribor (g. Krivica) smo prejeli odgovor, »da so v grajskih parkih historično upravičene peščene poti. To velja tudi za park ob gradu v Murski Soboti«. V odgovoru je navedeno še, »da so tovrstne poti bolj prijazne do uporabnikov (kardiovaskularni sistem, človekov skelet in sklepe) in do rastlin v parku (pronicanje vode in hranil do korenin) kot asfaltne. So pa zahtevnejše za vzdrževanje. Asfaltirane poti so za urejanje poti v območju spomenika najmanj primerne«. V nadaljevanju navajajo še nekatere alternativne, a dražje rešitve. V predhodnem mnenju zavod tudi navaja, da bo treba »dela večinoma izvajati ročno, brez težke mehanizacije in v suhem vremenu«. Glede na vse navedeno v letu 2023 ta investicija ni bila izvedena, kar smo pojasnili tudi v obrazložitvi rebalansa proračuna za leto 2023 in v že objavljenih odgovorih.

Ker je treba potke v parku vsekakor urediti, vendar v skladu z mnenji stroke, je v načrtu celovit projekt ureditve mestnega parka. Projekt je že del Načrta razvojnih programov 2023–2026 (št. projekta: OB080-23-0033) in bo poleg že omenjene rušitve objekta ZOTKS, ureditve otroškega igrišča, javne razsvetljave, dodatnih zasaditev in ureditev na zelenih površinah ter ureditve jezera vključeval tudi primerno ureditev potk v mestnem parku. Projekt je zasnovan celovito, projektna dokumentacija zanj bo izdelana v skladu s strokovnimi mnenji. Izvedba in sanacija potk v mestnem parku bosta sledili strokovnim mnenjem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in preostalih mnenjedajalcev k predlaganim projektnim rešitvam.

Zeleni Sobote so v parku naredili zeleno jezero, ki je postalo ribnik, ker so člani Ribiške družine Murska Sobota vanj spustili ribe. To je bilo storjeno na pobudo že pokojnega gospoda Vilija Žižka, o čemer priča tudi ploščica iz leta 1994. Ta ribnik že zdavnaj ne predstavlja več parka. Ko je prijatelje iz Mežice popeljala po Murski Soboti in nato v mestni park, se je kar zgrozila, ko je videla, kaj plava po ribniku, usedline so bile neprijetne na pogled, vodomet ni deloval, vse račke so bile zunaj. Ker se tu odvijajo tudi poroke in fotografiranja, ji ni bilo prijetno ob pogledu na tako umazan ribnik. Prosila je, da se to čim prej uredi.

Odgovor mestne uprave:

O stanju t. i. ribnika v mestnem parku smo že poleti za strokovno mnenje zaprosili vzdrževalca javno podjetje Komunala, ki v mnenju navaja, da so »oborine, ki so se pojavile na ribniku, posledica bogatenja vode s hranili, zlasti dušikovimi spojinami, zaradi česar se je pospešila rast alg. Ker je v ribniku preveč živali in posledično živalskih iztrebkov, poleg tega pa še hrane, ki jo v ribnik mečejo obiskovalci, se je v ribniku povečala količina biomase. Večja količina hranilnih snovi, ki zastajajo, omogoči hitro razmnoževanje alg, ki prerastejo površino vodnega telesa. In ker ta velika količina alg tudi odmira, se na površini vodnega telesa pojavijo oborine v obliki cvetenja vode«.

V prejšnjih mesecih je bil ribnik večkrat očiščen oz. so bile alge odstranjene iz ribnika (s kanaljetom). Na tri do štiri leta ribnik izpraznijo in temeljito očistijo, vendar to ni trajna rešitev, saj se v ribniku ponovno pojavijo vodne živali, iztrebki in odvečna hrana. Poudariti je treba, da t. i. ribnik ni bil na-

menjen, da bi v njem živele ribe in druge živali, temveč kot vodno telo za poživitev mestnega parka. Zato ves čas opozarjamo in prosimo občane, da v ribnik ne spuščajo živali in jih ne hranijo. V okviru projekta celovite ureditve parka bo posebna pozornost namenjena tudi iskanju trajnejših rešitev za mestni ribnik. Do takrat žal preostane čiščenje ribnika, računamo pa tudi na primerno ravnanje občanov in obiskovalcev, ki naj živali v in ob ribniku ne hranijo ter jih vanj ne spuščajo.

Občanka jo je opozorila tudi na krožišče med Gregorčičevo in Slomškovo ulico. Ker je zasajeno le z enim drevesom na sredini, okrog pa je trava, je predlagala, da bi zasaditev uredili tako kot na vseh preostalih krožiščih po mestu, in sicer z grmičevjem in rožami.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA in mestne uprave:

Zasaditev v krožišču so predlagale organizacije, ki se ukvarjajo s tem področjem. Na zelenem otoku krožišča Gregorčičeve in Slomškove ulice bo spomladi, poleg zasajenega drevesa, izvedena dodatna zasaditev z grmovnicami in rožami. Ker naj bi se po trenutnih smernicah zasaditve v krožiščih razlikovale, je v tem krožišču zasajeno večstebelno drevo, vendar bomo okoli njega spomladi zaradi bogatejšega videza izvedli dodatne zasaditve.

Na seji mestnega sveta je predlagala, da bi zaradi slabe vidljivosti odstranili betonski zid, ki stoji na poti iz mestnega parka. Danes je na poti na sejo opazila, da je betonski zid odstranjen, vendar ne ve, ali je odstranjen za zmeraj ali le začasno. Če je prevladal razum, je odstranjen za vedno. Tako bi njena pobuda bila na mestu.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA:

Zid je bil odstranjen pri preplastitvi Kardoševe ulice. Tudi tukaj je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije postavil pogoj, da se mora ulica ohraniti v prvotni obliki. Projekt je bil sicer zastavljen drugače, vendar bi zaradi njihovih zahtev lahko izgubili enajst parkirnih mest, na kar ni mogel pristati, saj so tukaj lokali, mestna uprava, upravna enota in stanovalci. Zaradi tega so se nato odločili, da ostane v tej obliki in da bo izvedena samo preplastitev.

DR. MIRAN FORJANIČ:

Pri prejšnji točki o reviziji se mu je porodila ideja, da bi vsi javni zavodi, katerih ustanovitelj je mestna občina, vsako leto pripravili revidirani zaključni račun. Strokovne službe naj preverijo, ali je njegova ideja na mestu. Menil je, da na ta način ne bi prihajalo do zadev, ki so jim bili danes priča. Ta revizija bi bila po njegovem mnenju vodstvu zavoda vodilo pri tem, ali dela dobro, ali mora kaj popraviti, ali se je kje prikradla kakšna napaka. Predlagal je, da se preveri, ali je to dopustno z odlokom in ali lahko to zahteva samo občinska uprava. Po njegovem mnenju ne bi bilo škodljivo, če bi zavodi te račune pripravljali vsako leto. Zakon o zavodih določa znesek in obdobje za revizijo. Tako jo nekateri zavodi morajo opraviti vsako leto, manjši zavodi pa vsaj na dve leti. Povedal je tudi, da se ne spomni, da bi prejeli revidirano poročilo teh zavodov, razen ob izredni reviziji.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA in mestne uprave:

Strinjal se je, da je takrat, ko je treba opraviti revizijo, verjetno že prepozno. Dejstvo je, da imajo pripravljen načrt rednih in po potrebi tudi izrednih revizij. Zunanja revizija stane tudi javne zavode, v mestni občini imajo le eno revizorko, ki sama vseh javnih zavodov ne zmore pregledati. V mestni upravi vedno pregledajo in obravnavajo tudi končna poročila javnih zavodov.

V skladu z 2. odstavkom 23. člena odloka o organizaciji in nalogah mestne uprave Mestne občine Murska Sobota (Ur. l. RS, št. 9/2015) lahko služba za notranjo revizijo izvaja notranje revidiranje tudi za proračunske uporabnike, katerih ustanoviteljica in večinski financer je Mestna občina Murska Sobota. Toda dejstvo je, da vseh javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina, občina hkrati tudi večinsko ne financira. Za zdaj so v skupno notranjo revizijsko službo mestne občine (poleg občine in njenih ožjih delov) vključeni še trije javni zavodi: Vrtec Murska Sobota, Razvojni center Murska Sobota ter Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota. Pri teh se notranja revizija izvaja v skladu z določili Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (Ur. l. RS, št. 72/02 in 97/23), tj. vsako leto oz. enkrat na tri leta (odvisno od višine finančnega načrta). Za zagotavljanje celovitega nadzora nad vsemi javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je občina, bi morali okrepiti službo za notranjo revizijo.

Namen notranje revizije je opozarjati vodstvo revidiranega proračunskega uporabnika o nepravilnostih oz. tveganjih, ki jih revizor zazna ob pregledu. Vodstvo je tudi odgovorno za sprejem ukrepov na podlagi priporočil notranje revizije. Pri tem je treba ločiti, da tu ne gre za zunanjo revizijo, zato javna obravnava poročil notranje revizije ni običajna. Mestnemu svetu so zato poročila predložena le takrat, ko to izrecno zahtevajo svetniki oz. tako odloči župan.

MATJAŽ DURIČ:

Da javnega podjetja Komunala ne bi vedno samo grajali, je podjetje pohvalil za nagrado za naj mestno kopališče v Sloveniji v letu 2023, ki jo je prejelo Mestno kopališče Murska Sobota. Ker kopališče upravlja Komunala Murska Sobota, si to pohvalo s tega mesta zaslužijo. Upa tudi, da jih bo pohvalil še župan, saj nagrada potrjuje dobro delo. Menil je tudi, da bi bilo primerno, če bi listino izobesili na podjetju Komunala.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA:

S predstavnikoma Komunale ter Zavoda za kulturo, turizem in šport Murska Sobota se je udeležil podelitve, kjer je z izjemnim ponosom prevzel nagrado. Z direktorjem sta na odprtju letošnje kopalne sezone tudi poudarila, da kopališče spada med najlepša v Sloveniji. Je na robu mestnega gozda in ob stadionu, v okolici je veliko zelenih površin. Izrekel jim je vso čast in pohvalo ter povedal, da je tudi v vseh medijih delavce pohvalil za upravljanje kopališča. Kopališče si zasluži investicije, razmišljajo tudi o večletnem upravljanju, saj se pogodba zdaj vedno sklepa za eno leto. Povedal je tudi, da je tudi Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota dobil nagrado oz. se je uvrstil med deset finalistov brez zmagovalca, in sicer s projektom Vujdi vö s Sobote. Komisija je bila neodvisna, sestavljali so jo tujci in po dva tujca sta preizkusila turistične produkte in napisala zelo dobro oceno. Tudi to nagrado je prevzel s ponosom in veseljem, saj potrjuje, da včasih ne vidimo dobrih stvari in nas morajo nanje opozoriti drugi. Glasovanje za naj kopališče je potekalo po spletu in naše je dobilo največ glasov. Komisiji je pri odločitvi treba zaupati, zdaj pa na lovorikah ne smejo zaspati, ampak se morajo še naprej truditi za nove uvrstitve med finaliste in zmagovalce.

Dne 13. julija letos je bilo v naši občini neurje, zlasti v KS Rakičan in tamkajšnjem parku. Predlagal je, da bi mestna uprava določila osebo, ki bi izvedla postopek ponovne zasaditve manjkajočih dreves, saj je bilo izruvanih oz. podrtih nekaj deset oz. celo sto dreves. To bi lahko izpeljali v obliki botrstva oziroma sponzorstva ali donacije. Tako bi lahko posamezniki, društva oziroma gospodarske družbe kupili drevo in ga potem v parku tudi zasadili. Ker park trenutno upravlja RIS Dvorec Rakičan, in tudi glede na težave v zvezi z revizijskim poročilom, je bil mnenja, da zavod v prihodnosti denarja za zasaditev dreves ne bo imel. Ker denarja ni na pretek niti v občinskem proračunu, je predlagal izvedbo opisanega postopka.

Odgovor mestne uprave:

V aplikaciji AJDA je komisija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor prijavila pribl. 200.000 evrov škode iz naslova delne škode na stvareh kulturne dediščine, povzročene v naravni nesreči – neurje 12.–13. 7. 2023, za RIS Dvorec Rakičan (dvorec, park in vrtovi), kjer je vključena tudi škoda na izruvanih in poškodovanih drevesih. Ta ocena škode se šteje kot vloga za odpravo posledic naravne nesreče, če bo vlada za to naravno nesrečo sprejela odločitev, da se namenijo sredstva za odpravo posledic škode na stvareh, in sprejela predpisan program odprave posledic škode (Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč, Ur. l. RS, št. 114/05 – UPB, 90/07 in 102/07).

Za točen popis škode v rakičanskem parku je Mestna občina Murska Sobota dodatno naročila strokovno podlago Strokovna obravnava dreves na območju parka dvorca/gradu Rakičan – popis po vetrolomu v letu 2023, ki ga je opravil arborist svetovalec, ISA certificirani arborist. Študija bo izdelana do konca leta 2023. Na podlagi točnega popisa škode na drevesih in strokovne ocene škode bo pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije vložena vloga za kulturnovarstvene pogoje. Nato bo zavod na podlagi izdelanega strokovnega mnenja in konservatorskega načrta, ki je bil izdelan za dvorec Rakičan, določil kulturnovarstvene pogoje za sanacijo škode. Glede financiranja odprave posledic neurja v vseh naših parkih, še zlasti v rakičanskem parku, za zdaj čakamo odločitve državnih organov (vlada in/ali ministrstvo, pristojno za kulturo). Če bi sanacija oz. obnova dreves v rakičanskem parku ostala brez finančne podpore, je predlagana pobuda vsekakor dobrodošla. Pri tem bomo določili vse potrebne postopke in tudi osebo, ki bi ta postopek izvajala.

GORAZD KEREC:

Pri nekajkrat omenjenem združevanju služb se je strinjal s kolegom Forjaničem, da do revizije pride, potem ko se že nekaj zgodi. Menil je, da bi to morali preprečiti, torej bi morali dogodke sproti spremljati, kar pa je mogoče z nadzorom. Poudaril je, da verjame, da vsi zavodi v naši občini, katerih lastnica je občina, niso taki, in da jim zaupa. Prepričan je tudi, da take vsebine, kot jo je danes poslušal, ne bi želel več obravnavati, saj je to izredno slabo sporočilo občankam in občanom ter mogoče poraja nezaupanje tudi v druge zavode.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA in mestne uprave:

Povedal je, da skupnim službam ne nasprotuje in da bodo to preučili, čeprav nekateri pokazatelji kažejo, da zaradi določenih specifik ne bi bilo pravih učinkov. Revizija lahko zajema nadzor zakonitosti le tistih posameznih poslovnih dogodkov, ki so se že zgodili. Pri tem lahko opozori na morebitna ugotovljena tveganja pri posamezni pravni osebi z namenom sprejema ukrepov, ki ta tveganja zmanjšajo ali – še boljše – popolnoma odpravijo. Dodatni nadzori so seveda mogoči, vendar bi bilo najprej treba zahtevati, da vsi organi posameznih javnih zavodov opravijo svoje naloge, ki so jim s posameznimi pravnimi akti naložene in zaupane. V skladu z ustanovitvenim aktom javnega zavoda RIS Dvorec Rakičan opravlja nadzor nad zakonitostjo delovanja svet zavoda, ki ima pravico od direktorja javnega zavoda zahtevati vse podatke in tudi predlagati izvedbo revizije, če oceni, da je to potrebno. Ni nam znano, da bi takšen sklep svet zavoda kdaj v preteklosti sprejel. Skupne službe so smiselne zaradi zniževanja stroškov, če je s tem mogoče doseči racionalizacijske učinke. Tako je organizirano izvajanje računovodskih storitev osnovnih šol, vendar gre pri tem za javne zavode z enako dejavnostjo. Naši javni zavodi, ki niso s področja predšolske vzgoje ali osnovnega šolstva, imajo več različnih dejavnosti in v tem trenutku ne ugotavljamo smiselnosti združevanja teh funkcij.

DANIELA MÖREC:

Opozorila je na izredno neurejenost zemljišča, ki ga je Mercator odkupil od Mestne občine Murska Sobota. Zemljišče je poraslo z izredno visoko travo, raste tudi ambrozija, ki je močan alergen in lahko zelo vpliva na zdravje občanov. Prosila je, da mestna občina, čeprav ni več lastnica tega zemljišča, Mercator opozori, naj to zemljišče uredi. Seznanjena je, da je tam zdaj divje parkirišče, ki je vsak dan zasedeno do zadnjega kotička. Ker se nahaja skoraj v središču Murske Sobote, vse to zelo kazi podobo mesta. Menila je tudi, da obiskovalci ne vedo, da zemljišče ni v lasti občine, zato bi bilo prav, da mestna uprava Mercator opozori, naj zemljišče uredi in odstrani visoko travo, skupaj z ambrozijo, ki je je na tem zemljišču veliko.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA in mestne uprave:

Pojasnil je, da omenjeno zemljišče ni bilo v lastni mestne občine, ampak v lasti Potrošnika. S poslovodstvom Mercatorja potekajo intenzivni pogovori in zdaj čakajo na njihovo odločitev o zemljišču in gradnji. Dejstvo je, da so bile pri OPPN podane določene pripombe, zaradi katerih so se sestali z vodstvom Mercatorja, potem pa stopili dva koraka nazaj, saj iščejo rešitve, ki bi prinesle garažno hišo in ohranile veduto mestnega središča. Po sedanjih gabaritih je namreč ta trgovina bolj primerna za obrobje, saj je predvidena z velikimi parkirišči, kar za mestno občino in občane ni sprejemljivo. Pričakujejo, da bodo do konca tega leta opravili še en sestanek in sprejeli dokončno odločitev ter da bo OPPN v ustrezni obliki pripravljen za obravnavo na seji mestnega sveta. Povedal je tudi, da si bo inšpektorica to zemljišče ogledala, opozorili jih bodo tudi na neurejeno stanje zemljišča. Mestni inšpektorat Mestne občine Murska Sobota je dne 19. 10. 2023 opravil ogled neurejenega parkirišča, ki kazi zunanji videz kraja, po 6. točki 10. člena odloka o javnem redu (Ur. l. RS, št. 4/00 in 18/06). Izdal je poziv lastniku parcele, ki je družba Poslovni sistem Mercator, s katerim ga je pozval k ureditvi parcel z izvedbo košnje v določenem roku po vročitvi poziva. Če je lastnik območja, na katerem se razrašča ambrozija, Mestna občina Murska Sobota, se v skladu s pristojnostmi invazivna rastlina odstrani v sodelovanju s pogodbenim izvajalcem. Prijave najdb rastišč ambrozije, kjer lastniki zemljišč niso ukrepali, je mogoče prijaviti pristojni inšpekciji pri Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, OE Murska Sobota, Kocljeva ulica 10, 9000 Murska Sobota. Mestni inšpektorat ob nadzorih spremlja in po potrebi pristojni inšpekciji tudi odstopi zadeve v zvezi z rastjo te invazivne rastline.

ANTON SLAVIC:

Povedal je, da je bilo na prejšnji seji precej govora o komisiji, imenovani za preverjanje ustreznosti cene, ki je bila sprejeta na 5. seji mestnega sveta, in da je svetnik Durič na račun te komisije izrekel precej kritik. Ni vedel, komu so bile te kritike namenjene, ali podžupanu, ki je vodil komisijo, ali županu, ki je komisijo imenoval. Najlepše bi bilo sprejeti elaborat in s tem dvigniti ceno za 87 %, češ občani bodo to že plačali. Župan je bil dovolj preudaren, da tega ni dovolil. Glede dela komisije je povedal, da je samo član in da ni imel drugih ambicij. Zahvalil se je direktorju Komunale, ki jih je oskrboval z vsemi podatki. Komisija je po mnogih preračunavanjih in preverjanjih dokumentov prišla do zaključka, da je cena zaradi drastičnih podražitev blata, velike inflacije in petletnega zamika usklajevanja ustrezna, ter je s tem svoje delo opravila. O tem so bili

obveščeni vsi, ki jih cena pri njihovem delu prizadeva. Glede sprejema poročila o delu in ugotovitvah komisije je povedal, da jih je občinska uprava seznanila, da se pripravlja sestanek s koncesionarjem in da bi rezultati tega sestanka mogoče lahko služili kot predlog komisije, vendar ne v zvezi s to ceno, ampak z dejansko izgubo, ki se je nakopičila v Komunali. Zatrdil je, da z odložitvijo sprejema poročila komisija ni v ničemer vplivala na delo Komunale, saj je Komunala ves čas uporabljala novo ceno, ki pokriva tekoče stroške in ne prinaša več dodatne izgube. Tisti del, ki pomeni izgubo, se je v Komunali kopičil pet let, ker odgovorni niso uskladili cene z naraščajočimi stroški. V tem obdobju je bil svetnik Durič predsednik nadzornega odbora Komunale. V teh petih letih na sejo mestnega sveta ni niti enkrat prišla odločitev, da bi prejšnji župan lahko rekel, da tako naprej ne gre, da Komunala tone v izgubi in da je cene treba uskladiti. Zdaj je grešni kozel neka komisija, ki nima ne kompetenc ne pristojnosti, prav tako ne možnosti odločanja, temveč zgolj posvetovalno vlogo. Gospod Durič si je dal veliko dela tudi z njim osebno. Zatrdil je, da je bilo zanj medsebojno človeško spoštovanje zmeraj ena največjih človekovih vrednot. Predlagal je tudi, da se nakopičena izguba v Komunali v nobenem primeru ne pokriva s kakšno dodatno ceno čiščenja voda, ampak naj se poišče druga oblika. Župan naj predlaga takšno obliko, za katero bo ocenil, da bo najmanj boleča tudi za proračun, ki je v težki situaciji. Dal je pobudo, da bi vsi, ki imajo kaj izkušenj in tudi znanja na področju financ, o tem razmislili in mogoče dali županu koristen predlog ter mu ta problem pomagali razrešiti.

Odgovor župana Damjana ANŽELJA:

Povedal je, da mu po seznanitvi z elaboratom in dvigom cen ter stanjem ni preostalo nič drugega, kot da imenuje komisijo, ki bo poiskala rešitve oziroma usmeritve. Na prvem sestanku s Petrolovo upravo so sprejeli njegov predlog, da bi lahko to razliko zmanjšali v reinvesticijah in prevzeli tveganje ter bi se ta dolg potem kompenziral. Na naslednjem sestanku z upravo Petrola ni bil prisoten in takrat so spremenili svoje mišljenje oziroma so se zamenjali nekateri člani uprave. Pri Petrolu je zdaj dopis, v katerem jih prosijo za končno odločitev, vendar tega še niso storili, zato bodo poslali ponovno zahtevo. Pred komisijo ostaja ključno vprašanje o tem, na kakšen način naj se ta obveznost iz pogodbe pokrije, ali neposredno iz proračuna, kar pomeni nekje 660.000,00 EUR, ali z dvigom cene, ali kako drugače, saj čarobne palice nima. To je dejansko stanje, ki ga je dobil, in zaradi tega je tudi imenoval to komisijo. Ne želi, da bi se izguba prenesla na položnice, zato pričakuje pobudo komisije, da bi tako vsi skupaj našli rešitve. Meni tudi, da bi bilo najlažje, če bi to porazdelili, in sicer nekaj Petrol z reinvesticijami, delno mogoče iz proračuna in nekaj malega mogoče tudi s položnicami. Neko rešitev bo treba najti, zdaj pa pričakujejo odgovor Petrola in njegovo dokončno stališče.

Dodaten odgovor mestne uprave:

Mestna uprava je že v juliju letos koncesionarja Petrol d.d. zaprosila za pisni odgovor na naš predlog o zmanjšanju višine storitvene pristojbine, ki je del vsakokratnega elaborata za določanje cen javne službe, do konca koncesijskega razmerja, v smislu, da se v tej višini ne bi izvedle nekatere načrtovane reinvesticije v objekt čistilne naprave, ki niso nujno potrebne za njeno delovanje. Ker odziva koncesionarja ni bilo, smo ga v oktobru ponovno zaprosili za odgovor, ki ga do danes še nismo prejeli. Ne glede na to, ali ga bomo prejeli ali ne, bomo v prvi polovici novembra sklicali 6. sejo komisije za pregled oblikovanja cen gospodarske javne službe čiščenja odpadnih in padavinskih voda, na kateri bo oblikovano končno poročilo z zaključnimi ugotovitvami in predlogi komisije. Komisija se bo tudi seznanila z novim predlogom elaborata, ki ga je javno podjetje Komunala mestni upravi posredovalo v septembru. Treba pa je navesti, da so naloge komisije po sklepu župana o imenovanju komisije naslednje:

opravi pregled upravičenosti vključenih stroškov v obračun cen storitve javne službe čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode ter prouči smotrnost in upravičenost zvišanja cen za uporabnike storitev, predlaganih z elaboratom št. 05-048/2023-TZ, marec 2023, ki ga je pripravilo javno podjetje Komunala;

skupaj z javnim podjetjem Komunala oblikuje in pripravi nov elaborat, ki bo predložen v potrditev mestnemu svetu in bo podlaga za zaračunavanje cen javne službe uporabnikom;

za razliko stroškov izvajanja javne službe, ki se ne bodo pokrivali z oblikovanimi cenami, ki jih pokrivajo uporabniki na podlagi elaborata, ki ga je sprejel mestni svet, in ki izvirajo iz sklenjenih koncesijskih ali iz teh izvirajočih razmerij, predlaga vire za pokrivanje teh stroškov.

MATJAŽ DURIČ:

Svetniku Slavicu se je opravičil, če ga je kakorkoli užalil, saj to ni bil namen njegovega obravnavanja poslovanja Komunale. Povedal je, da je bila komisija ustanovljena na njegovo pobudo in da je močno nasprotoval sprejemu elaborata Komunale o dvigu cene. O tem, kaj so pet let delali na Komunali, lahko preveri iz zapisnikov nadzornega sveta. Tudi ni res, da Komunala zaradi dviga cene, ki ga je sprejel mestni svet, posluje pozitivno in pokriva vso nastalo izgubo. Zatrdil je, da je izvirni greh za to problematiko podpis pogodbe s Petrolom o koncesiji za čiščenje odpadnih vod v Mestni občini Murska Sobota. Kdo je bil podpisnik, lahko sami preberejo.

ANTON SLAVIC:

Kar se tiče gradnje čistilne naprave, brez katere razvoja Murske Sobote ne bi bilo, je povedal, da je stala sedem milijonov in še nekaj, kar je upoštevajoč inflacijo današnjih trinajst milijonov. Ni bilo preprosto najti koncesionarja, zato so za ta namen imenovali komisijo, ki je koncesionarja izbrala, sestavljali so jo ljudje z izkušnjami s tega področja, vodil pa jo je takratni podžupan Rudi Horvat. Pogodbena cena za čiščenje kubičnega metra vode je znašala 34 centov, ob upoštevani inflaciji bi znašala 60 centov. Cena, ki jo danes zaračunava Komunala, je 1,10 EUR. Dolgo se je obdržala tista cena, ki se je spreminjala samo na podlagi inflacije, potem pa je prišlo do propada Mure in Mesne industrije, največjih porabnikov čistilne naprave, zato se je dotok vode na čistilno napravo zmanjšal, s čimer so se stroški čistilne naprave drastično povečali. To po njegovem mnenju nima nobene zveze z nedelovanjem v zadnjih petih letih, ker je v elaboratu iz leta 2017 pisalo, da izgube ni. O podrobnostih pogodbe ne sme govoriti, ker so člani komisije morali podpisati izjavo, da bodo varovali njeno tajnost, kot je to zahteval Petrol. Zatrdil je, da tako dobrega zavarovanja glede stopnje čiščenja voda, vpliva na okolje kot obveznosti Petrola, nadzora občine nad delovanjem naprave in vzdrževanja naprave še ni videl ter da je kakršnakoli spornost te pogodbe navadna žalitev. Gre za zelo dobro pogodbo, so pa vmes prišle težave, ki so vplivale na ceno.

Odgovor mestne uprave:

Koncesijska pogodba je bila sklenjena 9. septembra 2002 po predhodno izvedenem izbirnem postopku, ki ga je vodila komisija za izvedbo postopka podelitve koncesije, ki jo je imenoval župan. Ker je informacijska pooblaščenka z odločbo pred kratkim ugotovila, da je koncesijska pogodba informacija javnega značaja, objavljamo nekatere ključne informacije, ki so potrebne za celovit vpogled v obstoječa razmerja pri tej javni službi.

Obveznosti, ki jih je s pogodbo prevzel in izvedel koncesionar – Petrol d.d. (skupaj s SGP Pomgrad), so naslednje:

- izvedba investicije: izgradnja CČN MS, povezovalnega voda Bakovci–Krog, zbirnega črpališča v naselju Bakovci: predvidena vrednost investicije po koncesijski pogodbi: 7.353.000 EUR brez DDV (revalorizirana vrednost od septembra 2002 do novembra 2023: 12.764.810 EUR);
- plačilo najemnine za celotno obdobje koncesije, ki je bila vplačana v proračun mestne občine, v 30 dneh po podpisu koncesijske pogodbe: 900.000,00 EUR brez DDV (revalorizirana vrednost od septembra 2002 do aprila 2023: 1.562.400 EUR);
- plačilo koncesijske dajatve v enkratnem znesku za celotno obdobje koncesije (25 let) kot nadomestilo za pravico izvajati dejavnost, ki je predmet koncesije; koncesionar jo je vplačal v 30 dneh od podpisa koncesijske pogodbe na račun koncedenta: 740.250 EUR (revalorizirana vrednost od septembra 2002 do aprila 2023: 1.285.074 EUR);
- izvedba reinvesticij: po koncesijski pogodbi je to obveznost koncesionarja v celotnem obdobju trajanja koncesije, skupaj 2.387.499 EUR brez DDV (vse reinvesticije še niso izvedene);
- upravljanje CČN za celotno koncesijsko obdobje 25 let.

Obveznosti, ki jih je prevzela občina:

- redno plačevanje storitvene pristojbine koncesionarju po formuli, določeni v koncesijski pogodbi.

Skupaj je koncesionar od javnega podjetja Komunala do konca leta 2022 prejel 30.162.202,10 EUR storitvene pristojbine. Do konca koncesije bo ocenjeni končni znesek plačil koncesionarju znašal pribl. 38 milijonov evrov.

Storitvena pristojbina se izračuna in fakturira na podlagi količine realiziranega (dejanskega) vtoka na čistilno napravo in osnovne cene čiščenja, ki je na dan sklenitve koncesijske pogodbe znašala 0,34162 EUR/m2. Osnovna cena čiščenja se v skladu s koncesijsko pogodbo indeksira z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin, danes ta cena znaša 0,60 EUR/m3.

Nadalje pogodba določa, da je količina vode kot podlaga za fakturiranje mesečne storitvene pristojbine koncesionarja enaka dejanskemu vtoku na čistilno napravo, razen če:

- je mesečni dejanski vtok manjši od 265.000 m3 – v tem primeru je mesečna količina za fakturiranje storitvene pristojbine enaka 265.000 m3;
- je mesečni dejanski vtok večji od 300.000 m3 – v tem primeru je mesečna količina za fakturiranje storitvene pristojbine enaka 300.000 m3.

Javno podjetje Komunala je s pogodbo o ureditvi medsebojnih odnosov pri plačilu storitvene pristojbine pooblaščenec koncedenta (mestne občine), ki na podlagi potrjenega elaborata zbira plačila uporabnikov in jih nameni za plačilo storitvene pristojbine koncesionarju. Po reviziji Računskega sodišča iz leta 2016 je bil sklenjen aneks k tej pogodbi, in sicer v vsebini, da mora razliko pokriti koncedent (mestna občina), če pooblaščencu s prejetimi plačili cene čiščenja ne uspe pokriti vseh stroškov in obveznosti iz naslova storitvene pristojbine za čiščenje in stroškov odlaganja viškov blata. Navedeno je zahtevalo Računsko sodišče kot popravljalni ukrep, ki ga je mestna občina tudi izvedla.

Po navedeni formuli za izračun storitvene pristojbine je pooblaščenec koncedentu v času od 1. 10. 2017 (sprejet elaborat po popravljalnih ukrepih, vezanih na revizijo Računskega sodišča) do 31. 12. 2022 plačal storitveno pristojbino za 16.987.242 m3 odpadnih voda, dejanski vtok odpadnih voda na CČN pa je bil v tem obdobju zgolj 14.733.387 m3.

Mestna občina Murska Sobota je že v letu 2015 koncesionarju predlagala spremembo koncesijske pogodbe ravno zaradi dejstva, ker se v daljšem časovnem obdobju z navedeno formulo za izračun storitvene pristojbine plačuje večja količina (m3) čiščenja odpadne vode, kot je priteče na čistilno napravo. S tem bi lahko prihajalo do situacije, ko bi koncesionar prejemal večje nadomestilo za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, kot bi bilo to potrebno za pokrivanje vseh upravičenih stroškov, nastalih pri izpolnjevanju obveznosti javnih storitev, vključno z zmernim dobičkom (doktrina Altmark in Sklep Komisije EU z dne 20. 12. 2011), in bi se to plačilo štelo za (nedovoljeno) državno pomoč. Vendar koncesionar na spremembo koncesijske pogodbe in spremembo zaračunavanja storitvene pristojbine ni pristal, odgovoril je le, da je bila koncesijska pogodba sklenjena pred veljavnostjo sklepa Komisije EU in se zato za to razmerje ne uporablja, hkrati pa nas je opozoril na zavezo in odgovornost iz koncesijske pogodbe, da mestna občina zagotavlja zadostna namensko zbrana sredstva, ki bodo pokrivala vse stroške izvajanja javne službe; če tega ne stori, pa nosi obveznost kritja morebitne razlike iz lastnih (proračunskih) sredstev.

Komisija za pregled oblikovanja cen gospodarske javne službe čiščenja odpadnih in padavinskih voda je doslej že ugotovila, da so v obdobju od 1. 10. 2017 (od potrditve zadnjega elaborata cen gospodarske javne službe) in do danes na izvajanje obvezne občinske gospodarske javne službe čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode vplivali naslednji dejavniki:

- višja storitvena pristojbina, ki pripada koncesionarju, družbi Petrol d.d., zaradi indeksacije (od novembra 2017 do januarja 2023 je inflacija znašala 18,6 %);
- manjša dejanska količina odpadne vode glede na predvideno količino po koncesijski pogodbi, ki se mora zaračunati;
- višji stroški končne obdelave odpadnega komunalnega blata.

Stroški končne obdelave komunalnega blata iz centralne čistilne naprave v Murski Soboti so ob sprejeti ceni javne službe čiščenja komunalne in padavinske vode septembra 2017 znašali 45,00 EUR/tono, trenutno pa znašajo 120,00 EUR/tono. Na celotnem območju države in tudi širše je problematika glede končnega ravnanja z odpadnim komunalnim blatom velika, kar vpliva na rast cene javne službe. Cena je najbolj poskočila v letu 2020, ko je Republika Madžarska kot največja uvoznica prepovedala uvoz tega odpadka. Danes se cene za ravnanje z odpadnim blatom iz čistilnih naprav v Sloveniji giblejo od 160 EUR za tono in vse do 240 EUR za tono.

Kot je že bilo navedeno, pričakujemo, da bo navedena komisija pripravila konkretne predloge za to, na kakšen način naj se nepokriti stroški pri izvajanju javne službe pokrivajo, ali iz proračuna občine, ali z odpovedjo reinvesticij, za kar je potrebno strinjanje koncesionarja, ali iz cen javne službe, ki jo plačujejo uporabniki. Obravnava te tematike bo uvrščena na eno naslednjih sej mestnega sveta.

Prazničnidecember

V SOBOTI 2023

DOŽIVITE PRAZNIČNO VZDUŠJE V MURSKI SOBOTI

Praznične dobrote, topli napitki, stojnice, drsanje, zabava na drsališču, Božičkov nabiralnik, praznični iglu in koncerti v soju tisočerih luči. Na prijetno predbožično in prednovoletno druženje v Drevoredu Martina Luthra, na Trgu zmage, na grajski ploščadi in v Gledališču Park vabijo Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota, Mestna občina Murska Sobota in drugi javni zavodi.

NEDELJA, 3. 12.

10.00 **DRUŽINSKA DELAVNICA IZDELAVE ADVENTNIH VENČKOV**

POMURSKI MUZEJ MURSKA SOBOTA

TOREK, 5. 12.

17.00 **OTVORITEV DRSALIŠČA IN BOŽIČKOVEGA NABIRALNIKA, PRIŽIG LUČI**

DREVORED MARTINA LUTHRA

OD 5. 12. DO 12. 12.

16.00 | 18.00 **BOŽIČKOV NABIRALNIK**

TRG ZMAGE

SREDA, 6. 12.

08.00 | 18.00 **MIKLAVŽEV SEJEM**, Komunala M. Sobota

MESTNO SREDIŠČE

ČETRTEK, 7. 12.

19.00 gledališka predstava **LAPONSKA**, Gledališče Koper

GLEDALIŠČE PARK

SOBOTA, 9. 12.

10.00 predstava za otroke **MOJCA POKRAJCULJA ENO PIKO DRUGAČE**, Društvo Muzikalček

GLEDALIŠČE PARK

SREDA, 13. 12.

16.30 **PRAVLJIČNA URA IN LECTARSKA BOŽIČNA DELAVNICA**, Pišk M. Sobota in Medičarstvo Gregor Celec

PIŠK M. SOBOTA

18.00 **NOVOLETNI KONCERT**, Glasbena šola Murska Sobota

GLEDALIŠČE PARK

PETEK, 15. 12.

18.00 koncert **KATH & THE DEDOS**

DREVORED MARTINA LUTHRA

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota

Mestna občina MURSKA SOBOTA

MURSKA SOBOTA srce Pomurja

SOBOTA, 16. 12.

10.00 predstava za otroke **GOZDOVILIMO**, Društvo lutkovnih ustvarjalcev
GLEDALIŠČE PARK

18.00 koncert **FRIŠKÉ**
DREVORED MARTINA LUTHRA

PONEDELJEK, 18. 12.

20.00 tradicionalni božično-novoletni koncert **ORKESTER SLOVENSKE VOJSKE**
GLEDALIŠČE PARK

SREDA, 20. 12.

19.00 glasbena komedija **NUNE V AKCIJI!**, Prospot
GLEDALIŠČE PARK

ČETRTEK, 21. 12.

15.00 | 20.00 **BOŽIČNI SEJEM** z izdelki domače obrti, rokodelstva in prazničnih dobrot

16.30 **PRAVLJICA ZA OTROKE**, PIŠK M. Sobota
TRG ZMAGE

17.00 artistična predstava za otroke **NABIRALKA ZVEZD**, Arbadakarba in **PRIHOD DEDKA MRAZA**
GRAJSKA PLOŠČAD

18.00 koncert **HELP! A BEATLES TRIBUTE**
DREVORED MARTINA LUTHRA

PETEK, 22. 12.

15.00 | 20.00 **BOŽIČNI SEJEM** z izdelki domače obrti, rokodelstva in prazničnih dobrot

16.30 **PRAVLJICA ZA OTROKE**, PIŠK M. Sobota
TRG ZMAGE

17.00 koncert učencev glasbene šole **MUZIKLUB**
DREVORED MARTINA LUTHRA

18.00 koncert **PRAŠNATI**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SOBOTA, 23. 12.

10.00 predstava za otroke **VILINSKI CIRKUS**, artisti Čupakabra
GLEDALIŠČE PARK

18.00 koncert **THE COCK TAILS**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SREDA, 27. 12.

17.00 IN 20.00 stendap **FEJMIČI: SAMA STA NAJBOLJŠA**
GLEDALIŠČE PARK

PETEK, 29. 12.

18.00 koncert **TAKE NINE ORCHESTRA**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SOBOTA, 30. 12.

10.00 animiran in sinhroniziran družinski film **ŽELJA**
GLEDALIŠČE PARK

18.00 koncert **SARA LAMPREČNIK** in **ŽAN VIDEC**
DREVORED MARTINA LUTHRA

NEDELJA, 31. 12.

17.00 **SILVESTROVANJE ZA OTROKE**
MESTNO SREDIŠČE

22.00 **SILVESTROVANJE NA PROSTEM**
MESTNO SREDIŠČE

ZAVOD ZA KULTURO, TURIZEM IN ŠPORT MURSKA SOBOTA
ULICA ŠTEFANA KOVAČA 30, 9000 MURSKA SOBOTA
www.zkts-ms.si | www.visitmurskasobota.si | info@zkts-ms.si | 02 521 43 85

Okrogli jubilej rodovskega bataljona

MELITA MARIČ

V murskosoboški vojašnici je potekala slovesnost ob obeležitvi desetih let delovanja rodovskega bataljona 72. brigade Slovenske vojske.

Njegove enote so bile med drugim vključene v sanacijo posledic obsežnih poplav, ki so letos poleti prizadele širšo Slovenijo.

Podpolkovnik Matija Skrbinek je v govoru orisal deset let delovanja rodovskega bataljona 72. brigade in Vojašnice Murska Sobota. Ob okroglem jubileju je zbrane slavnostno nagovoril prvi poveljnik rodovskega bataljona, leta 2013 še podpolkovnik, zdaj polkovnik Venčeslav Lorbek. Na slovesnosti je povišal v činu nekatere pripadnike bataljona, najbolj zaslužnim pa podelil medalje, priznanja in zahvale.

Pomoč pri sanaciji

Rodovski bataljon 72. brigade predstavlja administrativno poveljstvo rodovskim enotam. Uradno je bil ustanovljen 1. septembra 2013 s prerazporeditvijo osmih rodovskih čet. Njegove naloge so izvajanje podpore funkciji poveljevanja v 72. brigadi, gradnja in vzdrževanje zmogljivosti za izvajanje vojaške obrambe naše države ter prispevanje k zagotavljanju mednarodne varnosti in stabilnosti v okviru mednarodnih organizacij in zavezništva. Izvaja naloge v okviru civilno-vojaškega sodelovanja ter sodeluje pri zaščiti, reševanju in nudenju pomoči nosilcem civilne obrambe ob naravnih in drugih nesrečah.

Trezino senje napolnilo središče mesta

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: ALEŠ CIPOT

Lep sončni ponedeljek je v naše mesto znova privabil veliko obiskovalcev.

V središču mesta je za raznovrstno ponudbo poskrbelo okrog tristo ponudnikov.

Senje so obiskali tudi nogometaši Mure.

Ker je letos 15. oktober, ko se Trezino senje običajno odvija, padel na nedeljo, ga je organizator sejma javno podjetje Komunala Murska Sobota izvedel dan pozneje. Tradicionalna sejma, Trezino in Miklošovo senje, se namreč ne odvijata ob nedeljah. V središču mesta je za raznovrstno ponudbo poskrbelo okrog tristo ponudnikov, od tega sedemdeset rokodelcev. Izdelke so ponujali različni ponudniki domače in umetnostne obrti, na voljo so bili suha roba, medičarski izdelki, raznovrstna kulinarična ponudba, lončarski izdelki, ročni izdelki, kot je denimo nakit iz različnih materialov, okraski, unikatni tekstilni izdelki za odrasle in otroke, izdelki iz recikliranega materiala, galanterijsko blago iz različnih materialov, pleteni in kvačkani izdelki ipd.

Pestra ponudba na stojnicah

Na stojnicah so obiskovalci lahko kupili še bižuterijo, igrače, neživilske izdelke, kot so sadike dreves in jagodičevja, nagrobne aranžmaje, mazila in podobno. Z izdelki in delovanjem so se predstavila različna pomurska društva. Gostinci so poskrbeli, da obiskovalci niso bili lačni in žejni. Sejem so popestrili člani Prekmurske godbe Bakovci, Ansambel Gašperja Mirnika ter Larisa Sreš in Skupina Avantura. Kmalu bo napočil čas še za tradicionalno Miklošovo senje (6. december).

Tako so dirkali po ulicah Murske Sobote

UREDNIŠTVO

V drevoredu Martina Luthra so se številni ljubitelji motociklizma zbrali na odprtju ulične razstave o zgodovini cestnih hitrostnih motociklističnih dirk v Murski Soboti, ki so jo pripravili v Pomurskem muzeju Murska Sobota.

Ulice Murske Sobote so bile namreč od konca štiridesetih let 20. stoletja do leta 1971 skoraj vsako leto prizorišče uličnih motociklističnih dirk, ki so spadale med največje športne in družbene dogodke ter v mesto privabile številne obiskovalce iz celotne takratne Jugoslavije.

Zgodovina in dirkači

Avtor razstave Jurij Štesl je ob tem povedal, da so jim pri ustvarjanju vzdušja, kot je bilo ob uličnih dirkah v Murski Soboti, tokrat pomagali člani Motokluba Veterani Murska Sobota, ki so ob odprtju pripravili spominsko vožnjo nekdanjih dirkačev po Murski Soboti, pridružili pa so se jim tudi sedanji ljubitelji jeklenih konjičkov in hitrosti. Poleg avtorja razstave, direktorja muzeja in nekdanjih dirkačev je zbrane nagovoril še podžupan dr. Timi Gomboc in povabil na ogled ulične razstave, ki priča o duhu takratnega časa v Murski Soboti, hkrati pa prikazuje razvoj tehnike in motociklističnega športa do danes.

Sprehodite se po drevoredu Martina Luthra in podoživite duh motociklističnih dirk v mestu.

Pred Brumnovo hišo letos.

Po poti 17. oktobra

GEZA GRABAR

Na pročelje Brumnove hiše, kjer na dogodke iz druge svetovne vojne spominja spominska plošča, so tudi letos namestili venec.

Vspomin na dogodke, ki so se 17. oktobra 1944 začeli pri Brumnovi hiši v Sodni ulici, je bil ta dan vrsto let praznik nekdaj velike občine Murska Sobota. Mestna občina Murska Sobota je dan ohranila kot spominski dan. Med drugim se vsako leto na tej poti pomnikov zgodovine odvijajo različni dogodki. Kot je pojasnila Bojka Veren, predsednica Mestnega odbora Združenja borcev za vrednote NOB Murska Sobota, je pred namestitvijo venca na krajšem spoznavnem klepetu, ki se ga je udeležil tudi župan Damjan Anželj, predsednik tukajšnjega združenja Evgen Emri pozdravil prisotne in obudil spomine na dogodke 17. oktobra pred 79 leti. Zjutraj jih je naključno presenetil madžarski okupator, ki je v eni svojih zadnjih akcij zapiranja in napotitve zavednih Slovencev v taborišča smrti prišel po Brumnove. Takrat so v zgornjem delu hiše sestankovali partizani, ki so se iz obkoljene hiše po vrveh rešili na vrt in se umaknili. Prav člani omenjenega združenja so bili pobudniki predloga, da bi ta dan postal praznik velike občine oziroma da bi ga nato ohranili kot spominski dan.

Pred OŠ III Murska Sobota

Potem ko so pod spominsko ploščo postavili venec, se je četica petnajstih pohodnikov z zastavo na čelu podala na pot, po kateri so se umikali prej v Brumnovi hiši obkoljeni partizani. Ustavili so se pred umetelno izdelanim pomnikom na te dogodke pri OŠ III Murska Sobota. »Pred desetletji so učenci šole z mentorjem izdelali lesen spomenik in bili zelo ponosni na opravljeno delo,« je v nagovoru poudaril Emri. Na mestu, kjer je bila sezidana šola, je bil namreč ranjen partizan Jože Kramar - Juš. Da ne bi oviral bega drugih, si je vzel življenje. V smeri, v kateri so se umikali partizani, so hodili tudi pohodniki. Pri Črnskih mejah so opravili postanek, saj so jih tam z okrepčilom pričakali člani tišinske krajevne organizacije Združenja borcev za vrednote NOB. Skupaj so venec položili še k spomeniku aprila 1945 ubitim talcem. Pot je pohodnike vodila mimo Polane in Puconcev, sklenili so jo pri Domu borcev in mladine Vaneča, ki je bil letos preurejen v hostel. Tam je sledil tradicionalni priložnostni program s tovariškim druženjem. Ker so bili na Vanečo organizirani prevozi, so se slovesnosti udeležili mnogi obiskovalci iz regije in širše, številni tudi iz naše občine. »Po slovesnosti z bogatim kulturnim programom in okrepčilu smo se zadovoljni z avtobusom vrnili v Mursko Soboto. To je bil prelep jesenski dan za dušo in telo,« je sklenila Bojka Veren.

Župan v primestnih naseljih

UREDNIŠTVO

S predsedniki krajevnih skupnosti je začrtal smernice bodočega dela.

Sestanek v Krogu.

Župan Damjan Anželj je v minulih tednih obiskal primestna naselja in s tamkajšnjimi predsedniki tkal načrte za prihodnost. »S predsednicama in predsedniki sem se pogovoril o načrtih posameznih krajevnih skupnosti, prizadevanju mestne občine, da se obljubljeni projekti izvedejo, in oblikovanju skupne strategije razvoja primestnih naselij v prihodnje. Hvala za konstruktivne pogovore in vaše odlično sodelovanje v dobrobit krajank in krajanov, naših občank in občanov,« je povedal murskosoboški župan.

> Mestna občina Murska Sobota ima 11 primestnih naselij. V vsaki izmed njih posamični predstavniki krajevnih skupnosti služijo kot vez med vasjo in mestno občino.

Nagrajeni za delo pri zaposlovanju invalidov

KSENIJA GLAŽAR

Delodajalca iz naše občine sta prejela nagrado za dobro prakso pri zaposlovanju invalidov za leto 2022. To sta Društvo gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota in Korenika – zavod za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb.

Konec septembra so v Portorožu na 22. tradicionalnih dnevih REHA (Dnevi poklicne in zaposlitvene rehabilitacije) med drugim podelili nagrade za dobro prakso pri zaposlovanju invalidov za leto 2022. Med prejemniki sta tudi dva iz naše občine. V skupini organizacij (zavodi, ustanove, društva) je nagrado prejelo Društvo gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota, ki najtežjim bolnikom nudi delovna mesta in vključitev v rehabilitacijo ter daje poudarek ustreznemu in timskemu odnosu pri zaposlovanju invalidov, kar spodbuja njihovo samostojnost pri delu. Sekretar društva Branko Gorjnec je ob tej priložnosti povedal, da so ponosni na prejeto nagrado za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov za leto 2022. »Je priznanje našemu delu, je odgovornost. Jemljemo jo z vso resnostjo, zato bomo delo nadaljevali s še večjo vnemo in družbeno odgovornostjo,« je še povedal Gornjec .

Prepoznali srčnost celotne ekipe

V skupini zaposlitvenih centrov je nagrado prejela Korenika – zavod za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb. Zavod je bil ustanovljen, da bi v njem zagotovili pogoje za trajno zaposlovanje invalidov na zaščitenih delovnih mestih. Delo opravljajo v okviru socialne kmetije Korenika, kjer se ukvarjajo z aktivnostmi v ekološkem kmetijstvu, ki so povezane z ohranjanjem kulturne dediščine. Osebe delo opravljajo glede na sposobnosti in interes. Nudijo jim mentorstvo in individualno podporo, pomagajo jim pri premagovanju socialnih in eksistenčnih težav. Strokovna sodelavka v zavodu Sanja Zelko je ob podelitvi nagrade povedala, da so bili v celotnem kolektivu izjemno navdušeni in ponosni, ko jih je direktor obvestil, da je ministrstvo z nagrado prepoznalo trud in srčnost celotne ekipe.

Med prejemniki sta tudi dva iz naše občine.

Spomin na reformacijo

UREDNIŠTVO

V Gledališču Park je potekala slovesnost pred dnevom reformacije, ki so jo pripravili Mestna občina Murska Sobota, Evangeličanska cerkev v Sloveniji in Protestantsko društvo Primož Trubar.

Župan Anželj je poudaril pomen raznolikosti in sožitja verskih skupnosti v našem okolju.

Zbrane goste je najprej pozdravil župan Damjan Anželj, ki je izpostavil različne verske skupnosti, ki v Prekmurju živijo v strpnosti in sožitju. Poudaril je, da je prav ta raznolikost naše bogastvo, ki ga moramo negovati in spoštovati. Slovesnost je potekala v duhu letošnje 300. obletnice rojstva Štefana Küzmiča (1723–1779), evangeličanskega duhovnika, rojenega v Strukovcih, ki je s prevodom »Nove zaveze« iz grščine v materinščino postavil temelje prekmurskemu knjižnemu jeziku, kar je pomembno zaznamovalo celostni razvoj slovenščine.

Film o Küzmiču

Njegovemu življenju in delu je posvečen dokumentarni film »Nouvi zakon Štefana Küzmiča«, ki ga je režiser Štefan Celec posnel leta 2009 in so si ga zbrani lahko ogledali na slovesnosti. V programu sta nastopila člana Dua Mystica. Škof Evangeličanske cerkve v Sloveniji mag. Leon Novak je v zaključku slovesnosti izpostavil pomen reformacije za slovenstvo in slovenski jezik ter pomen trdnosti vere v današnjem času. Zbranim je čestital ob prazniku ter jim zaželel mirno in lepo praznovanje.

Naj nas spomeniki povezujejo

ALEKSANDRA GRAH

V Gledališču Park je na predvečer spominskega dneva Mestne občine Murska Sobota potekala slovesnost.

Metka Fujs je v nagovoru izpostavila pomen skrbi za spominska obeležja, namenjena tistemu času in ljudem, ki so z življenjem ali časom, preživetem v zaporu, plačali odločitev, da se ne bodo uklonili sili, ki je grozila, da jih izbriše iz zgodovine kot Slovence.

Spominski dan vsako leto obeležujemo v počastitev padlih za svobodo in žrtev fašističnega nasilja ter v spomin na deportacije in internacije v času druge svetovne vojne.

Do leta 1995 je bil to občinski praznik t. i. velike občine, po odloku iz leta 1997 pa 17. oktober obeležujemo kot spominski dan Mestne občine Murska Sobota, ko se spominjamo zgodovinskih dogodkov iz časov druge svetovne vojne. V kulturni program slovesnosti so z literarnim, glasbenim in plesnim recitalom o Murski Soboti z naslovom »Vö fajna« nastopili učenke in učenci Osnovne šole III Murska Sobota. Slavnostna govornica na prireditvi je bila zgodovinarka Metka Fujs, ki je v nagovoru izpostavila pomen skrbi za spominska obeležja, namenjena tistemu času in ljudem, ki so z življenjem ali časom, preživetem v zaporu, plačali odločitev, da se ne bodo uklonili sili, ki je grozila, da jih izbriše iz zgodovine kot Slovence.

Ideja o skupnem uporu

Slavnostna govornica se je poleg številnih zgodovinskih dejstev in dogodkov tedanjega časa med drugim dotaknila usodnega datuma, in sicer 26. aprila 1944, ko sta potekali aretacija in deportacija prekmurskih Judov: »Prepeljali so jih v Čakovec in nato prek Velike Kaniže z vlakom v taborišče Auschwitz-Birkenau, kjer so jih maja večino usmrtili. Le nekaj se jih je vrnilo. Aretacije preostalega prebivalstva so se nadaljevale maja 1944. Več kot trideset obsojenih, večinoma iz Murske Sobote in okolice, je po procesu v Čakovcu končalo v taborišču Dachau, kjer so skoraj vsi umrli.« V nagovoru je izpostavila nekaj upornikov, ki jih je takrat vodila zavest, da bodo brez ukrepanja ostali brez prihodnosti. Med drugim je omenila Sobočana Daneta Šumenjaka, takrat starega 21 let, »ker je bil partizan, ki je padel v boju za cilje osvobodilnega gibanja in ker je postal narodni heroj«, Jožeta Kramarja, takrat starega 20 let, Alojza Kosija, takrat starega 19 let, »ki so vsi tedaj izgubili življenje, saj mladostna navdušenost nad vseobsegajočo idejo skupnega upora proti fašizmu ni poznala strahu«. Po mnenju Metke Fujs so spominska obeležja in skrb za njih del naše kulture spominjanja: »O tem, česa in kako se bomo spominjali, se odločamo v luči splošne aktualne kulture, politike, medijev in običajne javne komunikacije. Zato je pomembno, da imamo spomenike in spominske dneve, ki nas morda kdaj delijo, ampak nas največkrat povezujejo, kot smo se v spominu na tiste oktobrske dogodke pred 79 leti povezali danes.«

Poklon umrlim

MELITA MARIČ

Z žalno slovesnostjo in položitvijo vencev so se poklonili umrlim.

Mestna občina Murska Sobota je v sodelovanju z mestno organizacijo Združenja borcev za vrednote NOB na mestnem pokopališču priredila komemoracijo ob dnevu spomina na mrtve. V kulturnem programu so nastopili učenci Osnovne šole III Murska Sobota ter člani mešanega pevskega zbora Vladimir Močan Društva upokojencev Murska Sobota. Zbrane je nagovorila Bojka Veren, predsednica omenjene mestne organizacije, ki se je med drugim dotaknila grozot vojn, ki divjajo v Ukrajini in na Bližnjem vzhodu, ter poudarila pomen miru. »Mir. Mir je prva beseda, na katero pomislim, ko stopim na ta kraj počitka. Ne le mir kot čas brez vojne in mir kot stanje spokojnosti, temveč tudi mir, ki temelji na vzajemnem razumevanju, sprejemanju drugačnih in spoštovanju pravic drugih. Takšen mir si želim,« je povedala in v nadaljevanju dodala, da brez miru ni dostojnega življenja. »Ne za posameznika, ne za državo in ne za narod.«

Venci v spomin

Vence ob spomenikih padlih v drugi svetovni vojni so položili podžupan Jure Lang, predsednica mestne organizacije in člani Združenja borcev za vrednote NOB ter predstavniki Območne zveze veteranov vojne za Slovenijo Murska Sobota in Policijskega veteranskega društva Sever za Pomurje. Podžupan se je s položitvijo venca poklonil tudi vsem, ki počivajo na judovskem pokopališču, in vsem žrtvam holokavsta.

Komemoracija je potekala na mestnem pokopališču.

Za polno vključenost invalidov

GEZA GRABAR

Odlično vpetost invalidov v družbo v naši občini potrjuje tradicionalno jesensko srečanje invalidskih organizacij in društev. Tudi letos sta ga ob dnevu invalidov na lokaciji Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije v Noršinski ulici pripravila občina in njen svet za invalide.

V Mestni občini Murska Sobota deluje 13 invalidskih organizacij.

Sonja Šavel, predsednica sveta za invalide Mestne občine Murska Sobota, je poudarila, da je namenov srečanja, ki poteka od leta 2013, čedalje več, najpomembnejši pa so prenos pozitivnih praks pri soočanju z invalidnostjo, soustvarjanje kulturnega programa ter spodbujanje rekreacije in športnega duha s tekmovanji v športnih disciplinah, ki omogočajo enakopravno sodelovanje vseh. »Z vsem tem skušamo ohranjati in izboljševati zdravstveno stanje ter ponuditi vsebinsko in kulturno bogato izkoriščanje prostega časa. Športne in prostočasne dejavnosti so poleg dobrega učinka na zdravje tudi pomemben dejavnik pri krepitvi pozitivne samopodobe,« je povedala in dodala, da je cilj srečanja tudi spodbujanje organizacij k doseganju podobnih ciljev.

Zdrav duh s športom in druženjem

121 invalidov je uvodoma kot gostitelj pozdravil predsednik društva paraplegikov Stanko Novak, župan mag. Damjan Anželj pa je obljubil, da bodo invalidom, ki našo družbo nenehno bogatijo, še naprej stopali naproti. Prijetno dogajanje so z nekaj pesmimi popestrili pevci komornega pevskega zbora Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije. Osrednji del srečanja je bilo druženje ob tekmovanjih v šahu, vrtnem kegljanju in pikadu. Udeleženci so se lahko preizkusili celo v lokostrelstvu in balinanju, na koncu so razglasili tudi rezultate najboljših.

Povezani do ciljev

»Ugotavljamo, da je tovrstnih druženj premalo, zato si bomo tudi v okviru občinskega sveta za invalide prizadevali organizacije in društva spodbujati k povezovanju podobnih druženj,« je poudarila Sonja Šavel, ki še pravi, da bodo v okviru sveta, ki ga vodi, tudi v prihodnje sledili Akcijskemu programu za invalide v MO Murska Sobota za obdobje 2022–2030. »Program nas vse zavezuje, da sprejemamo ukrepe, ki bodo invalidom omogočali kar najvišjo samostojnost ter polno vključenost in sodelovanje na vseh področjih življenja.«

Srečanja starejših občanov

UREDNIŠTVO

Srečevali so se v primestnih naseljih, največ se jih je seveda zbralo na tradicionalnem srečanju starejših nad 70 let v Murski Soboti.

Na srečanju starejših v Murski Soboti se je zbralo čez 400 meščank in meščanov.

V kavarni nekdanjega hotela Diana je bilo zelo živahno. V okviru praznovanja tedna starejših se je na tradicionalnem srečanju starejših nad 70 let zbralo čez štiristo meščank in meščanov. Župan Damjan Anželj jih je pozdravil in se jim zahvalil za doprinos k razvoju občine. Povedal je, da je vesel, ker so se zbrali v tako lepem številu ter ker se radi družijo in so aktivni v družbi in vedno pripravljeni za medgeneracijsko sodelovanje. Skupaj s predsednicami in predsedniki mestnih četrti je v sproščenem vzdušju pokramljal s številnimi meščankami in meščani. Prisrčen program o zgodovini mesta so pripravili učenke in učenci OŠ III Murska Sobota.

Družabno tudi v primestnih naseljih

Župan Anželj se je udeležil še srečanj s starejšimi občankami in občani, ki so jih po posameznih krajevnih skupnostih organizirali v sodelovanju z mestno občino. »Da bi bila za starejše občane jesen življenja čim bolj prijetna, se na občini trudimo s številnimi programi in aktivnostmi, od brezplačnih prevozov na klic do pomoči njihovim zelo aktivnim društvom in obiskov prostovoljcev, ki jim polepšajo dan,« poudarjajo na Mestni občini Murska Sobota.

300 let od rojstva pomembnega Prekmurca

GEZA GRABAR

Simpozija v Ljubljani in Murski Soboti sta bila posvečena 300-letnici rojstva Štefana Küzmiča.

Slovenski evangeličanski duhovnik, pisec in prevajalec Štefan Küzmič je s številnimi deli prekmurščino utemeljil kot knjižni jezik. To je bil tudi povod, da je Slovenska akademija znanosti in umetnosti ob pomoči Slovenske matice, Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji in Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija pripravila znanstveno konferenco, na kateri so z več zornih kotov opredelili življenje in delo tega velikega Prekmurca, rojenega v Strukovcih v Občini Puconci.

Osvetlili njegovo delo

Na simpoziju je bilo predstavljenih osemnajst referatov, ki so z različnih vidikov osvetlili Küzmičevo življenje, delo in poslanstvo. V zgodovino se je zapisal kot velik reformator 18. stoletja, saj nam je zapustil izjemno dediščino: najbolj s prevodom Nove zaveze (Nouvi zakon) Svetega pisma iz stare grščine (1771). S tem je po besedah jezikoslovca dr. Marka Jesenška z mariborske Filozofske fakultete postavil normo in predpis prekmurskega knjižnega jezika. »Gre za enega najpomembnejših dogodkov iz kulturne zgodovine Slovencev, ki je predramil Slovensko krajino ter narodnoprebudno in jezikovno ozavestil Slovence med Muro in Rabo, hkrati pa je odločilno vplival na poenotenje slovenske knjižne norme sredi 19. stoletja.« Prvi dan je bil simpozij na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter nato v dvorani Slovenske matice na Kongresnem trgu v Ljubljani, drugi dan pa se je sklenil v Evangeličanskem centru Murska Sobota.

Predavatelji, ki so sodelovali na simpoziju v Murski Soboti.

Pogovor z Borutom Pahorjem je vodila Mihaela Kalamar, predsednica murskosoboškega območnega odbora Hospica.

Kako je Pahor sprejel smrt staršev

ALEŠ CIPOT

Na večeru Hospica so v prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota gostili nekdanjega predsednika republike Boruta Pahorja.

Osrednja nit pogovora je bila dostojanstvo poslovitve. Pogovor je vodila Mihaela Kalamar, predsednica murskosoboškega območnega odbora Hospica. Dostojanstvo je dandanes pomembna človeška vrednota. Posebno pomembna je ob ključnih življenjskih dogodkih oziroma mejnikih, med katerimi je tudi slovo ali – z bolj medicinskim izrazom – umiranje.

Ob mami, ko je umirala

Pahor je spregovoril o dostojanstvu in povedal, kako pomembno je bilo zanj, da je bil zadnje trenutke, ko je umirala njegova mama, ob njej. Predstavil je tudi odnos z očetom, ki je umrl, ko je bil sam star devet let – njegovo smrt je dojel z veliko zamero do očeta, ker ju je z mamo pustil sama. Pozneje je zamero prepoznal in to frustracijo v sebi razrešil. Ti življenjski dogodki so v njem pustili pomembno sled, zato s spoštovanjem goji spomin na oba starša in pravi, da ima vsak človek svobodo izbire, kako bo čustvoval ob izgubi najbližjih. Povedal je tudi, da je kot politik in predsednik videl veliko različnih praks ob umiranju in odnosov do smrti, zato spoštuje vsako držo in tistih, ki o tem ne morejo spregovoriti odkrito, ne obsoja.

Navdihuje v podkastih

S Pahorjem so se pogovarjali tudi o njegovih aktualnih dobrodelnih projektih in povezanostjo z Inštitutom Zlata pentljica, ki združuje obolele otroke z rakom in njihove družine. V začetku leta 2023 je sporočil, da bo v dobrodelne namene dražil svojo katro, ki jo je imel v lasti več kot dvajset let. Napovedal je, da bo kupnino namenil Inštitutu Zlata Pentljica in Društvu Junaki 3. nadstropja, ki skrbita za otroke z rakom. Dražba je trajala do sredine februarja, najvišjo veljavno ponudbo 60.000 evrov pa je oddala družina Fratar iz Dravograda. Šlo je za najvišji znesek odkupa katrce v zgodovini. Družina Fratar je nadalje avtomobil ponovno dražila in v dobrodelne namene zbrala 260.094 evrov. Aprila letos je izšla tudi prva epizoda podkasta Mastercard podkast navdiha, v katerem Borut Pahor gosti sogovornike z ganljivimi življenjskimi zgodbami. Prva gostja je bila takrat 21-letna Korina Korper, ki je prebolela raka in je članica strokovnega sveta Inštituta Zlata pentljica.

Rajhovi v prestižnem Michelinovem vodniku

MELITA MARIČ
FOTO: OSEBNI ARHIV

Gostilna Rajh iz Bakovcev se je ponovno uvrstila v Michelinov vodnik, in sicer v kategoriji Bib Gourmand.

Priznanje je v imenu Gostilne Rajh prevzel Leon Pintarič.

Kategorija označuje restavracije, ki ponujajo visokokakovostno in pristno doživetje po ugodnih cenah. »Priznanje Michelin Bib Gourmand nam pomeni veliko in je potrditev za vse naše sodelavce. Seveda še veliko več kot priznanje pomeni to, da imaš v gostilni veliko gostov, ki se redno vračajo,« pove Leon Pintarič, najmlajši slovenski chef s tremi srčki in že peta generacija Gostilne Rajh, pred kratkim pa je postal tudi novi član JRE-Slovenija.

Recepti ustvarjalne babice

»Že v otroštvu sem se rad sukal po kuhinji. Veliko sem se naučil od prababice. Z njo sva nekaj let delala skupaj in pokazala mi je številne stare kuharske trike ter me navdušila za dobre okuse.« Njegov slog kuhanja temelji na tradicionalnih receptih njihove kuhinje, ki jih je nadgradil in jim vnesel mladostniški veter. Zato ni presenečenje, da so kot že minula leta ponovno sodelovali v jesenskem tednu restavracij. Gostom so pripravili jesenski meni. »Osnovna živila so bila koruza, por, mak, govedina, smuč in seveda bučno olje, brez katerega ne gre.«

In memoriam:

Elizabeta Rožman - Ruža (1947–2023)

GEZA GRABAR

Na pragu jeseni, letošnja je bila še posebno čudovita, smo se na murskosoboškem pokopališču poslovili od markantne osebnosti iz našega okolja in časa.

Življenjski krog je namreč v 77. letu sklenila učiteljica Ruža, ki je pri številnih mladih, ki jih je poučevala, in drugih ljudeh, ki jih je srečevala in z njimi prijateljevala, pustila velik pečat. Ruža je bila pravična in poštena oseba. In učiteljica. Človek z veliko začetnico.

Ljudje so jo poznali kot zanesljivo, karakterno in prijazno osebo, ki se jim je znala približati, jih spoznati, jim pomagati. Bila je sogovornica, ki je znala ločevati med poslušati, slišati in govoriti. To so vrline, ki jih v današnjem ritmu življenja (več) ne premoremo. Tako v zasebnem kot službenem življenju je imela zelo rada otroke, ta najbolj iskrena bitja so ji ljubezen vračala in marsikdo jo je izbral za svojo najboljšo učiteljico.

Rodila se je v Murski Soboti, kjer je živela skorajda vse življenje. Izjema je bilo nekajletno obdobje učiteljevanja v Bogojini, v tistem času je spoznala tudi bodočega moža. Do upokojitve je nato poučevala na Osnovni šoli I Murska Sobota. Tragična nesreča je kmalu presekala družinsko srečo in ji iztrgala moža, devetletna hči Andreja je ostala brez očeta. Od takrat se je morala preživljati sama, sama je vzgajala in šolala hčer, s katero sta se po tej preizkušnji še bolj povezali. Kot je v poslovilnem govoru povedal Saša Županek, jo je vzgajala po najboljših močeh in z najmočnejšo silo na svetu – materinsko ljubeznijo. Kot pravi pedagog ji je na njeni poti pustila svobodo in ji hkrati bila trdna opora pri odločitvah, z njo je delila veselje in uspehe. Ponosna je bila na zeta, nepopisno srečo in veselje pa sta ji prinesli vnukinji. V vseh vlogah, ki so ji bile v življenju zaupane, se je odlično znašla. Opravljala jih je z veliko odgovornostjo in ljubeznijo.

Ker ji je bilo mar za njen mali varaš, je bila nekoč aktivna pri delovanju mestnih četrti, bila je tudi mestna svetnica v murskosoboškem mestnem svetu, zlasti na kulturnih prireditvah murskosoboškega društva upokojencev pa še povezovalka. S čudovito pisavo, ki je marsikomu ostala v spominu, je vsak dan dopolnjevala kroniko dogodkov, ob tem je bila mojstrica skladanja besed v verze. Nekaj pesmi je objavila v literarnih zbornikih »Shojene poti«, veliko jih bo za vedno ostalo v njenih rokovnikih, daleč od oči javnosti. S spretnimi rokami je izdelovala voščilnice in jih ročno napisane – torej

z ljubeznijo – tudi pošiljala. Bila je prepoznavna Sobočanka, vedno na kolesu. Njeno naklonjenost in prijateljstvo smo vsi, ki smo jo poznali, prejemali kot posebno darilo, zato jo bomo ohranili v lepem spominu.

Štiridnevni spektakel v rakičanskem dvorcu

ALEŠ CIPOT

Obiskovalci dvorca v Rakičanu so letos lahko uživali v kar štiridnevnem programu prireditve Ples – noč čarovnic, ki je ponudil pester srednjeveški program za vse generacije, zabavne čarovniške predstave, spektakularne ognjene šove in večerne glasbene zvezde.

Obiskovalcem so bile na voljo otroške čarovniške delavnice in poslikava obrazov, zagorela je tudi grmada. Štiridnevni spektakel se je začel v petek z nastopi izvajalcev The Margins, Mi2, Šank Rock, DJ Kiki, In Vivo in Neda Ukraden ter nadaljeval v soboto z izvajalci Romano Glauso, Maraaya, Severina, Rock Partyzani, Polkaholiki in Weekend Band. V nedeljo so nastopili DJ Mattias, DJs from Mars, Alle Farben, Modrijani in Luka Basi, v ponedeljek pa še Let 3, Joker Out, Voyage, Blue Planet in Dinna.

Pester srednjeveški program za vse generacije je obiskovalcem ponudil zabavne čarovniške predstave, spektakularne ognjene šove in večerne glasbene poslastice na dveh odrih.

Štiridnevno prireditev Ples – noč čarovnic so obiskali številni obiskovalci, našemljeni v čarovnice.

Največ obiskovalcev se je zbralo v soboto.

Dvorec Rakičan je obiskal tudi Bine Volčič.

Spektakularni ognjeni šovi in srednjeveški program so obarvali letošnji Ples – noč čarovnic v Dvorcu Rakičan.

Maska, ki je pritegnile mnoge poglede.

Severina, Joker Out, Neda Ukraden, Luka Basi, DJs from Mars in Alle Farben so privabili največ obiskovalcev.

Za presenečenje nedeljskega večera je poskrbel krajši nastop Damjana Murka.

Številne mlade generacije so uživale v spektakularnem programu letošnje prireditve.

V nedeljo so na glavni oder stopili DJ Mattias, DJs from Mars in Alle Farben.

Snuje se program središča talentov

MELITA MARIČ

V paviljonu Expano je Pomurska gospodarska zbornica v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Dolenjske in Bele krajine, Razvojnim centrom Murska Sobota ter Mestno občino Murska Sobota pripravila 31. Forum odličnosti in mojstrstva.

Forum vsako leto poteka v drugi regiji. Na njem podeljujejo veliko nagrado odličnosti in mojstrstva.

Po besedah direktorja Pomurske gospodarske zbornice Roberta Graha nagrado podeljuje Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele krajine, s katero odlično sodelujejo. »Želeli smo, da pridejo k nam in na tem forumu predstavijo dobro prakso.« Tomaž Kordiš, direktor Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine, je poudaril, da je letošnji forum nadaljevanje odlične zgodbe, ki jo razvijajo s Pomursko gospodarsko zbornico. »Gospodarstvo generira tudi razvoj občin,« je v nagovoru poudaril župan Murske Sobote Damjan Anželj in dodal, da ima pri tem pomembno vlogo tudi Pomurska gospodarska zbornica.

Spodbujanje talentov

Foruma se je med drugimi udeležil tudi minister za kohezijo in regionalni razvoj Aleksander Jevšek, ki je poudaril, da odličnost ne pomeni biti samo odličen podjetnik, biti odličen pri generiranju idej in proizvodov, temveč tudi biti odličen pri odnosih z ljudmi. Jevšek je ob tem izpostavil, da v pomurski regiji nastaja odlična ideja. »Skupaj pripravljamo in snujemo pilotni program središča talentov, kjer bi ob pomoči strokovnjakov spodbujali mlade na področjih, kjer morda nisi sami še niso prepoznali svojih talentov.« Tovrstnih preizkusov nadarjenosti se bodo lahko udeležili tudi starejši.

Predavanje Jožeta Colariča

Zbranim udeležencem in predstavnikom več pomurskih občin in podjetij je o odličnosti in mojstrstvu predaval Jože Colarič, predsednik uprave in generalni direktor novomeške Krke. Predstavil je uspešno poslovanje tega farmacevtskega giganta, ki ima obrat tudi v Ljutomeru. »Smo med vodilnimi generičnimi farmacevtskimi podjetji v svetu. Stremimo k temu, da bi bili še boljši. Zakaj? Zaradi konkurence,« je poudaril. Krka ima več kot 12.500 zaposlenih, od tega jih več kot štiri tisoč po vsem svetu izdelke podjetja predstavlja zdravnikom in farmacevtom. »V vsakem podjetju sta ključni dve področji: razvoj in raziskave ter marketing in prodaja. Zelo pomembno je, da mi odločamo o vsem – kaj bomo razvijali in na koncu kaj bomo prodajali in komu ter po kakšnih cenah,« je poudaril. Letno imajo približno 1,755 milijarde evrov prometa. Lani so imeli za več kot 360 milijonov evrov čistega dobička.

Velika nagrada Vladu Kreslinu

Na forumu so podelili veliko nagrado odličnosti in mojstrstva za leto 2023, ki jo je prejel Vlado Kreslin. Prekmurski glasbenik pravi, da nagrade, ki jo vsako leto podeljujejo za izjemne dosežke na področju znanosti, kulture, umetnosti in gospodarstva, ni pričakoval in da ga je »skoraj vrglo s stola«, ko je slišal imena preteklih nagrajencev. S prejemom prestižne nagrade se je Kreslin pridružil izjemnim predhodnikom (Leon Štukelj, France Bučar, Slavko Avsenik, Kajetan Kovič, Ciril Zlobec, Janez Menart, Tone Pavček, Jože Colarič, Igor Akrapovič, Lučka Kajfež Bogataj in Boris Pahor).

»Posebno pozornost posvečam tistim, ki želijo vedeti več«

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: MELITA MARIČ

Prof. dr. Mitja Slavinec je prejemnik nagrade Republike Slovenije za življenjsko delo na področju visokega šolstva.

Slavinec je prepričan, da je nagrada tudi priložnost, da poudari pomen učiteljev in šol pri razvoju družbe.

Prejeli ste nagrado za življenjsko delo na področju visokega šolstva. Predstavite nam svojo karierno pot na tem področju.

Diplomiral sem na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani, kjer sem tudi doktoriral iz fizike. Takoj po diplomi sem si prve izkušnje nabiral kot učitelj matematike in fizike na osnovni šoli za odrasle v Murski Soboti, med počitnicami sem bil reševalec iz vode. Morda se komu zdi to čudno, vendar so mi te izkušnje koristile, ko sem se jeseni kot asistent za fiziko zaposlil na Univerzi v Mariboru. Na Fakulteti za naravoslovje in matematiko sem leta 2015 bil izvoljen za dekana, zdaj sem prodekan. Raziskovalno delujem na področju tekočih kristalov, aplikativne fizike in implementacije neformalnega izobraževanja v šole, uvedel sem tudi predmet Potapljanje, ki je edini tak univerzitetni predmet pri nas.

> Na rodno Pomurje sem zelo navezan in za krepitev domače regije mi nikoli ni bilo žal prostega časa. Že pred leti sem sodeloval pri ustanovitvi in bil prvi v. d. direktorja RIS Dvorec Rakičan, s kolegi smo ustanovili PAZU, Pomursko akademsko znanstveno unijo. Vse aktivnosti, tudi vožnjo z motorjem, povezujem s svojim pedagoškim in raziskovalnim delom.

Z Univerzo v Mariboru sem stike ohranjal tudi, ko sem med letoma 2004 in 2008 bil poslanec državnega zbora, v letih 2021 in 2022 sem bil državni sekretar na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, zadolžen za visoko šolstvo in znanost.

S pedagoškim delom udejanjate pomembno in plemenito poslanstvo prenašanja znanja na mlade. Spodbujate jih h krepitvi ustvarjalnosti in razvijanju raziskovalnega duha. Kako?

V našem šolskem sistemu je zelo dobro poskrbljeno za tiste s posebnimi potrebami, ki povprečja ne dosegajo. Posebno pozornost posvečam tistim z drugačnimi potrebami, tistim, ki želijo vedeti več. Žal so pogosto spregledani in prav je, da jih ne prepustimo samim sebi. Prav njih je treba najbolj spodbujati, da izkoristijo svoje potenciale ter da bodo toliko bolj uspešno gonilo naše družbe in napredka. Taki mladi si želijo več znanja. Znanja pa jim je treba predajati na zanimiv in razumljiv način. Fizika je nekaterim zahtevna, zato se zmeraj posebej potrudim z zanimivimi in nazornimi primeri ali prispodobami. Zadovoljstvo, ko študenti vidijo, da so zadeve v bistvu zelo razumljive in enostavne, odtehta vsakršno materialno plačilo. Vsakdo, ki učiteljski poklic opravlja kot poslanstvo, bo znanje zmeraj delil in prenašal, in to v službi in prostem času, za to pa ne potrebuje svetovalskih pogodb ali posebnega honorarja. Preprosto je to poslanstvo, saj bo na ta način družba vedela več in bo zato uspešnejša.

O mladih pogosto slišimo, da niso ustvarjalni in da digitalizacija to še zmanjšuje. Kakšno je vaše mnenje?

Mladi za krepitev ustvarjalnosti potrebujejo spodbudno okolje, v katerem lahko razvijajo svoje ideje. Digitalizacija je lahko pri tem idealno orodje, le na pravilen način je mladim treba pokazati, kako koristna so računalniška orodja. Še pomembnejše je, če se sami lotijo programiranja in razvoja aplikacij, pri čemer naj uporabijo čim več sodobnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco. Le tako nam bodo zagotovili, da ne bomo postali družba sledilcev in zgolj uporabnikov, temveč družba, ki bo na nekaterih področjih v svetovnem razvojnem vrhu.

Izpostavljeno je vaše delo z nadarjenimi učenci in dijaki, kjer ste ponekod opravili tudi pionirsko delo, npr. pri mladinskem raziskovalnem delu ali raziskovalnih taborih, študentom pa pomagate z vodenjem dveh izobraževalnih fundacij. Povejte nam kaj več o tem.

Pod okriljem gibanja Znanost mladini ima projekt Mladi raziskovalci pri Zvezi za tehnično kulturo Slovenije eno najdaljših tradicij in najširšo množičnost. Gre za večplasten projekt, pri katerem se mladi ob raziskovanju naučijo osnov znanstvenoraziskovalnega dela, dela v skupinah, strokovnega pisanja in javnega nastopanja ter dobijo številne izkušnje, ki jih nikjer drugje nimajo priložnosti spoznati. Pred dvajsetimi leti so državna srečanja srednješolcev že bila uveljavljena, prav v Murski Soboti smo prvi organizirali državno srečanje za osnovnošolce, saj moramo mlade čim prej uvajati v znanost. Od takrat so srečanja tako za osnovnošolce kot srednješolce v Murski Soboti.

> Ves čas je bilo v meni veliko ustvarjalne lenobe in sem raje pet ur razmišljal, da sem si prihranil deset ur dela. In prav to je gonilo napredka, sploh če so neki delovni procesi že vrsto let enaki.

V času podiplomskega študija mi je soboška občina enkrat letno pomagala pri udeležbi na znanstveni konferenci. To mi je takrat zelo pomagalo in tega nisem pozabil. Pozneje sem prevzel vodenje Pomurske izobraževalne fundacije, ki mladim zagotavlja štipendije, v sodelovanju s Pomursko akademijo pa smo ustvarili tudi edinstveno pomursko raziskovalno nagrado, s katero najboljše pomurske študente nagradimo za njihovo odličnost pri študiju.

Pridobljene izkušnje sem prenesel na svojo Fakulteto za naravoslovje in matematiko v Mariboru, kjer smo za štipendiranje študentov ustanovili Naravoslovno-matematično fundacijo.

Vaše zavzeto mentorsko delo se kaže tudi v uspehu študentov na različnih področjih, denimo pri doseganju prestižnih študentskih nagrad. Kako jih motivirate, da sodelujejo?

Študenti fizike so praviloma zelo motivirani in tudi ambiciozni, zato z motivacijo nikoli ni bilo težav. Toda zelo sem se moral potruditi, da sem jim zagotovil aktualne teme za raziskave, ki so obetale vrhunske rezultate in posledično tudi nagrade. Veseli me, da so do mene prišli številni študenti iz Pomurja. Zagotovo je k temu pripomoglo tudi to, da smo v počitnicah konzultacije imeli doma, pa tudi komunikacija v prekmurščini jim je gotovo zagotovila bolj domač odnos.

Dolga leta si prizadevate za razvoj znanosti in izobraževanja ter raziskovanja. Kdo vas je navdušil za raziskovanje in znanost?

Začelo se je pri modelarskem krožku na tretji osemletki v Murski Soboti pri legendarnem mentorju Jožetu Horvatu. Kot gimnazijec sem na soboški gimnaziji bil mentor zelo uspešnim mladim raziskovalcem, ki so med drugim na državnem srečanju Jugoslavije osvojili več zlatih medalj. V študentskih letih sem imel izjemne profesorje, ki so mi bili velik zgled. Sprva sem dvomil, da bom lahko pridobil dovolj znanja fizike za univerzitetnega profesorja, vendar se vztrajnost in usmerjenost k cilju zmeraj poplačata.

Ves čas je v meni bilo veliko ustvarjalne lenobe in sem raje pet ur razmišljal, da sem si prihranil deset ur dela. In prav to je gonilo napredka, sploh če so neki delovni procesi že vrsto let enaki. Če mi nekdo pove, da tako že trideset let delajo dobro, ga vprašam, zakaj je trideset let starega fička zamenjal za sodoben avtomobil.

Kakšni so vaši naslednji načrti? Se nam v Pomurju obeta kak raziskovalni inštitut?

Ciljev je zmeraj veliko. Najpomembnejši je gotovo implementacija zakona o pomurski akademiji. Ta zakon PAZU zagotavlja institucionalizacijo in stabilne pogoje za delo, po vzoru Slovenske akademi-

Mitja Slavinec se je rodil v Murski Soboti, kjer tudi živi. Rad se ukvarja z astronomijo in potapljanjem, tudi v organizacijskem smislu kot predsednik Astronomskega društva Kmica in tukajšnjega potapljaškega društva ter Slovenske potapljaške zveze. Izkušnje prenaša na mlajše kot inštruktor potapljanja in podvodni reševalec.

je znanosti in umetnosti. Glede na vse ovire, ki smo jih pri tem deležni, se marsikdo težko znebi občutka, da nekdo Pomurje namenoma ovira pri razvoju akademskih in umetniških potencialov. In da ne bo pomote, tukaj gre za sto tisoč evrov, kar je pri več kot tristo milijonov evrov vrednem proračunu Agencije za znanost manj kot kaplja v morje.

Zelo mačehovsko se odločevalci v prestolnici obnašajo tudi do Znanstvenega in inovacijskega središča Pomurje. Ker nimamo nobenega javnega visokošolskega programa, si zato vsaka raziskovalna infrastruktura zasluži toliko večjo naklonjenost, ne pa da so težave pri zagotavljanju zgolj promila raziskovalnega denarja v Sloveniji.

Veliko uspešneje potekajo vsi naši projekti, pri katerih se opiramo na lastne moči in nismo odvisni od centra. Tem projektom bom tudi v prihodnje namenjal vso svojo pozornost, čas in znanje. Eden najbolj aktualnih je reševalni center za podvodne reševalce. Pred petdesetimi leti je bila prav v Murski Soboti ustanovljena prva podvodna reševalna enota v Sloveniji. Ni pa prav, da bi Pomurje ostajalo ob robu, zato bom na te anomalije zmeraj opozarjal. Še naprej bom povezoval naše strokovnjake za dobrobit Pomurja. Najhujše mi je, če se nekdo obnaša kot janičar in deluje v škodo svoje regije.

Kaj vam prejeta nagrada pomeni?

Nagrada za življenjsko delo na področju visokega šolstva je pri mojih letih prav gotovo še spodbuda za nadaljnje delo, hkrati pa potrditev dosedanjih prizadevanj. Sam vsega tega, kar je našteto v obrazložitvi, zagotovo ne bi mogel doseči, zato se lepo zahvaljujem vsem kolegom in prijateljem za odlično sodelovanje in podporo. Iskrena zahvala družini, ki me pri delu ves čas aktivno podpira, saj brez dragocenih pogovorov doma marsikatera odločitev ne bi bila tako uspešna. Zaradi vsega tega me bo veselilo, če bodo vsi našteti čutili, da je del nagrade tudi njihov. Nagrada je hkrati priložnost, da poudarim pomen učiteljev in šol pri razvoju družbe. Sogovornike rad povabim k hipotetičnemu razmisleku, kaj bi se zgodilo z našo družbo, če jutri ne bi bilo več nobenega učitelja in nobene šole. Že po dveh generacijah bi družba padla deset tisoč let nazaj na raven praskupnosti. Tega se moramo nenehno zavedati in znanje priznati kot pomembno družbeno vrednoto. Iz prve roke lahko zagotovim, da so naši učitelji v povprečju zelo dobri. Kot nihče niti ne pomisli, da bi pred operacijo kirurgu dajal nasvete, kako naj ga operira, tudi ni potrebe, da bi starši učiteljem svetovali, kako naj poučujejo njihove otroke.

Zlati maturanti pri županu

UREDNIŠTVO
FOTO: ALEŠ CIPOT

Župan Damjan Anželj je sprejel zlate maturante iz Mestne občine Murska Sobota, ki so v minulem šolskem letu maturo opravili z zlato odliko.

Pet maturantov je bilo zlatih pri splošni maturi: Vita Škarabot in Sven Aleksandar Marinković na Gimnaziji Murska Sobota ter Nela Copot, Rene Zorman in Iza Šiftar na Gimnaziji Franca Miklošiča Ljutomer. Dve maturantki sta bili zlati pri poklicni maturi, in sicer Izabela Štajer na SPTŠ Murska Sobota, ki je zaključila program tehnik oblikovanja, in Živa Rituper, ki je diamantna maturantka postala na Gimnaziji in srednji šoli za kemijo in farmacijo Ruše, kjer je zaključila smer farmacevtski tehnik. Župan je zlatim maturantom izročil posebno priznanje in monografijo Murske Sobote ter jim čestital za izjemen uspeh. Povedal je, da smo v občini na njih zelo ponosni, ter izrazil upanje, da se po študiju vrnejo v domače kraje. »Računamo na vas in se veselimo, da boste s svojim znanjem in izkušnjami, ki si jih boste pridobili na študiju in v svetu, prispevali k razvoju naše občine in širše regije. Vse dobro pri študiju in na nadaljnjih življenjskih poteh!« je novim študentom biokemije, kemije, strojništva, računalništva in umetnostne zgodovine zaželel župan.

Župan z delom zlatih maturantov (dva se skupnega druženja nista mogla udeležiti).

Vita Škarabot

Sven Aleksandar Marinković

Nela Copot

Rene Zorman

Iza Šiftar

Izabela Štajer

Živa Rituper

Nov objekt dobiva končno podobo

KSENIJA GLAŽAR

Na območju nekdanjega Muralista v Cvetkovi ulici v Murski Soboti že nekaj časa nastaja stavba, v kateri bodo prostori Enote za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor. Dela se počasi zaključujejo, arhiv pa naj bi odprli kmalu.

Enota za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor bo v Cvetkovi ulici v Murski Soboti začela delovati v prvi polovici leta 2024.

V Cvetkovi ulici bo predvidoma v prvi polovici prihodnjega leta vzpostavljena Enota za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor. Direktorica arhiva Nina Gostenčnik pravi, da je objekt velik okoli 1700 m². V njem vzpostavljajo vse potrebno za funkcionalno delovanje enote, novi prostori pa bodo vključevali opremljena arhivska skladišča, čitalnico, predavalnico, razstavišče, knjižnico, delovne prostore, razpraševalnico, konferenčno sobo in preostale prostore, ki bodo zagotavljali nemoteno delovanje enote, ki bo zaživela z mestom in regijo. Investicijo, vredno 5,3 milijona evrov, financira ministrstvo za kulturo.

Najprej preselitev arhivskega gradiva

V enoto bodo preselili gradivo, ki je nastalo na območju Prekmurja. Gre za 331 arhivskih fondov, ki obsegajo 1800 tekočih metrov arhivskega gradiva ter zajemajo gradivo s področij uprave, šolstva, gospodarstva, pravosodja, kulture in sociale. Najstarejše gradivo sega v 17. stoletje, najmlajše v 21. stoletje. Z zaprtjem neustreznih prostorov v Dolini pri Lendavi leta 2013 so to gradivo preselili v arhivska skladišča v Mariboru. Zadnjih nekaj let uporabo tega arhivskega gradiva Pokrajinski arhiv Maribor po naročilu zagotavlja v čitalnici Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. V tukajšnji enoti bodo zaposlili predvidoma tri nove sodelavce – dva arhivista in arhivskega tehnika. Objekt trenutno čaka na tehnični pregled in uporabno dovoljenje. Po zaposlitvi novih kadrov bodo najprej preselili arhivsko gradivo.

> V njem vzpostavljajo vse potrebno za funkcionalno delovanje enote, novi prostori pa bodo vključevali opremljena arhivska skladišča, čitalnico, predavalnico, razstavišče, knjižnico, delovne prostore, razpraševalnico, konferenčno sobo in preostale prostore, ki bodo zagotavljali nemoteno delovanje enote, ki bo zaživela z mestom in regijo.

Spektakularna naplavina iz prazgodovine

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: MATIC PERKO

V Soboškem jezeru je čoln deblak, izjemna in redka najdba iz reke Mure, varno shranjen in čaka na odločitev o nadaljnjih konservatorskih postopkih.

Ker gre za tako izjemno in redko najdbo, so pristojni nemudoma pristopili k reševanju deblaka. Poskrbeli so za dvig in selitev, deblak pa odpeljali na Soboško jezero, kjer bo varno shranjen na njegovem dnu počakal na odločitev o nadaljnjih konservatorskih postopkih.

Ljubomir Zečević, upokojeni policist, umetnostni rezbar ter poznavalec naravne in kulturne dediščine Prekmurja, je septembra med rekreativnim veslanjem po Muri severno od zaselka Hrastika med krajema Hrastje-Mota pri Radencih in Vučja vas naletel na čoln deblak, ki ga je med visokimi vodami v začetku letošnjega avgusta reka naplavila na desni breg. Takoj je prepoznal kulturnozgodovinsko pomembnost najdbe in o tem obvestil direktorja Pomurskega muzeja Murska Sobota arheologa dr. Branka Kermana. Kerman si je z najditeljem ogledal lokacijo in se posvetoval s pristojnim konservatorjem dr. Andrejem Magdičem iz Službe za kulturno dediščino Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, nato sta bila opravljena strokovni ogled in evaluacija najdbe. Med akcijo so ugotovili, da gre za čoln, izdelan iz hrastovega debla, ki je bil stesan z ročnim orodjem. Kot pravijo, gre za res spektakularno najdbo: čoln je dolg nekaj čez enajst metrov ter kaže zanimivo in redko ureditev krme, ki se zaključi z masivno navpično desko, vstavljeno v utor.

Izjemna in redka najdba

O prvotnem ležišču čolna ni mogoče dati dovolj verodostojne ocene, vendar strokovnjaki pravijo, da je skoraj gotovo, da ga poplavne vode niso mogle iztrgati iz okoliške ravnine, temveč iz sedimentov v dnu današnje struge, gorvodno od mesta odkritja, ki se ujema z glavnim koritom prepletene struge Mure pred regulacijo ob koncu 19. stoletja. Glede na študije čolnov deblakov primerljivih dimenzij sklepajo, da je deblak iz Mure sprejel od devet do štirinajst oseb oziroma tej obremenitvi ustrezno količino tovora ter dvo- ali tričlansko posadko.

> Kot pravijo, gre za res spektakularno najdbo: čoln je dolg nekaj čez enajst metrov ter kaže zanimivo in redko ureditev krme, ki se zaključi z masivno navpično desko, vstavljeno v utor.

Reševanje in selitev deblaka sta bila, kot pravi Mgr. Rene Masaryk, vodja projekta iz Skupine Stik, ki je pri tem sodelovala, uspešno izpeljana. Po dokumentiranju in odvzemu vzorcev za nadaljnje analize so deblak zaščitili s plastjo geotekstila in potopili na dno gramoznice, kjer bo do nadaljnjega shranjen na varnem. Dodaja še, da bodo morale v kratkem pristojne inštitucije (ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Pomurski muzej) sprejeti odločitev o njegovi nadaljnji hrambi ali ustrezni zaščiti, ki bi omogočala razstavitev na kopnem. »Seveda ne gre zanemariti niti interesa lokalne skupnosti, zato gre za skupno iskanje ustreznih rešitev, razstavnega prostora itd. Do takrat si deblak lahko ogledajo vsaj potapljači, več o njem pa bomo kmalu lahko izvedeli na priložnostni razstavi, kjer bodo predstavljeni vsi do zdaj zbrani podatki, na ogled bo virtualni model deblaka, predstavljeni pa bodo tudi rezultati analiz, zlasti nestrpno pričakovana informacija o njegovi starosti,« še pravi Masaryk.

Nadgradnja vodovoda sistema B se približuje koncu

KSENIJA GLAŽAR

V Murski Soboti je trenutno odprtih več gradbišč regijskega projekta nadgradnje vodovodnega sistema B. Gradbena dela bodo kmalu končana, podoba ulic in kakovost življenja v mestu in okolici pa bosta po zaključku veliko lepši in boljši, hkrati bo bistveno boljša oskrba prebivalstva s pitno vodo.

Vrednost celotne investicije je okrog 31,8 milijona evrov, delež Mestne občine Murska Sobota je 4,7 milijona evrov.

Glavnina del je potekala od sredine leta 2022, najbolj intenzivno pa v letu 2023.

Na območju Mestne občine Murska Sobota poteka gradnja transportnih in tudi sekundarnih vodov za neposredno oskrbo prebivalstva z vodo. Skupna dolžina vodovoda, zgrajenega na območju mestne občine, je štirinajst kilometrov, od tega je več kot polovica sekundarnih vodov in slaba polovica transportnih. Novo transportno in sekundarno vodovodno omrežje potekata praviloma vzporedno na istih trasah. Glavnina del je potekala od sredine leta 2022, najbolj intenzivno pa v letu 2023. Vodovod je v celoti izgrajen, tako transportni kot sekundarni del, za ta mesec je predviden še zaključek vseh zaključnih asfalterskih del. V letu 2022 sta bila v mestni občini najprej izgrajena vod VMP-1, ki poteka po Kopališki ulici, in krajši odsek sekundarnega vodovoda v Kranjčevi ulici v romskem naselju. Izvedena je bila tudi večina aktivnosti na območju Fazanerije (čiščenje vodnjakov in postavitev upravljavskega zabojnika), prav tako je bil na sedežu podjetja Vodovod sistema B vzpostavljen nov, sodoben nadzorni center za krmiljenje in upravljanje celotnega vodovodnega omrežja in objektov v vseh dvanajstih občinah, ki nadzoruje oskrbo več kot 52 tisoč prebivalcev Pomurja, od tega skoraj 19 tisoč v mestni občini.

Ponekod vodovod zelo dotrajan

V letošnjem letu so že bili izgrajeni odseki transportnega in sekundarnega vodovoda ob vzhodni obvoznici v bližini čistilne naprave, transportni vod na trasi Pušča–Černelavci ter v Grajski ulici in Kardoševi ulici, odsek vodovoda v Industrijski ulici z nadaljevanjem v južnem delu Lendavske ulice, ki se je združil z odsekom vodovoda iz smeri Grajske ulice. Na večini teh tras je bil sočasno izgrajen tudi nov sekundarni vod. Izgradnja novega transportnega in sekundarnega vodovoda je bila zaključena tudi na odsekih Zdravstveni dom–Ciril Metodova ulica–Severjeva ulica–Ulica Mikloša Kuzmiča z navezavo na obstoječi vodovod v Tišinski ulici. Sočasno z investicijo izgradnje vodovoda je občina s proračunskimi sredstvi izvajala tudi investicije v cestno infrastrukturo. V Severjevi ulici je tako bila izvedena razširitev pločnikov na obeh straneh, dvignjen je bil plato s prehodi za pešce in razširjeno šolsko avtobusno postajališče za varnejši dostop. Sočasno je bilo izvedeno še novo zemeljsko elektroomrežje. V Ulici Mikloša Kuzmiča je bil dodatno izveden zemeljski del nove javne razsvetljave, nove svetilke bodo postavljene v naslednjem letu. Prav tako sta zemeljsko omrežje izgradila Elektro in Telemach ter bo prav tako v uporabi v letu 2024, ko bodo vse zračne izvedbe odstranjene, ulica pa bo dobila lepšo podobo. Za vse navedeno so v zelo kratkem času združili moči prebivalci Ulice Mikloša Kuzmiča, ki so se zelo pozitivno in v kratkem času odzvali na pridobivanja služnosti, ter občina in oba upravljavca elektroenergetskega in telekomunikacijskega omrežja s hitrim dogovorom in izvedbo. Sočasno z izgradnjo vseh zemeljskih vodov bo v naslednjih dneh obnovljen še celoten vzhodni pločnik, zamenjani bodo dotrajani robniki na uvozih. Izgradnja novega vodovoda je v letošnjem letu intenzivno potekala tudi v naselju Pušča in južnem delu Černelavcev. Na zahodu Pušče do regionalne ceste v Černelavcih je bil zgrajen nov transportni vod DN 400, ki bo pomembno razbremenjeval tudi stari transportni vod, ki poteka po Ciril Metodovi ulici, Severjevi ulici in Ulici Štefana Kovača (DN 300) ter je bil ravno v jesenskem času najbolj obremenjen in izpostavljen večkratnim okvaram. Zelo intenzivno so dela potekala tudi v naselju Pušča, kjer so na novo zgrajeni dobri štirje kilometri sekundarnega vodovoda za boljšo in varnejšo oskrbo celotnega romskega naselja s pitno vodo. Na tem območju je bil namreč obstoječi vodovod najbolj dotrajan in zaradi goste pozidave tudi najbolj obremenjen.

Celovita izvedba, ki je najbolj racionalna

- Gradnja vodovoda je potekala večinoma po cestah in pločnikih. Sočasno so se izvajale tudi obnove cest in pločnikov ter ponekod elektroenergetska in telekomunikacijska infrastruktura. Izgradnja vodovoda je financirana z evropskimi in nacionalnimi sredstvi, preostale spremljajoče investicije pa iz občinskega proračuna, svoj del investicij so pokrili tudi upravljavci elektroenergetske in telekomunikacijske infrastrukture.
- Vse navedene investicije so pomembno obremenjevale prometne poti v mestu Murska Sobota in okolici ter v naselju Pušča in delno v Černelavcih, moteno je bilo tudi vsakodnevno življenje prebivalcev v okolici gradbišč, za kar se vsem najprej zahvaljujemo za strpnost in razumevanje. Hkrati pojasnjujemo, da smo dela skupaj z izvajalcem in nadzorom skušali kar se da optimalno načrtovati – s kratkimi delnimi zaporami in kratkimi prekinitvami dobave vode ter izvedbo prevezav priključkov v nočnih urah in podobnimi ukrepi, kot so zapiranje tras vsaj z grobim asfaltom, usklajevanje investicije vodovoda in preostalih cestnih investicij in podobno.
- Med gradnjo tudi avtobusi (šolski in redne linije) vozijo po posebnem prometnem režimu. Žal narava izvedbe tovrstne linijske investicije zahteva izvedbo zaključnih asfalterskih del po izvedbi glavnih navezav in opravljenih preizkusih, zato določenih povezanih linij ni bilo mogoče v celoti zaključiti še z zgornjim asfaltnim slojem.
- V teh dneh potekajo priprave terena za izvedbo teh del, tako da bodo v novembru zaključena tudi ta zaključna asfalterska dela. Ker občasno še prihaja do zapor določenih ulic, mestna uprava občanke in občane naproša, da upoštevajo označene obvoze in preostalo signalizacijo, ter prosi za strpnost in razumevanje.

EVROPSKA UNIJA
KOHEZIJSKI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

NADGRADNJA VODOVODNEGA SISTEMA B

Projekt nadgradnje vodovoda sistema B, ki se je začel izvajati konec leta 2021, obsega zamenjavo (rekonstrukcijo) in nadgradnjo najbolj dotrajanega dela vodovodnega omrežja ter dograditev manjkajočega vodovodnega omrežja, obnovo in nadgradnjo vodovodnih objektov s sistemi za krmiljenje ter vzpostavitev nadzornega centra in nadgradnjo vodnega vira. Vrednost celotne investicije je okrog 31,8 milijona evrov, delež Mestne občine Murska Sobota je 4,7 milijona evrov. Projekt je sofinanciran z evropskimi in nacionalnimi viri v deležu 91,14 odstotka upravičenih stroškov projekta ter iz vodnega sklada v višini 1,4 milijona evrov, preostanek pa zagotavljajo občine.

Robot je nov »sošolec« dijakov

MELITA MARIČ

V prostorih Srednje poklicne in tehniške šole Murska Sobota so namenu predali novega kolaborativnega robota z varilnim kompletom.

Dijaki bodo znanje varjenja in robotike izpopolnjevali na novem robotu.

Nova pridobitev je za učni proces zelo pomembna, je uvodoma povedal Ludvik Sukič, ravnatelj Srednje poklicne in tehniške šole Murska Sobota, kjer se trenutno izobražuje 920 dijakov. Po njegovih besedah se trudijo šolske delavnice posodabljati in opremljati, da bi dijakom lahko nudili čim boljše pogoje za pridobivanje kakovostnega in praktičnega znanja za njihove prihodnje poklice. Vrednost robota je bila po donacijski ponudbi 36.000 evrov. S finančnimi donacijami je v akciji sodelovalo kar sedemnajst pomurskih podjetij, ki so skupaj prispevala 26.000 evrov. Nabavo robota je koordinirala Pomurska gospodarska zbornica. »Prepričani smo, da bo donacija izboljšala praktično znanje dijakov in hitrejši prehod iz srednje šole v robotsko avtomatizirane proizvodne procese,« je povedal Robert Grah, direktor Pomurske gospodarske zbornice, in dodal, da je robot namenjen zlasti mladim mehatronikom in vsem programom strojništva, saj prikazuje sodobno varjenje. Največji donator je bilo lendavsko podjetje Daihen Varstroj, ki je kolaborativnega robota opremilo z ustrezno varilno opremo.

Marko Močnik: »Pred nami drastične spremembe k transformaciji v zeleno in okoljsko nevtralno gospodarstvo«

NATALIJA KREFT
FOTO: ARHIV PTP

Ob jubileju Pomurskega tehnološkega parka smo se pogovarjali z direktorjem Markom Močnikom, ki vodi to neprofitno družbo in ekipo sedmih zaposlenih. Predstavil je največje dosežke in izzive ter načrte za prihodnost.

Ob okroglih obletnicah se ne moremo izogniti statistiki in številkam. V dveh desetletjih delovanja se naberejo uspehi, zgradijo partnerstva in pokažejo rezultati. Kaj kažejo številke?

Kot razvojno, raziskovalno in projektno naravnano svetovalno podjetje smo v dvajsetih letih poslovanja nudili strokovne storitve različnim ciljnim skupinam. Podprli smo več kot dvesto pomurskih podjetij pri njihovem zagonu, zlasti razvoju in komercializaciji inovativnih izdelkov in storitev, kar je pripomoglo k temu, da podjetja danes zaposlujejo več kot 1500 oseb. V tem obdobju smo nudili storitve domačim in tujim podjetjem ter

> Glede na vedno večji porast novih digitalnih tehnologij postaja lokacija delovanja podjetja vedno manj pomembna in v tej smeri mora Pomurje iskati tudi svoje priložnosti za prihod in zagon visokotehnoloških podjetij.

mladim pomurskim študentom in dijakom pomagali pri vključevanju v podjetniške projekte. Številke kažejo, da smo pomagali naslednjim uporabnikom: vključitev 290 študentov v aplikativne projekte, kar je privedlo do razvoja 82 inovativnih rešitev za pomurska podjetja; zagotavljanje ključne podpore in poslovnih storitev več kot 50 tujim zagonskim podjetjem; pomoč 159 obstoječim podjetjem z nujnimi poslovnimi storitvami, ki zajemajo področja, kot so analize, razvoj poslovnih modelov, dostop do finančnih sredstev, optimizacija poslovnih procesov itd.; sodelovanje s podjetji pri testiranju 61 tehnoloških rešitev, ki spodbujajo nadaljnji razvoj podjetja; optimiziranje poslovnih procesov pri 41 podjetjih, kar povečuje njihovo operativno učinkovitost; nudenje strokovne podpore pri postopku prijave 4 patentov. Vzpostavljanje močne partnerske mreže po vsej Evropi še naprej potrjuje našo zavezanost regionalni rasti, spodbujanju inovacij, prenosu znanja in tehnologij, podpori tehnološkega podjetništva ter napredku trajnosti, vse to v skladu z digitalno in zeleno agendo Evropske komisije.

Spremembe so edina stalnica v našem življenju, bi lahko rekli. Tako ni čudno, da se spreminja tudi poslovni svet. Katera sprememba je bila v teh letih za vas najtežja?

Ker smo družba z omejeno odgovornostjo in se financiramo izključno na trgu, se je bilo treba vsa leta nenehno prilagajati zahtevam trga. Priskrbeti si vir financiranja na trgu na eni strani ter na drugi izvajati storitve podpore zagonskim podjetjem, ki spadajo v najbolj rizično skupino poslovanja, je zahtevalo vzpostavitev poslovnega modela, ki je omogočal finančno samovzdržnost in preživetje družbe na eni strani ter nudenje podpore gospodarstvu na drugi strani, s tem da v vseh letih nismo popolnoma nič obremenjevali proračunov občin lastnic. Vsa sredstva, vključno s potrebnimi lastnimi viri za zagotavljanje zaprtja finančne konstrukcije pri evropskih projektih, smo zagotavljali izključno sami, brez sredstev iz občinskih proračunov. Vzpostavitev takega poslovnega modela je bila naš največji izziv.

Kljub spremembam najverjetneje ostaja osnovni cilj pomoč podjetnikom. Kako in kdo se lahko obrne na vas?

Podjetjem nudimo paleto storitev, ki se ločijo zlasti po razvojni fazi, v kateri se podjetje nahaja. Tako imamo pripravljene storitve podpore podjetnikom pri zagonu podjetja, podjetjem, ki so v fazi rasti, in uveljavljenim podjetjem, ki so na trgu že dalj časa. Kot tehnološki park jim ponujamo podporo pri pridobivanju novih tehnologij (pomoč pri raziskavah, tehnična razvojna podpora, preverjanje in demonstracija v realnem okolju) in podporo za razvoj poslovanja (dostop do infrastrukture in financ, poslovno mentorstvo, optimizacija poslovnih procesov ter pomoč pri pripravi raziskovalno-razvojnih projektov), nudimo pa tudi določene specializirane izobraževalne programe s področij digitalizacije in krožnega gospodarstva. Vsakdo, ki išče naštete storitve, je pri nas dobrodošel.

Je Pomurje ustrezno okolje za novi rod mladih podjetnikov? Ali mogoče raje ostajajo zunaj regije? Kakšne so druge ovire, da ni več zanimivih mladih podjetnikov oz. novih podjetij, ki bi nudila nova, dodatna delovna mesta?

Glede na vedno večji porast novih digitalnih tehnologij postaja lokacija delovanja podjetja vedno manj pomembna in v tej smeri mora Pomurje iskati tudi svoje priložnosti za prihod in zagon visokotehnoloških podjetij. Trenutno stanje je žal še vedno takšno, da mladi Pomurci podjetja raje ustanavljajo v univerzitetnih okoljih, kjer so končali študij, saj tam ravno tako ponujajo

> Kot tehnološki park smo del večjega evropskega inovacijskega ekosistema in opažamo, da zlasti podjetja iz razvitih delov EU, s katerimi sodelujemo, zelo strateško iščejo nove talente, nove tehnologije in nove poslovne modele ter jih prek evropskih projektov testirajo.

podporno okolje za zagon podjetij. Razlogi so zlasti vzpostavljeni stiki in poslovne povezave, ki so jih mladi med študijem stkali v tistem okolju. V Pomurju se tako bolj ustanavljajo podjetja obrtniškega tipa, ki so vezana na izobrazbe, ki jih v regiji nudimo, s tem da je vedno pogosteje najti tudi primere visokotehnološkega podjetništva tistih Pomurcev, ki se vračajo v regijo.

Močnik je na čelu Pomurskega tehnološkega parka od začetka njegovega delovanja.

Pred desetimi leti ste v intervjuju povedali, da bo trend gotovo clustering ali grozdenje, kot to delajo naši sosedje Avstrijci. Kakšne trende napovedujete za prihodnja leta?

Povezovanje podjetij je še danes zelo aktualno, vendar je treba razumeti, da obstajajo različne oblike povezovanja. Kot tehnološki park smo del večjega evropskega inovacijskega ekosistema in opažamo, da zlasti podjetja iz razvitih delov EU, s katerimi sodelujemo, zelo strateško iščejo nove talente, nove tehnologije in nove poslovne modele ter jih prek evropskih projektov testirajo. Moramo se zavedati, da je trend razvoja digitalnih tehnologij v zelo velikem porastu. Glede na prioritete Evropske komisije so pred nami drastične spremembe k transformaciji v zeleno in okoljsko nevtralno gospodarstvo. Gre samo za vprašanje časa, kdaj se bodo pojavile nove omejitve pri uporabi določenih energentov, surovin, materialov ipd. Nekatere omejitve in pogoji poslovanja v tujini že obstajajo, zato poskušamo domača podjetja na te spremembe pripraviti, da bodo ob nastopu teh omejitev lahko konkurenčna.

Od pogleda nazaj k pogledu naprej. Kakšni so načrti za prihodnjih pet let? H kakšnim projektom stremite? Se nam morda v mestu obeta kak zanimiv projekt?

Ker nismo javni zavod in se kot družba z omejeno odgovornostjo moramo obnašati tržno, je cilj v naslednjih petih letih razviti novo paleto podpornih storitev, ki bodo zlasti proizvodnim podjetjem v pomoč pri iskanju in vpeljevanju novih tehnologij ter pri vzpostavitvi novih krožnih poslovnih modelov, ki bodo postali pogoj za vključevanje v dobavne verige večjih proizvajalskih podjetij. V tej smeri imamo v programih EU že šest novih odobrenih raziskovalno-razvojnih projektov, v katere nameravamo vključiti tudi domača pomurska podjetja.

Iz Rakičana v novo okolje

MELITA MARIČ
FOTO: ARHIV PODJETJA DASTROJ

Severna obrtno-industrijska cona Murska Sobota je bogatejša za podjetje DASTROJ, uspešno družinsko podjetje, ki se lahko pohvali s kar 101-letno tradicijo.

Odprtje novih poslovnih prostorov

Podjetje DASTROJ, remont, proizvodnja, servis in trgovina, d. o. o., ki ga vodi David Šebjan, se je iz Rakičana preselilo v nove in sodobne poslovno-proizvodne prostore v Severni obrtno-industrijski coni Murska Sobota. Slavnostnega odprtja v septembru sta se med drugim udeležila murskosoboški župan Damjan Anželj ter minister za kohezijo in regionalni razvoj dr. Aleksander Jevšek. Župan Anželj je Šebjanu čestital za pridobitev in mu zaželel uspešno nadaljevanje po uhojeni poti družinskega podjetja, skupaj s sodelavci pa naj dosega nove, še višje cilje.

Družinsko podjetje DASTROJ, ki je doslej delovalo v Rakičanu, je odprlo nove in sodobne poslovno-proizvodne prostore v Severni obrtno-industrijski coni Murska Sobota.

V družinskem podjetju še vedno ostajajo zvesti ključavničarski in kovaški dejavnosti.

Zvesti ključavničarski in kovaški dejavnosti

»Popravljamo stroje, naprave, kmetijske, gradbene in delovne stroje, tovorna in motorna vozila, različna dvigala ter hidravlične in pnevmatske cilindre. Opravljamo tudi strojno obdelavo kovin,« pojasni David, ki je zgodbo na današnji lokaciji začel pisati z nakupom parcele leta 2018, ki mu je sledila izdelava idejne zasnove za izgradnjo objekta. Leta 2020 so začeli z gradnjo, nato pa se je zaradi epidemioloških ukrepov gradnja nekoliko zamaknila, vendar ni nikoli zastala.

> David Šebjan je nabor storitev še dodatno nadgradil: uvedel je dejavnost zimske službe ter prodajo in servis komunalne tehnike.

Usmeritev na domači trg

V podjetju so pretežno usmerjeni na domači trg, kjer sodelujejo s številnimi podjetji. Z opravljanjem storitev in izdelovanjem izdelkov pomagajo pri reševanju in poenostavitvi vsakodnevnih nalog svojih partnerjev. Na trgu, še zlasti na lokalnem, so znani po kakovosti in kratkih dobavnih rokih. Kot pooblaščeni servis popravljajo traktorje Goldoni in Landini ter so specializirani za popravljanje komunalnih strojev BERTI in SON.

Začetki segajo v leto 1922

Začetki podjetniške dejavnosti družine Šebjan segajo v leto 1922, ko se je v Murski Soboti s kovaštvom začel ukvarjati praded sedanjega lastnika in direktorja Davida Šebjana. Kovaško dejavnost je nadaljeval dedek Jože Šebjan, ki je obrt leta 1950 preselil v Rakičan. Njegov naslednik in Davidov oče Mihael Šebjan je dejavnost prevzel leta 1987 in se dodatno začel ukvarjati s strojnim ključavničarstvom. David, ki je vodenje podjetja prevzel leta 2003, je nabor storitev še dodatno nadgradil: uvedel je dejavnost zimske službe ter prodajo in servis komunalne tehnike. Leta 2016 se preoblikujejo v družbo z omejeno odgovornostjo.

Zaposlujejo 16 delavcev

»Trenutno zaposlujemo šestnajst delavcev s srednjo tehnično, srednjo poklicno in univerzitetno izobrazbo. Dijakom in študentom nudimo opravljanje prakse,« pove direktor podjetja, ki veliko poudarka daje nenehni nadgradnji strokovnega znanja zaposlenih. »Zaposleni znanje izpopolnjujejo na internih izobraževanjih.«

Tradicionalni slovenski zajtrk

Letos bo tradicionalni slovenski zajtrk, s katerim opozarjamo na pomen lokalne hrane, potekal v petek, 17. novembra 2023, tokrat s sloganom »Kruh za zajtrk, super dan«.

Kruh, maslo, med, mleko in jabolka so sestavine, ki jih tradicionalno povezujemo z našo kulturo, kjer so žita, mlečni izdelki in jabolka tudi v preteklosti imeli vodilno vlogo na slovenskem jedilniku. Zato z vsakim zajtrkom ohranjamo slovensko dediščino ter spodbujamo lokalno pridelavo hrane in s tem lokalno gospodarstvo.

Mestna občina Murska Sobota je skupaj z ITC Murska Sobota vključena v projekt CITIES2030, ki aktivno podpira tradicionalni slovenski zajtrk ter njegovo sporočilo o pomenu lokalne hrane in trajnostnega kmetijstva. Zelena točka kot kratka dobavna veriga v Pomurju skrbi, da se na krožnikih potrošnikov znajde več lokalne hrane, hkrati pa lokalnim proizvajalcem zagotavlja odkup. Poleg ohranjanja kulturne krajine so glavne prednosti lokalne hrane kratke transportne poti in večja svežina ter s tem večja vsebnost hranil.

Zelena točka

cities 2030

AGRIFOOD DIGITAL INNOVATION HUB

Izpolni anketo in pridobi kupon za 20-odstotni popust na vso sveže sadje in zelenjavo. Unovčiš ga v trgovini Zelena točka, Industrijska ulica 5a, Murska Sobota.

Priznanja za dolgoletno uspešno delo

KSENIJA GLAŽAR

Pri Območni obrtno-podjetniški zbornici Murska Sobota so podelili jubilejna priznanja za dolgoletno delo in uspeh v obrti.

Prejemniki bronastih pečatov in posebnih priznanj so bili izpostavljeni kot zgled predanosti in truda, ki so ga vložili v svoje poslanstvo.

To so letošnji jubilanti iz naše občine

- Priznanje za deset let dela v obrti so iz Mestne občine Murska Sobota prejela podjetja AC-Profekt, prodaja in servis vozil d.o.o., Peter Balažic s.p., podjetniško in poslovno svetovanje, Center varne vožnje Murska Sobota d.o.o. in Matjaž Lazar s.p., Cvetličarstvo Ola.
- Za dvajset let dela v obrti so priznanja prejela podjetja Dastroj d.o.o., Ervin Kutoš s.p., VDM, pomožna gradbena dela, posredništvo in svetovanje, Nona d.o.o., Računovodske storitve Rastana d.o.o., Andrej Špilak s.p., Eland in Tomaž Veldin s.p., papirna embalaža.
- Jubilanti za 25 let dela v obrti so letos Jožef Forjan s.p., vzdrževalna dela na višini, Bojan Kranjec s.p., slikopleskarstvo, Ramadan Sahitaj s.p., gradbeništvo, Slava Šteiner s.p., Računovodski servis AS in Stanko Vukovič s.p., keramičarstvo.
- Franc Bejek s.p., prevozništvo, Erika Horvat s.p., Okrepčevalnica Horvat, Matej Söke s.p., strojno ključavničarstvo in puškarstvo – Strebo, Murska Sobota, S.R.P., računovodske storitve in svetovanje d.o.o. in Marjanca Vrečič s.p., Okrepčevalnica Marjana so prejeli priznanja za trideset let dela v obrti.
- Priznanje za petdeset let dela v obrti bi moral prejeti Stanislav Nagy (Stanislav Nagy s.p., Elektronika Nagy) iz Kroga, a je zaradi smrti priznanje prevzel njegov sin Nikolaj Nagy.

Bronasti pečati

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, ki jo vodi predsednik Blaž Cvar, je na prireditvi podelila posebna priznanja letošnjim jubilantom za več kot petdeset let družinske tradicije, in sicer bronaste pečate. Iz naše občine so jih prejeli Kranjec Bojan s.p., slikopleskarstvo za 57-letno družinsko tradicijo, Horvat Erika s.p., Okrepčevalnica Horvat, Nemčavci za 88-letno družinsko tradicijo, podjetje Dastroj d.o.o., Nemčavci za 101-letno družinsko tradicijo in Špilak Andrej s.p., Eland, Murska Sobota za 67 let družinske tradicije. Med vsemi prejemniki iz Pomurja je priznanje za najdaljšo družinsko tradicijo prejel Železen Branko s.p., Gostilna Jelenov hram, Beznovci, in sicer za 133-letno družinsko tradicijo. Posebno priznanje je prejela regijska sekcija slikopleskarjev in fasaderjev za svojo dolgoletno povezanost in humanitarne akcije, s katerimi spodbujajo ugled in promocijo slikopleskarskega poklica med mladimi. Ob tej priložnosti je bila izrečena zahvala vsem upokojenim slikopleskarjem, ki so bili pobudniki in prvi izvajalci humanitarnih akcij. Sekcija deluje v okviru vseh štirih pomurskih obrtnih zbornic. Priznanje je v imenu sekcije prevzel predsednik sekcije Štefan Pintarič.

Območna obrtno-podjetniška zbornica Murska Sobota je od Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije prejela posebno priznanje za dolgoletno povezovanje obrtnikov in podjetnikov ter krepitev obrtno-podjetniškega zborničnega sistema. Priznanje je v imenu zbornice sprejela njena predsednica Verica Banfi.

Podjetju Roto prestižna priznanja

KSENIJA GLAŽAR

Pred kratkim so prejeli nagrado za najboljši kanu na svetu, nato še prestižni naziv tovarna leta 2023 in posebno nagrado za trajnostno naravnanost.

Podjetje v zadnjem času ponovno opozarja nase z vidnimi dosežki.

Podjetje Roto je na Paddle Sport Showu Strasbourg, ki velja za največji specializirani dogodek za vodne športe na svetu, za kanu Roto Canadier prejelo nagrado World Kayak Industry Award. Petčlanska komisija, ki so jo sestavljali najpomembnejši strokovnjaki z vseh celin, je najboljše izdelke leta izbirala pri kar 150 svetovnih proizvajalcih kajakov, kanujev, supov, čolnov, desk, športnih oblačil in druge opreme za vodne športe. Kanu, ki je izdelan iz reciklirane plastične embalaže, je bil nagrajen kot najboljši na svetu. S tem Roto še naprej osvaja svetovni trg kajakov, potem ko je spomladi prevzel svetovno znamko kajakov Delsyk.

Roto je sicer prvi na svetu izdelal kajake in kanuje iz 100-odstotne reciklirane sekundarne surovine, ki se, kot pravi direktorica in solastnica podjetja Roto Slovenija Nuša Pavlinjek Slavinec, odlično prodajajo in imajo enake lastnosti kot tisti, ki so izdelani iz originalnega materiala. Edini na svetu namreč poškodovane in odslužene kajake in kanuje brezplačno pobirajo s trga, jih reciklirajo in iz njih izdelajo nove izdelke. Kupci tako nimajo stroškov z odvozom blaga na smetišče ali celo z odlaganjem plastičnih izdelkov v naravi.

Tovarna leta 2023

Kmalu zatem je podjetje Roto – Pavlinjek prejelo še prestižni naziv tovarna leta 2023. Izbor je letos že šesto leto organiziral Časnik Finance in je del njihovega gibanja Izvozniki.si. Partner pri izboru tovarne leta je družba KPMG – poslovno svetovanje, ki na podlagi ključnih kazalnikov obišče izbrana podjetja, si ogleda njihovo proizvodnjo in določi finaliste. Komisija je pohvalila stopnjo digitalizacije in avtomatizacije vseh finalistov. Pri odločitvi o zmagovalcu sta pretehtala, kot pravi predsednik komisije za izbor Anton Papež, visoka stopnja vertikalne integracije podjetja, s katero obvladujejo proces razvoja materialov, ter vidik trajnosti, podjetje Roto – Pavlinjek je namreč že del krožnega gospodarstva in uporablja tudi biorazgradljivo plastiko. Navdušila sta jih še njegova širitev tako pri programu kot obsegu poslovanja ter dejstvo, da uspešno poslujejo kot družinsko podjetje.

Posebna nagrada še za trajnostno naravnanost

Uredništvo projekta Tovarna leta je podelilo tudi nagrade za trajnostno naravnanost tovarne, uspešen projekt digitalizacije v malem oziroma srednje velikem podjetju in posebno priznanje. Nagrada za trajnostno naravnanost tovarne je prav tako šla v roke predstavnikom družbe Roto – Pavlinjek. Podeljevalci v obrazložitvi navajajo, da so med letoma 2021 in 2023 v nagrajenem podjetju izboljšali učinkovitost rabe virov z zmanjšanjem porabe vode in energije ter povečali delež reciklata v izdelkih. Z novo tehnologijo so letos prihranili 514 ton ogljikovega dioksida. Z namestitvijo sončne elektrarne so zmanjšali ogljični odtis za več kot 115 ton ogljikovega dioksida in tako dosegli 25-odstotno samozadostnost. Okoljsko politiko so za doseganje postavljenih ciljev zavezani izpolnjevati zaposleni in tudi podizvajalci podjetja Roto – Pavlinjek.

> Reciklirani Roto Canadier sodi med kajake in kanuje, ki jih Roto proizvaja v tovarni v Puconcih in jih trži pod blagovno znamko PeCycled. Njihov kanu, ki je izdelan iz reciklirane plastične embalaže, je bil nagrajen kot najboljši na svetu.

Še enkrat bi se odločila za gostinski poklic

KSENIJA GLAŽAR

Gostinka Erika Horvat iz Nemčavcev je letošnja prejemnica jubilejnega priznanja Območne obrtno-podjetniške zbornice Murska Sobota za trideset let dela v obrti in bronastega pečata Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije za 88-letno družinsko tradicijo.

Erika Horvat s hčerjo Cvetko in vnukinjo Lano.

Gostinsko dejavnost Horvatovih je v Nemčavcih pred 88 leti začela Marija, tašča Erike Horvat, ki gostilno vodi danes. Marija se je v Nemčavce poročila leta 1935 in tam odprla gostilno, ki jo je vodila vse do upokojitve. Nato je družinski posel nadaljeval sin Tibor, ki mu je od vsega začetka pomagala žena Erika. Po upokojitvi moža je sogovornica prevzela vodenje gostilne in jo vodi še danes. Erika je prišla v Nemčavce leta 1970. Po poklicu je sicer trgovka, a je takoj poprijela za delo v domači gostilni in temu poklicu ostala zvesta vse do danes. V gostinstvo sta vpeti tudi hči Cvetka in vnukinja Lana, ki je zaključila gostinsko šolo.

Nekoč sobote rezervirane za slavja

Spominja se, da ji je tašča pogosto pripovedovala o najhujših časih po vojni. Takrat sta si dva gosta razdelila žemljo in popila čisto malo vina. Vino, ki so ga najpogosteje nabavljali na Štajerskem, so vozili s konjsko vprego ali celo s kolesi. Enako je bilo s slatino iz Petanjskega vrelca. »To so bila kritična leta velikega pomanjkanja,« pravi letošnja jubilantka. V časih, ko sta v gostilni začela delati z možem, je bil turizem že toliko razvit, da so se pri njih poleg rednih gostov iz bližnje okolice radi ustavljali turisti. Erika pove, da so nekateri domačini njihovi redni gostje že pol stoletja, pa tudi nekateri turisti so jim zvesti že več desetletij. Nekoč so jih radi obiskovali Sobočani, ki so prihajali na domače koline in druge specialitete, nekateri so prihajali kartat, ob koncih tedna je bilo veli-

> Časi so se v gostinstvu spremenili. Gostinski poklic postaja vse zahtevnejši, kriteriji so zahtevni, pri delu je treba biti izjemno zbran. Gost ima vedno prav, saj ga drugače hitro izgubiš.

ko slavij, zlasti porok, fantovščin in obletnic, ki so bile vedno zelo številčne. Njihova hišna specialiteta so bile nekoč domače koline, priljubljene so bile še krače, dimljene in pečene, domače klobase in ciganske pečenke, pripravljali so tudi jedi po naročilu.

Vzponi in padci, a bilo je lepo

O današnjih časih v gostinstvu pravi, da je konkurenca neizprosna, obisk gostiln je zmanjšala ponudba pripravljene hrane v trgovskih centrih, svoje je prispeval še čas koronavirusa.

Prejeti priznanji ji pomenita veliko. »Že 53 let sem v gostinstvu in še vedno delam, vendar brez pomoči domačih ne gre,« dodaja. Opaža, da so se časi v gostinstvu spremenili. Gostinski poklic postaja vse zahtevnejši, kriteriji so zahtevni, pri delu je treba biti izjemno zbran. Gost ima vedno prav, saj ga drugače hitro izgubiš. Sicer pa se je v vseh teh letih vzponov in tudi padcev nabralo veliko lepih zgodb. Če bi se še enkrat odločala za poklic, bi kljub vsemu bila gostinka, pravi. Poklic moraš imeti rad in ga opravljati z dušo, čeprav je naporen. Poleg strežbe je treba poskrbeti še za izdajo računov, nabavo, čiščenje in drugo. Posodo so včasih pomivali celo do dveh ponoči, naslednji dan pa se je delo začelo že v zgodnjih jutranjih urah.

Podprli podjetniške projekte

UREDNIŠTVO

Mestna občina je z namenom razvoja podjetništva in malega gospodarstva v občini v juniju letos objavila javni razpis za dodelitev pomoči za razvoj podjetništva in malega gospodarstva v Mestni občini Murska Sobota v letu 2023.

Predmet javnega razpisa je bila dodelitev nepovratnih finančnih sredstev za uresničevanje ciljev mestne občine na področju razvoja gospodarstva, ki se dodeljujejo po pravilih o dodeljevanju pomoči de minimis za naslednje ukrepe:

ukrep 1: sofinanciranje materialnih in nematerialnih investicij,
ukrep 2: sofinanciranje najemnin poslovnih prostorov,
ukrep 3: sofinanciranje samozaposlovanja in odpiranja novih delovnih mest.

Kaj je bilo financirano?

Na razpis se je odzvalo **74 prijaviteljev**, ki so do razpisanega roka oddali spletno vlogo za razpisane ukrepe.

- Za ukrep 1: sofinanciranje materialnih in nematerialnih investicij je vlogo vložilo 40 prijaviteljev. Glede na razpoložljiva sredstva za ukrep 1 ter glede na doseženo število točk in navedene kriterije za razdelitev sredstev nekatere vložene vloge niso dosegle praga za uvrstitev med vloge za dodelitev sredstev, zato tem prijaviteljem sofinanciranje razpisanih investicij ni bilo odobreno. Tako so bila dvanajstim prijaviteljem, ki so dosegli prag, odobrena sredstva v skupni višini 34.487,10 EUR. Dve vlogi za ukrep 1 nista bili odobreni, saj nista bili v skladu z razpisnimi pogoji.
- Za ukrep 2: sofinanciranje najemnin poslovnih prostorov je vlogo vložilo 47 prijaviteljev. Glede na razpoložljiva sredstva za ukrep 2 ter glede na doseženo število točk in navedene kriterije za razdelitev sredstev nekatere vložene vloge niso dosegle praga za uvrstitev med vloge za dodelitev sredstev, zato tem prijaviteljem sofinanciranje najemnine poslovnega prostora ni bilo odobreno. Tako so bila 32 prijaviteljem, ki so dosegli prag, odobrena sredstva v skupni višini 29.127,05 EUR. Tri vloge za ukrep 2 niso bile odobrene, saj niso bile v skladu z razpisnimi pogoji.
- Za ukrep 3A: sofinanciranje samozaposlovanja je prispelo šest vlog, od tega so bila petim upravičencem odobrena sredstva v skupni višini 4885,85 EUR. Vloga enemu prijavitelju ni bila odobrena, saj ni bila v skladu z razpisnimi pogoji.
- Za ukrep 3B: sofinanciranje odpiranja novih delovnih mest je prispela ena vloga, ki so ji bila odobrena sredstva v skupni višini 1500,00 EUR.

Na podlagi predloga komisije za izvedbo postopka javnega razpisa za dodelitev pomoči za razvoj podjetništva in malega gospodarstva v Mestni občini Murska Sobota v letu 2023 je bila tako med **43 upravičencev** (sedem upravičencev je vlogo oddalo za več ukrepov) s sklepom o odobritvi razdeljena celotna vrednost razpisanih sredstev v skupni višini **70.000,00 EUR.**

V skladu z javnim razpisom in razpisno dokumentacijo upravičenec in mestna občina skleneta pogodbo, ki določa pravice in obveznosti obeh. Na podlagi predloženega zahtevka za izplačilo bodo upravičencem odobrena sredstva nakazana še v letu 2023.

Festival romske kulture

ALEKSANDRA GRAH

V Mladinskem informativnem in kulturnem klubu Murska Sobota se je pod sloganom Vsi enaki, vsi drugačni znova odvijal festival romske kulture.

Glavni namen prireditve je prispevati k večji strpnosti v vsakdanjih odnosih in razbijati predsodke do romske skupnosti

Dan, namenjen povezovanju in druženju, vsako leto pripravi Zveza Romov Slovenije. Na glasbeno-plesni prireditvi so nastopili romske in neromske glasbene in plesne skupine, glasbeniki različnih narodnosti ter romski in neromski otroci. S plesom in petjem so se predstavili člani folklornih skupin, in sicer Amari Bas, Amaro Drom, Pušča in Romano Pralipe. S petjem in komičnimi vložki so navdušili Andrej Bajić - Bakreni, Nina Brasseur in Denis Maver, Sandi Horvat - Sunny ter člani pevske delavnice Hiše Sadeži družbe, ki so se predstavili z ljudskim petjem. Kot so izpostavili sodelujoči, je bil glavni namen prireditve prispevati k večji strpnosti v vsakdanjih odnosih in razbijati predsodke do romske skupnosti. Festival vsako leto poteka pod okriljem Zveze Romov Slovenije, ki ji predseduje Jožek Horvat - Muc. Poleg omenjenega dogodka so v zvezi pred svetovnim dnevom romskega jezika pripravili še dvodnevni seminar z naslovom Raziskovanje romskega jezika z vidika romologije, ki se je ukvarjal z vprašanjem romskega jezika. Veliko romskih otrok namreč ne govori več romsko, zato želijo to v Zvezi Romov Slovenije spremeniti.

Pomurski muzej bo leta 2025 obeležil 70-letnico obstoja. Želja je, da bi do takrat odprli v celoti prenovljeno stalno muzejsko razstavo.

Veličastne najdbe v muzeju

MELITA MARIČ

V Pomurskem muzeju Murska Sobota so odprli del prenovljene stalne razstave z naslovom »Ljudje ob Muri«.

Nova stalna razstava je nadomestila stalno razstavo iz leta 1997, ki je leta 1999 dobila tudi priznanje Evropskega muzejskega foruma. »Po 26 letih je na ogled nova postavitev,« pojasni direktor Pomurskega muzeja Branko Kerman in doda, da so se zanjo odločili zaradi arheoloških odkritij z veličastnimi najdbami ob gradnji avtoceste. »Muzej je pridobil tudi nove muzealije, posamezne zbirke smo dopolnili, zlasti pa smo želeli z muzejskimi zbirkami predstaviti vsebine, ki do zdaj niso bile na ogled, in jim z že obstoječimi muzejskimi zbirkami dati neko drugo vsebino ter jih muzejsko nadgraditi in posodobiti,« še pojasni. Prenovili so pet razstavnih prostorov, kar predstavlja tretjino dosedanje stalne razstave. »Začnemo z izjemnimi arheološkimi najdbami, ki prikazujejo smrt in verovanja v prazgodovinski skupnosti, nato predstavimo Pomurje v času Rimskega imperija ter slovanske poselitve, sledi predstavitev verske podobe prostora ob Muri, ki ga zaznamujejo katoličani, protestanti, judje,« pove Kerman in obenem doda, da je nazorno prikazana tudi cerkvena umetnost, vse od romanike do 20. stoletja, ki ga zaznamuje Plečnikova cerkev v Bogojini.

Zajet celoten pomurski prostor

»Prvič smo zajeli celoten pomurski prostor, zato tudi ime razstave 'Ljudje ob Muri'. Prejšnja razstava je bila namreč bolj osredotočena na Prekmurje,« izpostavi kustosinja Metka Fujs. Po besedah kustosa Sama Sankoviča je bila stara razstava postavljena tik pred velikimi arheološkimi raziskavami, ki so potekale po celotnem Pomurju. Kustosinja in soavtorica razstave Jelka Pšajd je izpostavila, da v novo skušajo vključiti tudi vse dobro s stare razstave. Posebnost nove razstave je, da ni strogo kronološko predstavljena. Soavtorica razstave in kustosinja Tamara Andrejek pojasni, da je največje število novih pridobitev pri zbirki s področja arheologije. »Ohranili smo že razstavljene eksponate, dodali pa muzealije, ki smo jih predstavili leta 2008 na razstavi 'Umetnine iz Prekmurja', in jih vključili v pregled cerkvenega umetniškega ustvarjanja.«

Kultura po Murski Soboti

GEZA GRABAR

Že tradicionalno Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota skupaj z Galerijo Murska Sobota vsako leto organizira strokovno vodenje po mestu.

Po mestu jih je vodil direktor galerije dr. Robert Inhof.

Tako je bilo tudi prvo soboto v oktobru, ko so se udeleženci zbrali pred Hranilnico prekmurskih dobrot in se podali na vodenje po izbranih javnih plastikah v Murski Soboti in razstavi Lojzeta Logarja »Črne slike in Davidovi vrtovi 1980–1995« v galeriji. Po mestu jih je vodil direktor galerije dr. Robert Inhof, ki je na zahodni strani murskosoboške knjižnice predstavil »Rastočo knjigo« akademskega kiparja Mirka Bratuše in v Ulici Štefana Kovača »Spomenik ob 100. obletnici priključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom« akademskega kiparja Mirsada Begića.

Prihajata novi razstavi

Vodenje po razstavi Lojzeta Logarja je izvedla kustosinja Irma Brodnjak Firbas. Kot je poudarila muzejska vodnica Jelka Geder Kosi, so bili udeleženci nad videnim in slišanim navdušeni. Kipi v mestu nas gledajo prav vsak dan, prav tako mi njih, od 16. novembra letos do 10. januarja 2024 pa bosta v Galeriji Murska Sobota na ogled novi razstavi, in sicer razstava lendavskega kiparja Štefana Galiča »Lesorezi iz stalnih zbirk Galerije-Muzeja Lendava in Galerije Murska Sobota« ter razstava madžarskega slikarja Bakosa Tamása »Painting the Blues«. Kot še pravi Jelka Geder Kosi, bodo v spremljevalnem programu obeh razstav izvedli več vodenj in likovnih delavnic za vse generacije.

V Mursko Soboto pripeljal karate

ALEŠ CIPOT

Septembra je minilo 20 let od smrti Geze Abrahama, človeka, ki je v Mursko Soboto pripeljal karate.

Rodil se je leta 1947 na Hodošu. Leta 1967 se je včlanil v judo sekcijo TVD Partizan Murska Sobota in hitro vzljubil to borilno veščino. Na blazinah je vedno bil neugoden nasprotnik, saj je bil umirjen, a hiter, izredno dobro je znal odkriti nasprotnikove šibke točke in uporabljati moč. Hitro je dosegel stopnjo 3. kyu in osvojil zeleni pas. Toda vedno bolj se je spogledoval s karatejem. Po preselitvi v nemški Krefeld je s čedalje večjim navdušenjem treniral karate. Tudi v tem športu je zelo hitro napredoval in ga ob obisku predstavil v Murski Soboti. Zaradi velikega zanimanja so leta 1974 pri TVD Partizan ustanovili karate sekcijo in Geza je postal njen trener. Medtem je opravil mojstrski izpit in postal nosilec črnega pasu 1. dan. Leta 1975 se je preselil nekoliko bliže domovini, v Ingolstadt, tako da se je pogosteje vračal domov ter vodil treninge in seminarje karateja. V Ingolstadtu je kmalu postal profesionalni trener. Organiziral je mnoga športna srečanja med mestoma Ingolstadt in Murska Sobota ter tako pripomogel k partnerstvu obeh mest.

Trikrat prvak Nemčije

Leta 1978 je pri TSV Ingolstadt – nord ustanovil karate sekcijo in bil njen vodja. Med letoma 1982 in 1984 je bil trikrat zapored prvak Nemčije v katah. Postal je mojster karateja 4. dan. Njegova najuspešnejša učenka se je več kot dvajsetkrat uvrstila med prve tri na evropskih in svetovnih prvenstvih ter bila tudi dvakratna evropska in svetovna prvakinja. Nazadnje je bil tudi trener reprezentance Zgornje Bavarske. Vendar ni bil samo tekmovalec in trener, temveč tudi izumitelj pripomočkov oz. aparatov za trening borilnih veščin. Njegov izum – merilnik sposobnosti moči in hitrosti – je na svetovnem prvenstvu v Münchnu leta 2000 vzbudil ogromno zanimanja, univerzitetni profesorji so ga znanstveno priznali. Mnogi menijo, da ta izum ni sodil v to desetletje, ampak kar v prihodnje. Z njegovo smrtjo smo izgubili sijajnega človeka in prijatelja, ki je z delom in vzorom pomagal oblikovati značaje svojih učencev po vsem svetu.

Ni bil samo tekmovalec in trener, temveč tudi izumitelj pripomočkov oz. aparatov za trening borilnih veščin.

> Po preselitvi v nemški Krefeld je s čedalje večjim navdušenjem treniral karate. Tudi v tem športu je zelo hitro napredoval in ga ob obisku predstavil v Murski Soboti. Zaradi velikega zanimanja so leta 1974 pri TVD Partizan ustanovili karate sekcijo in Geza je postal njen trener.

Srebro za Rolanda Horvata

GEZA GRABAR

Kot edini tekmovalec iz Pomurja je za slovensko reprezentanco na balkanskem prvenstvu v karateju za seniorje in veterane v katah in borbah v Tirani nastopil 64-letni Rolando Horvat, ki je tudi predsednik Karate kluba Mura-ken iz Murske Sobote.

Medaljo je posvetil spominu na svojega učitelja karateja Gezo Abrahama.

V borbah je v starostni skupini nad 55 let v kategoriji od 75 do 85 kilogramov osvojil drugo mesto in prejel srebrno medaljo. Posvetil jo je spominu na svojega učitelja karateja Gezo Abrahama. Po vrnitvi s tekmovanja je povedal, da se je kot športnik rekreativec ponovno aktiviral pred nekaj leti. Čeprav je šel na to tekmovanje nepripravljen ter z namenom, da ugotovi morebitne pomanjkljivosti, je v konkurenci enajstih tekmovalcev iz šestih držav dosegel nepričakovan uspeh. Nepričakovan je bil ta uspeh tudi iz razloga, ker tovrstnih tekmovanj na državni ravni ni, je dodal. Ob tem je omenil, da so mu v tem borilnem športu borbe ljubše kot kate. Slovenija je v Albaniji osvojila dve zlati, dve srebrni in tri bronaste medalje, kar je lep mednarodni uspeh slovenskih veteranov.

Nova zmaga Urške Martinec

GEZA GRABAR

Na finalu atletskega pokala Slovenije za člane in članice v Novem mestu so viden pečat pustili članice in člani Atletskega kluba Pomurje.

V dolenjski prestolnici je tekmovalo 283 atletov in atletinj iz 26 slovenskih klubov in društev.

Prvi dan tekmovanja se je z zmago na 5000 m (17:26,19) izkazala Urška Martinec, ki je potrdila, da spada med najboljše slovenske atletinje na daljše proge. Drugi dan je na 3000 m pristala na 4. mestu (10:25,74). V finale so se iz murskosoboškega kluba ob njej uvrstili še Natalija Pavlinjek (100 m z ovirami), Lara Horvat (400 m in 800 m), Klara Janža (200 m), Jaka Svenšek (100 m in 200 m) ter Tvit Trajbarič (800 m in 1500 m). Razen Urške in Natalije so vsi preostali finalisti še mladinci, zato so njihovi rezultati v članski konkurenci toliko vrednejši. Jaka Svenšek je postavil nova osebna rekorda na 100 m (11,08) in 200 m (22,48) in se uvrstil na visoki 7. in 9. mesto, najboljši rezultat sezone je na 100 m z ovirami (16,34) postavila Natalija Pavlinjek in se prav tako uvrstila na 7. mesto, Klara Janža je na 200 m (25,85) osvojila 10. mesto. Lara Horvat in Tvit Trajbarič sta v svojih disciplinah pristala na 11. mestih in s tem klubu prinesla točke za ekipno uvrstitev (12 uvrščenih). Na koncu je ženska ekipa z osvojenimi 34 točkami zasedla 11. mesto med 25 ekipami, moška pa je s 14 osvojenimi točkami pristala na 17. mestu med 26 ekipami. Skupni zmagovalec atletskega pokala Slovenije za leto 2023 je v obeh konkurencah AD MASS Ljubljana.

> Jaka Svenšek je postavil nova osebna rekorda na 100 m (11,08) in 200 m (22,48) in se uvrstil na visoki 7. in 9. mesto, najboljši rezultat sezone je na 100 m z ovirami (16,34) prav tako postavila Natalija Pavlinjek.

Večina finalistov atletskega pokala Slovenije (od leve): Lara Horvat, Matjaž Rus, Tvit Trajbarič, Urška Martinec in Tiberij Lebar (trener).

Cilj je jasen – naslov državnih prvakov

ALEŠ CIPOT

Po osvojitvi naslova pokalnih prvakov v minuli sezoni bodo Bojan Ropoša, Gregor Zafoštnik, Mitja Horvat, Gregor Kocuvan in Janko Öri poskušali Namiznoteniškemu klubu Mura Sobota priigrati naslov državnih prvakov.

Leta 2024 bo minilo sto let, odkar je v Mursko Soboto študent medicine Györi Koloman iz Budimpešte prinesel za tiste čase nenavadno prtljago – okrogle lesene lopatke, prekrite z gumijem, in bele celuloidne žogice. Namizni tenis so potem vse do leta 1941 zelo uspešno igrali v Murski Soboti pod imenom ŠD Mura – sekcija za namizni tenis. To je tudi razlog, da murskosoboški igralci namiznega tenisa v letošnji sezoni 2023/24 v prvi slovenski namiznoteniški ligi tekmujejo z imenom Mura Sobota. Nekoč so v Murski Soboti osvajali naslove prvakov v vseh disciplinah, tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji. V obdobju po drugi svetovni vojni jim še ni uspelo osvojiti naslova državnih ekipnih članskih prvakov. So pa letos septembra prvič v zgodovini kluba osvojili naslov pokalnih prvakov, kar je odlična popotnica in dodatna motivacija, da se uvrstijo v končnico tekmovanja, torej med štiri najboljše ekipe v Sloveniji. V letošnji sezoni so sestavili močno ekipo, s katero bodo poskušali polfinalne tekme odigrati kar najbolje, upajo pa, da bodo dobre igre lahko pokazali tudi v finalu.

Razen Zafoštnika vsi člani ekipe doma vzgojeni igralci

Ekipo NTK Mura Sobota sestavljajo Gregor Zafoštnik, Mitja Horvat, Bojan Ropoša, Gregor Kocuvan in Janko Öri. Razen Gregorja Zafoštnika so vsi preostali igralci vzgojeni v domačem klubu. Gregor Zafoštnik, sicer Ptujčan, živi v Žižkih. Mitja Horvat, rojen v Murski Soboti, je zadnjih sedem sezon zelo uspešno tekmoval za koroški Fužinar Interdiskont. Še pred tem je kar nekaj zelo uspešnih sezon odigral pri Kemi iz Puconcev, kjer mu je bil vsa leta mentor še en v murskosoboškem klubu vzgojen igralec in legenda slovenskega namiznega tenisa Štefan Kovač. Mitja Horvat je odšel iz matičnega kluba z dvajsetimi leti starosti, tokrat pa bo pomagal klubu do edinega cilja v tej sezoni, do osvojitve naslova državnih prvakov. Tudi Bojan Ropoša je pri svojih dvajsetih letih odšel v puconski klub ter skupaj z Mitjo Horvatom in Štefanom Kovačem - Pišto ustvarjal zgodovino tamkajšnjega kluba. V matični klub se je vrnil leta 2019, odigral še eno sezono in se poslovil, a so ga v vodstvu kluba pred to sezono z idejo o borbi za osvojitev naslova prvaka prepričali k vrnitvi. Gregor Kocuvan je bil samo v sezoni 2014/15 igralec takrat prvoligaške ekipe Cirkovc, vso preostalo igralsko kariero je igral za domači, matični klub, član kluba pa je že vse od začetka samostojne Slovenije. Član ekipe je tudi Janko Öri, ki živi na Gorenjskem in v ljubljanski ligi igra s prijatelji z Vrhnike. Od letošnje sezone je tudi predsednik NTK Mura Sobota , v katerem je nekoč zelo uspešno tekmoval. Njegova zasluga je nabor številnih podjetij, ki sponzorirajo borbo murskosoboškega kluba za osvojitev naslova prvakov v letošnji sezoni.

V domačem namiznoteniškem klubu so letos sestavili močno ekipo. Cilj je osvojitev naslova državnih prvakov. Na fotografiji (od leve): Bojan Ropoša, Gregor Zafoštnik, Mitja Horvat in Gregor Kocuvan.

Trenirajo individualno

Treningi potekajo individualno, saj se člani prve ekipe zaradi služ-benih obveznosti težko udeležujejo ekipnih vadb. Mitja Županek, trener mladine v klubu, zaradi pomanjkanja soigralcev na treningih pogosto pomaga pri izvedbi. Od letošnje sezone trenirajo v športni dvorani SPTŠ Murska Sobota oziroma Gimnazije Murska Sobota, kamor so se letos vrnili prvič po letu 2006. Zaradi premajhnih prostorov večino treningov opravijo drugje, večji del v prostorih nekdanjega dijaškega doma, pa tudi v Puconcih, Mariboru in celo v Varaždinu. Po prvih tekmah je že videti, katere ekipe se bodo v letošnji sezoni borile za uvrstitev v končnico tekmovanja in katere za obstanek. V klubu si zlasti želijo, da bi igralci ostali zdravi in da bi se v rednem delu tekmovanja uspeli izogniti poškodbam, še zlasti pa v končnici tekmovanja, kjer popravnega izpita ne bo. V vodstvu kluba računajo predvsem na izkušnje. Med preostalimi ekipami je zelo zanimiva ekipa Savinje, ki jo sestavljajo igralci mladinske slovenske reprezentance, ki izžarevajo mladost. Prav z njimi so igralci NTK Mura Sobota v prvem krogu izgubili.

> V letošnji sezoni so sestavili močno ekipo, s katero bodo poskušali polfinalne tekme odigrati kar najbolje, upajo pa, da bodo dobre igre lahko pokazali tudi v finalu. Ekipo NTK Mura Sobota sestavljajo Gregor Zafoštnik, Mitja Horvat, Bojan Ropoša, Gregor Kocuvan in Janko Öri. Razen Gregorja Zafoštnika so vsi preostali igralci vzgojeni v domačem klubu.

Romska vključenost v šport

GEZA GRABAR

Glavno sporočilo okrogle mize Šport, rekreacija in zdrav način življenja znotraj romske skupnosti, ki sta jo ob pomoči Sveta romske skupnosti RS pripravila Zveza Romov Slovenije in Evropska romska unija, je bilo, da je vsesplošni negativni trend gibanja v naši družbi treba obrniti tudi med Romi.

Da se športno udejstvovanje med celotno populacijo zmanjšuje, je zaskrbljeno poudaril tudi državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport mag. Dejan Židan. Za izboljšanje slike na tem področju je napovedal evropska sredstva projekta Šport za vse.

Poslušanje kot korak k izboljšanju

Med udeleženci zanimive okrogle mize so bili med številnimi sodelujočimi – med njimi velja izpostaviti predsednika Romske športne zveze Slovenije Jožeta Horvata - Didija in športnega novinarja Tončka Giderja – tudi nekateri pomurski župani. Prvič je v novem mandatu Pomurje obiskal podpredsednik Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez mag. Miran Kos, ki je poudaril, da je želja po vključenosti Romov v družbo na vseh področjih večja, kakor jim to uspe v družbi doseči, zato sta poslušanje in prilagajanje drug drugemu prvi korak k izboljšanju. »Vsi odgovorni moramo povleči vse niti, da se bo čim več ljudi vseh generacij ukvarjalo s športom in dihalo svež zrak, saj samo to prinaša več zdravja ter več sproščenosti, socialne povezanosti in osebnega zadovoljstva, kar zoper izgorelost v teh napetih časih vsi potrebujemo. In pri tem tudi Romi z enakimi ali celo večjimi ambicijami, ki jih ne smemo izključevati, temveč sprejemati kot sestavni del družbe, ne smejo biti izjema,« je povedal in ponovil izrečene besede podpredsednika Nogometne zveze Slovenije in predsednika Medobčinske nogometne zveze Murska Sobota Danila Kacijana, da je šport kultura družbe.

Razpravljali so o pomenu športa na vsakdanje življenje med romsko skupnostjo.

Najboljši v Evropi

ALEŠ CIPOT

Ekipa Splošne bolnišnice Murska Sobota je ponovno osvojila evropsko prvenstvo Eurospital v nogometu med bolnišnicami. Letošnje se je odvilo v avstrijskem kraju Zell am See.

Ker je ekipa murskosoboške bolnišnice zmagala že na lanskem medbolnišničnem nogometnem turnirju Eurospital, so se tradicionalnega tekmovanja, ki je med 28. in 30. septembrom potekalo v znanem avstrijskem turističnem mestu Zell am See, udeležili tudi letos. Namen prvenstva, ki se vse od leta 1993 odvija po različnih evropskih državah, je druženje zdravstvenega osebja iz različnih okolij. V prelepem objezerskem ambientu je tekmovalo štirinajst ekip iz trinajstih evropskih držav. Naše moštvo je spremljal tudi ženski del ekipe, ki je skrbel za takojšno zdravstveno oskrbo na terenu in bučno podporo ob igrišču.

Stojijo (z leve): Janez Müller (kapetan), Marjan Žekš, Uroš Kisilak, Matjaž Frangež, Jernej Balažic, Robert Golob, Aljaž Škalič, Vojko Horvat (selektor). Čepijo: Sašo Gašpar, Borut Lukač, Blaž Hüll, Boštjan Šebjanič, Nejc Jelenko.

Zmaga v finalu tekmovanja proti ekipi Kliničnega centra Ljubljana je ekipi Splošne bolnišnice Murska Sobota prinesla naslov evropskih prvakov.

Neprepričljivi v skupinskem delu tekmovanja

Ekipe so organizatorji z žrebom razdelili v dve skupini po sedem oziroma šest ekip. Naša ekipa prvenstva ni začela po načrtih. Prvo tekmo proti Hrvaški in drugo proti Nizozemski so odigrali neodločeno, kar je bilo zlasti posledica preslabe učinkovitosti v zaključku napadalnih akcij. Obe tekmi sta se končali brez zadetkov. Tretja tekma je bila zato že odločilna, saj ob porazu ne bi napredovali iz skupine. Nasprotnik je bila ekipa Kliničnega centra Ljubljana. Tekma je bila napeta, obe ekipi sta imeli nekaj lepih priložnosti. Na koncu je bila srečnejša naša ekipa, ki je zadela iz hitrega protinapada in se veselila zmage z 1:0. Na četrti tekmi proti Škotski je igra že bolje stekla in tudi strelci so bili razpoloženi. Škote so premagali s 3:0. Na naslednji tekmi proti Francozom so si prav tako priigrali lepo število priložnosti, a se je izkazal francoski vratar, čigar mreža je ostala nedotaknjena. Še tretjič so odigrali neodločeno, tudi tokrat 0:0. Zadnjo, šesto tekmo proti Portugalski so odigrali rutinirano in se z zmago z 2:0 uvrstili v polfinale. V polfinalu so se pomerili z Nemčijo. Tekma je bila čvrsta in je postregla s številnimi priložnostmi za našo ekipo. Tudi Nemce so premagali z 1:0 in se prebili v končni dvoboj za lovoriko.

Slovenski finale

V finalu sta se pomerili slovenski ekipi. Nasprotnik naše ekipe je bila namreč ekipa Kliničnega centra Ljubljana, ki so jo tesno premagali že v skupinskem delu tekmovanja. Finalna tekma se je končala brez zadetkov, zato je sledilo izvajanje kazenskih strelov. Vseh pet izvajalcev murskosoboške bolnišnice je bilo uspešnih. Tako so se na koncu lahko veselili zmage s 5:4 in zaporednega naslova evropskih prvakov. Z njim so si priigrali vstopnico za naslednje prvenstvo, ki ga bodo naslednje leto organizirali na Portugalskem. Nogometaši se zahvaljujejo vodstvu bolnišnice, ki jim je omogočilo udeležbo, in sponzorjem, ki so sofinancirali udeležbo na tekmovanju.

> Nasprotnik naše ekipe v finalu je bila ekipa Kliničnega centra Ljubljana, ki so jo tesno premagali že v skupinskem delu tekmovanja. Finalna tekma se je končala brez zadetkov, zato je sledilo izvajanje kazenskih strelov. Vseh pet izvajalcev murskosoboške bolnišnice je bilo uspešnih. Tako so se na koncu veselili zmage s 5:4 in zaporednega naslova evropskih prvakov. Z njim so si priigrali vstopnico za naslednje prvenstvo, ki ga bodo naslednje leto organizirali na Portugalskem.

Spominski tek privabil več kot 300 tekačev

GEZA GRABAR

Tek s kar 79 trojkami je štel tudi za pomurski pokal.

V počastitev spominskega dneva Mestne občine Murska Sobota se je na dan praznika, ki ga obeležujemo 17. oktobra, tudi letos odvil Spominski tek s startom in ciljem v drevoredu Martina Luthra. Več kot tristo tekačev se je pomerilo v štafetnem teku (osnovnošolci in dijaki), člani in članice so tekli po mestnem parku.

Kdo so bili najboljši

- V štafetnih tekih na 340-metrski krožni progi okrog spomenika so bile v kategoriji deklic prve triade najboljše učenke OŠ II Murska Sobota (Evelyn Kovač, Olivera Sapač in Živa Sedonja Ploj), druge so bile učenke OŠ Puconci in tretje učenke OŠ Beltinci.
- Pri dečkih je bila v tej starostni skupini najhitrejša ekipa OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, sledili pa sta ji ekipi OŠ II Murska Sobota (Jure Jančar, Rok Rajba r in Leo Klement) in prva ekipa OŠ III Murska Sobota (Roko Horvat, Žan Zdolšek in Max Ščančar).
- Med dekliškimi ekipami druge triade je slavila ekipa AK Pomurje (Lara Osojnik, Mija Trček in Ema Mulec), na drugem mestu je končala ekipa OŠ Beltinci, na tretjem pa ekipa OŠ Puconci. Med dečki so v tej skupini zmagali izbrani učenci OŠ I Murska Sobota (Ahil Gačević, Kleo Vučak in Rok Perkič), na drugo mesto se je uvrstila OŠ Beltinci, na tretje pa OŠ III Murska Sobota (Lan Slana, Aljaž Farkaš in Hamza Tebiaz).
- V konkurenci učenk tretje triade so zmago slavile učenke OŠ I Murska Sobota (Mia Meznarič, Doroteja Vegič in Anis Žilavec), na drugo mesto so se uvrstile mlade tekačice OŠ III Murska Sobota (Zoja Čerpnjak, Maša Kos in Maša Žalig); med učenci je bila najhitrejša ekipa OŠ III Murska Sobota (Keanu Švenda, Vid Mlinarič in Maj Balažic) pred OŠ Beltinci in OŠ Puconci. V konkurenci dijakinj je prvo in tretje mesto osvojila Gimnazija Murska Sobota, drugo pa dijakinje murskosoboške ekonomske šole; pri dijakih so bili najhitrejši dijaki ekonomske šole, nato gimnazije in nato zdravstvene šole.
- V članskem teku na petkilometrski progi so bili najboljši Tomaž Rep, Jan Kramer in Aljaž Novak (vsi Ormož). Pri članicah so bile na štirikilometrski progi najboljše Andreja Gorčan (Ormož), Tjaša Žalig in Anita Rižnar. Organizatorji 57.

Organizatorja najstarejšega uličnega teka v Sloveniji sta bila murskosoboški zavod za kulturo, turizem in šport ter združenje atletskih sodnikov.

ODBOJKARJI PANVITE POMGRADA se veselijo napredovanja v 2. krog evropskega pokala Challenge. Potem ko so na prvi tekmi proti ekipi Omonie iz Nikozije po vodstvu z 2:0 uspeli iztržiti tesno zmago s 3:2, je bilo na drugi tekmi pred 350 gledalci še bolj napeto. Znova so vodili z 2:0, vendar so Cipрčani tokrat tekmo uspeli obrniti in zmagali s 3:2. Sledil je odločilni zlati niz, v katerem so domači odbojkarji prevladali in si z zmago s 15:5 zasluženo priigrali napredovanje. Prvo ime srečanja je bil domači korektor Nenad Šormaz, ki je dosegel kar 35 točk, enako kot na prvi tekmi korektor Ciprčanov Eleftheriou. V drugem krogu pokala Challenge odbojkarje Panvite Pomgrada čaka španska ekipa Pamesa Teruel. Obe tekmi so zaradi prenove parketa v športni dvorani Osnovne šole I Murska Sobota odigrali v Zeleni dvorani v Puconcih.

KAJAKAŠI KLUBA ROTOATTIVO so tekmovali na državnem prvenstvu v sprintu na mirnih vodah v kajaku na Bledu. Rija Pertoci in Ariel Šadl sta premagali vse sotekmovalke v dvojcu na vseh treh dolžinah (200 m, 500 m, 1000 m) in postali trikratni državni prvakinji. Ariel Šadl je postala trikratna podprvakinja v enojcu, Hana Bedernjak pa je med mlajšimi mladinkami osvojila dvakrat bron in enkrat srebro. Za dve stotinki sta v dvojcu za tretjim mestom zaostala Ariel Šadl in Dorotej Sakač. Državnega prvenstva so se udeležili še Sven Šeruga, Marij Paluc, Vid Hriberšek in Ivana Paluc. Naši kajakaši so bili v sezoni zelo uspešni, v skupnem seštevku za slovenski pokal so namreč osvojili kar štiri prva mesta. Aljoša Sakač in Noah Šadl sta bila zmagovalca v dvojcu, v enojcu pa so bili najboljši v svoji kategoriji Ariel Šadl, Hana Bedernjak in Noah Šadl.

NOGOMETAŠI MURE so se uvrstili v šestnajstino finala pokala Pivovarne Union. 18. oktobra so na Hodošu domačo ekipo premagali z rezultatom 4:0. Gole za Muro so dosegli Matic Maruško, Niko Kasalo, Mihajlo Spasojević in Emir Saitoski. Muraši so pobudo prevzeli že od prve minute srečanja, domači vratar Sandi Škerlak je z nekaj izvrstnimi obrambami Hodoš dolgo časa držal v igri, domači so po neizkoriščenih priložnostih Mure tudi zadeli prečko. Ob koncu prvega polčasa so nogometaši Mure v nekaj minutah kar trikrat zatresli mrežo Hodoša. V drugem polčasu je trener Mure Vladimir Vermezović opravil pet menjav. Nogometaši Mure so bili nato v zaključkih akcij premalo natančni ali pa je njihove strele ubranil domači vratar. Za Muro so igrali: Mihelak, Dobrovoljc, Morris, Sadriu, Jurišić (Trontelj), Kasalo (Kurtović), Maruško (Saitoski), Tripi (Cottrell), Kous (Šarić), Maroša, Spasojević.

VETERANI MURE so 26. oktobra ob 120-letnici igranja nogometa v Lendavi na stadionu Nafte odigrali revijalno prijateljsko nogometno tekmo z veterani Nafte. Tekma se je končala s prijateljskim izidom 2:2 (1:1). Za Muro sta zadela Denis Kežmah in Blaž Kous, za Nafto je bil dvakrat uspešen Roland Polareczki. Pred začetkom tekme so se z minuto molka poklonili spominu na nekdanjega igralca Nafte Ferija Bačija. Veteransko ekipo Mure so sestavljali: Robert Belec, Vinko Buzeti, Drago Car, Feri Cifer, Goran Dervarič, Goran Gutalj, Štefan Horvat, Tadej Jančar, Iztok Kerčmar, Denis Kežmah, Jožef Kokaš, Blaž Kous, Srečko Kovačec, Franc Krančič, Ervin Kutoš, Goran Logar, Zdenko Merič, Matej Mešič, Dragan Miličevič, Sebastjan Rajnar, Danijel Škrbić, Darjan Slavic, Duško Vicković in Dejan Vrečič.

JUDOISTI JUDO KLUBOV ŠTORKLJICE IN MURSKA SOBOTA so v puconski Zeleni dvorani tekmovali na 13. mednarodnem pokalu Beltincev. Rezultati članov Judo kluba Štorkljice: Nino Šeruga – 3. mesto (U14, ki šteje za slovenski pokal, do 50 kg), Aljaž Kovač – 2. mesto (do 29 kg), Gašper Kohek – 3. mesto (do 32 kg), Liam Škerlak – 3. mesto (do 46 kg) in Zoja Rituper – 2. mesto (do 40 kg); vsi v starostni kategoriji U12. Nai Horvat – 1. mesto, Miha Gomboši – 1. mesto, Nel Pintarič – 1. mesto, Oskar Banfi – 1. mesto in Eva Dravec – 2. mesto; vsi v starostni kategoriji U10. Rezultati parternih borb: Mia Barbarič Kovač – 1. mesto, Zoja Recek in Aleksander Džombič – 2. mesto ter David in Lukas Banko, Julija Rituper ter Klemen Küplen – vsi 3. mesto. Judoisti Judo kluba Murska Sobota so tekmovali v starostni kategoriji U14. Rezultati: Tia Lukač – 2. mesto (do 52 kg), Lana Kardoš – 4. mesto (do 52 kg) in Luka Smodiš – 3. mesto (do 50 kg).

ROKOBORSKO DRUŠTVO SOBOTA 25. novembra v športni dvorani Osnovne šole III v Murski Soboti organizira že 25. tradicionalni mednarodni rokoborski turnir. Odprtje turnirja bo ob 10. uri. Organizatorji pričakujejo tekmovalce iz desetih držav, in sicer iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Bosne in Hercegovine, Srbije, Slovaške, Madžarske, Moldavije, Romunije in Slovenije. Domačo ekipo bo sestavljalo približno 25 tekmovalcev, med njimi tudi Klemen Podgorelec, Luka Gumilar, Mitja Cener, Reno Šimunković in Nikola Šimunković. Poleg starejših tekmovalcev bo prvič nastopilo tudi nekaj mladih tekmovalcev. V klubu so najbolj ponosni, da bodo prvič organizirali tekme za najmlajše, za 6-letne in mlajše tekmovalce, in sicer v sumo rokoborbi. Na turnirju bo nastopila tudi sekcija Osnovne šole Puconci. V vodstvu kluba pričakujejo, da bodo domači tekmovalci pokazali, kaj so se naučili, in da bodo po najboljših močeh posegli po najboljših rezultatih. Pričakujejo namreč kar nekaj medalj.

ALEŠ CIPOT

Murska Sobota je (bila) pomemben člen

GEZA GRABAR

Trikrat – v letih 1974, 1976 in 1983 – je bilo naše mesto gostitelj iger, mestna reprezentanca Murske Sobote pa je doslej nastopila na 32 igrah.

Ker Murska Sobota ni imela klasičnega atletskega stadiona s 400-metrsko krožno stezo – atletika je bila do pred nekaj leti obvezna tekmovalna disciplina, iger pozneje ni več organizirala, je pa vse do danes med najzvestejšimi udeleženci. Od 55 izvedb poletnih iger, ki so doslej potekale v številnih evropskih državah, Kanadi, ZDA, Južni Koreji, Avstraliji ter na Kitajskem in Bližnjem vzhodu, se je Murska Sobota s svojimi ekipami udeležila kar 32 iger. Zadnja leta so igre prerasle v svetovne razsežnosti, saj se danes šestdnevnih iger udeležuje nekaj tisoč mladih iz več kot 90 mest in več kot 40 držav s petih celin.

Letos je minilo 55 let, odkar so leta 1968 v Celju pripravili prve mednarodne igre šolarjev, različico olimpijskih iger mladih v starosti od 12 do 15 let. Pred dnevi je minilo tudi 40 let od zadnjih iger v Murski Soboti.

Igre sprva v manjšem obsegu

Pobudnik iger je bil športni pedagog Metod Klemenc iz Celja, kot dolgoletni član ožjega vodstva iger pa je bil vanje skoraj trideset let vpet murskosoboški gospodarstvenik, družbenopolitični in kulturni delavec ter velik športni zanesenjak Jože Vild. V tistih časih je bil tudi predsednik Zveze telesnokulturnih organizacij stare občine. Potem ga je na obeh funkcijah nasledil Stanko Kerčmar, ki je bil do leta 2016, torej kar 27 let, na čelu omenjene občinske organizacije oziroma športne zveze. Vild je bil član mednarodnega komiteja mednarodnih iger šolarjev, ki je predstavljal najožje vodstvo iger, in tudi najbolj zaslužen, da so se kmalu med rednimi udeleženci iger pojavili mladi iz murskosoboške občine. Po njegovi zaslugi so igre kar trikrat pripravili tudi v Murski Soboti, in sicer v letih 1974, 1976 in 1983, s čimer se naše mesto uvršča med redke organizatorje, ki so igre pripravili kar trikrat. Takrat so bile igre seveda v manjšem obsegu. Udeležencev je bilo nekaj sto, tudi disciplin je bilo manj, a prispevek našega mesta k danes vse bolj cenjenim in uveljavljenim šolskim igram je neprecenljiv.

Trikrat v Murski Soboti

- Prve organizirane mednarodne igre v Murski Soboti, ki so bile sicer že četrte igre šolarjev, so potekale na nekdanjem atletskem stadionu pri Osnovni šoli I Murska Sobota (danes na tem mestu stoji večnamenska športna dvorana). Na njih so se mladi iz avstrijskega Gradca, madžarskega Szombathelya in naše Murske Sobote pomerili v atletiki in namiznem tenisu (v telovadnici doma Partizan).
- Druge športne igre šolarjev na mednarodni ravni (6. MIŠ) so bile v Murski Soboti med 20. in 23. majem 1976. Te so že pritegnile mlade iz petnajstih mest in šestih držav, med drugim so takrat imeli svojo ekipo tudi Bakovci ter še nekateri drugi kraji iz Pomurja (Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona, Veržej). Na starem atletskem stadionu so se mladi merili v atletiki, v domu Partizan v košarki in v telovadnici tovarne Mura v namiznem tenisu.
- Tretja izvedba mednarodnih iger šolarjev (12. MIŠ) v Murski Soboti je bila 24. septembra 1983, ko so v atletiki, orientacijskem teku v okolici Murske Sobote in namiznem tenisu v telovadnici Centra poklicnih šol Murska Sobota moči merili mladi iz enajstih mest iz Slovenije, Madžarske, Avstrije in Italije. Od leta 1994 potekajo tudi mednarodne zimske igre, a se teh Murska Sobota ne udeležuje. V pripravah na letne mednarodne poteka tudi njihova različica na nacionalni ravni. V letih 2003 in 2016 so bile igre z enakimi panogami, v katerih so se potem merili v mednarodni konkurenci, tudi v Murski Soboti.

Slovesno odprtje iger leta 1983 pred OŠ I Murska Sobota.

V Andori leta 1989 (od leve): Stanko Kerčmar, Aleš Šeruga, Tarik Mazouzi, Mario Brozovič, Imre Cikajlo in Danijel Kisilak.

22 iger

Kot se spominja Stanko Kerčmar, ki ga je v pripravo iger in udeležbo vpeljal prav Vild, se je prvič tovrstnih iger kot predstavnik občine z mladimi udeležil leta 1988, ko so 17. igre bile v Szombathelyu na Madžarskem. Kot mladinski funkcionar je bil vpet v organizacijo zadnjih iger v Murski Soboti leta 1983. Na področju vključevanja mladih iz naše sredine v mednarodno športno konkurenco, razvijanja športnega duha ter spoznavanja sveta in znamenitosti krajev, kjer so igre potekale, v ZDA, Kanadi in drugod po svetu pa tudi na področju srečevanja z zamejci, je igral pomembno vlogo vse do leta 2015, ko se je kot uslužbenec občinske uprave upokojil in je mlade popeljal na 49. igre v Alkmaar na Nizozemsko. Bil je vpet v priprave in se je z ekipo Murske Sobote udeležil kar 22 iger. H krepitvi športnega duha med mladimi je prispeval tudi kot dolgoletni podpredsednik Slovenskega združenja mednarodnih iger šolarjev. Ker nekoč še ni bilo mobilnih telefonov in interneta, je bilo drugačno tudi obveščanje javnosti. Vse informacije, pomembne za starše, je sporočal športnemu novinarju Tončku Giderju, ki je po Radiu Murski val obveščal poslušalce.

Ekipa Murske Sobote na 54. igrah leta 2022.

Za izjemen prispevek h krepitvi športnega duha med mladimi in dolgoletno sodelovanje z mednarodno organizacijo mednarodnih iger šolarjev je Stanko Kerčmar leta 2017 prejel posebno priznanje. Tedaj je iz rok predsednika Bogdana Gabrovca plaketo OKS – Združenja športnih zvez za dolgoletno aktivno delo na področju športnega novinarstva prejel Tonček Gider. Podobno priznanje kot Stanko Kerčmar je leta 2005 v Lendavi prejel tudi Jože Vild.

Še eno priznanje za PGD Murska Sobota

GEZA GRABAR

Odlična vpetost murskosoboških gasilcev v okolje, v katerem delujejo kot gasilska enota širšega pomena, se vrsto let potrjuje ob vsakem trenutku.

Dobro delo soboških gasilcev so prepoznali v Občini Moravske Toplice.

To se je potrdilo tudi letos ob uspešno izvedeni reševalni vaji pri OŠ Bogojina ter pozneje v poletnih neurjih z močnim vetrom, ki je odkrival strehe in ruval drevesa ter tako povzročil veliko materialno škodo. Ker so edino društvo, ki ima na območju delovanja (Upravna enota Murska Sobota) gasilsko avtolestev, so z njo nudili podporo pri delu v marsikateri občini, tudi v moravskotopliški. V zahvalo za dobro sodelovanje s štabom Civilne zaščite Občine Moravske Toplice ob vajah in intervencijah ob naravnih nesrečah so prejeli posebno priznanje župana. Prevzel ga je predsednik društva Dejvid Rakar, izročil pa mu ga je župan Alojz Glavač.

> Ker so edino društvo, ki ima na območju delovanja (Upravna enota Murska Sobota) gasilsko avtolestev, so z njo nudili podporo pri delu v marsikateri občini, tudi v moravskotopliški.

Pester oktober v PGD Murska Sobota

GEZA GRABAR

Na sporedu je bilo kar 12 preventivnih aktivnosti.

Tudi najmlajši so se navduševali nad delom gasilcev.

Toliko aktivnosti, kot so jih v letošnjem mesecu varstva pred požari izvedli v tej osrednji enoti Gasilske zveze Mestne občine Murska Sobota, jih niso še nikoli. Z njimi so zajeli vsa področja delovanja. Zaradi predstavitve dejavnosti, razpoložljive tehnike in usposobljenosti gasilcev so obiskovali vrtce in šole (vrtec Laura, OŠ Bakovci, OŠ II in OŠ III Murska Sobota), nekaj pa so jih gostili v gasilskem domu (vrtec Urška, OŠ IV Murska Sobota), kjer so pripravili tudi zelo dobro obiskan dan odprtih vrat. Ta dan je bila glavna atrakcija spuščanje po jeklenici. Ob vsem tem so se udeležili še številnih vaj.

V vajo vključenih vseh dvanajst društev

Med vajami velja omeniti štabno vajo Darsa v predoru Cenkova na pomurski avtocesti, v katero so bile ob predpostavki množične nesreče z neznanim številom poškodovanih vključene številne službe za zaščito in reševanje. Takšna je bila tudi vaja na Ekonomski šoli Murska Sobota, enako osrednja letošnja vaja murskosoboške gasilske zveze, ko je bilo v vajo na objektu Pomurskih mlekarn vključenih vseh dvanajst gasilskih društev. Prav murskosoboško društvo je z bogato tehniko in operativnimi gasilci odigralo osrednjo vlogo. Sodelovali so tudi na vaji evakuacije, ki je s PGD Bakovci potekala na tamkajšnji osnovni šoli; bili so vključeni v vajo, ki so jo v Černelavcih izvedli skupaj s PGD Černelavci in PGD Veščica; samostojno so pripravili vajo evakuacije v vojašnici v Murski Soboti. Kot je ob koncu pestrega oktobra s kar dvanajstimi različnimi aktivnostmi povedal Tadej Zelko, od letos poveljnik PGD Murska Sobota, se na vaje najpogosteje odpravijo z vozilom GVC-1. A za obiskovalce je najbolj zanimiva 42-metrska avtolestev s pregibnim letvenikom, s katero na koncu vaje udeležence radi povzdignejo v višino. Za tiste nekoliko starejše je zelo zanimivo večnamensko tehnično reševalno vozilo (TRV) s številnimi tehničnimi pripomočki, na vozilu pa je tudi 18-metrska dvižna roka ali dvigalo. Pozornost vzbuja tudi njihovo novo in prav po zahtevah PGD Murska Sobota izdelano poveljniško vozilo, ki je opremljeno z vsem, kar potrebujejo za vodenje intervencij.

Za obiskovalce je bila najbolj zanimiva 42-metrska avtolestev s pregibnim letvenikom.

Gasilska mladina v državni konkurenci

GEZA GRABAR

Spodbudna dosežka mladincev PGD Murska Sobota in mladink PGD Černelavci.

V okviru sejma zaščite in reševanja Sobra je v Gornji Radgoni potekalo državno tekmovanje za memorial Matevža Haceta, ki v izvedbi mokre vaje poteka vsaka štiri leta, nanj pa so se v posameznih kategorijah uvrstili najboljši z lanskih regijskih tekmovanj. Mladinci PGD Murska Sobota so se med 52 ekipami uvrstili na 32. mesto; ekipa mladink PGD Černelavci pa je med 47 ekipami pristala na 24. mestu. Obe naši ekipi sta za uvrstitev prejeli srebrno značko tekmovanja. Kot je povedal mentor murskosoboške ekipe Luka Kit, so z vajami začeli že med poletnimi počitnicami in so jih zaradi dopustov do septembra izvajali skupaj s PGD Černelavci. »Vsekakor pozitivna izkušnja tako za nas mentorje, še zlasti pa za mladino, ki s tem krepi stike s člani sosednjih društev,« je povedal in poudaril, da je gasilska mladina v vseh društvih njihova bodoča operativa, zato je krepitev sodelovanja s preostalimi ključnega pomena za uspešno delovanje gasilskega društva. Černelavska mentorica Monika Lončar je dodala, da so priprave na državno tekmovanje potekale v dobrem duhu in da so tudi njihove mlade gasilke na tem tekmovanju pokazale veliko vneme za vaje, čeprav se je šolsko leto že začelo.

Mladi, pridite!

V obeh društvih si bodo vzeli nekaj odmora, nato pa začeli s pripravami za naslednjo tekmovalno sezono, ki jo bo v začetku leta 2024 odprl gasilski kviz. »V društvu na področju dela z mladimi ostajamo optimistični in si za cilje v naslednjem letu postavljamo še več uvrstitev na državna tekmovanja, ki so pri nas sicer stalnica,« je še dodal Kit, ki obenem v imenu društva vabi vse otroke, starejše od šestega leta, da se jim pridružijo. Na sejmu Sobra je sicer poleg državnega tekmovanja potekalo tudi preverjanje tehničnega reševanja, na katerem so sodelovale poklicne gasilske enote in prostovoljne gasilske enote širšega pomena. Tekmovanja se je udeležila tudi enota PGD Murska Sobota, ki je zasedla 11. mesto.

Mladinska ekipa PGD Murska Sobota je imela široko podporo.

Inoviranje v Pomurju – zakaj je pomembno za razvoj gospodarstva?

ROMAN WOLF, SVETOVALEC TOČKE SPOT SVETOVANJE POMURJE (POMURSKA GOSPODARSKA ZBORNICA)

Inovacija ali novost oz. nov pojav je lahko nova zamisel, nov proizvodni ali tehnološki postopek, nov izdelek ali predmet z novimi funkcijami. Inovacija se od invencije (izuma) razlikuje v komercializaciji.

Inovacija je torej uspešno sprejeta na trgu. Prinaša novo, večjo uporabnost v obliki izboljšanja kakovosti, nižanja stroškov, dviganja ugleda podjetja, omejevanja konkurence ipd. Vse sodobne družbe z razvitim gospodarstvom si prizadevajo za čim več inovacij, zato v te namene vlagajo velika finančna sredstva. Moč držav danes merimo tudi po številu prijavljenih, še bolj pa uporabljenih inovacij. Inovativnost v Pomurju podpiramo tudi z nagradami Pomurske gospodarske zbornice za najboljše inovacije pomurske regije, ki jih je zbornica letos podelila že dvaindvajsetič. Tovrstna nagrada je najvišje priznanje za inovativne dosežke pomurskih podjetij in njihovih inovatorjev ter s tem promocija inovativnosti v Pomurju in širše. Na letošnji razpis je v razpisanem roku prispelo sedem vlog (Reflex, Lek, Roto Eco, Arcont, Radgonske gorice, SPTŠ Murska Sobota in Lek – enota Lendava), ki jih je strokovna komisija pregledala in ocenila. Podelila je tri zlata priznanja, srebrno priznanje, bronasti priznanji ter priznanje za prebojno invencijo. Vse tri zlate inovacije so pot nadaljevale na nacionalno raven, kjer obravnavanje prevzame Gospodarska zbornica Slovenije.

Od leta 2001, ko so podelili prve nagrade za inovacije v pomurski regiji, in do letos je na razpis prispelo že 149 inovacijskih prijav 132 podjetij oz. prijaviteljev inovatorjev. Pomoč inovativni dejavnosti v podjetjih in v splošnem na nacionalni ravni nudi Gospodarska zbornica Slovenije. Raznolikost inovacij, ki jih snovalci v zadnjih letih predstavijo na regionalnih dogodkih, kaže, da smo v Sloveniji resnično inovativni in da aktivno rešujemo izzive, ki jih prepoznavamo v domačem ali službenem okolju. Poleg tega veseli dejstvo, da inovativnost ne vznika le v gospodarskem sektorju, temveč tudi na področjih šolstva, sociale in zdravstva. Kaj odlikuje ustvarjalce inovacij oz. kako sploh nastane dobra inovacija? Dobrih idej ni mogoče uresničiti brez odličnih strokovnjakov, ki jih je v Sloveniji veliko. Sicer pa gre za ljudi, ki v svojem okolju vidijo izzive. Zagnano in vztrajno iščejo rešitve, ko jih najdejo, jih uspešno realizirajo, dvomom navkljub. Imajo znanje, sanje in želje po boljšem svetu ter kreativne ideje.

Sposobni so se odzvati na potrebe trga in slediti trendom razvoja v širšem okolju. Znajo tudi sodelovati, povezovati razvoj in marketing ter z dobro ekipo v inovativnem okolju izdelati produkt, ki presega konkurenčne. Inovativna podjetja podpirajo zaposlene na omenjenih področjih in tako na dolgi rok ohranjajo prednost pred tekmeci. Inovacije so temelj konkurenčnosti

> Dobrih idej ni mogoče uresničiti brez odličnih strokovnjakov, ki jih je v Sloveniji veliko. Sicer pa gre za ljudi, ki v svojem okolju vidijo izzive. Zagnano in vztrajno iščejo rešitve, ko jih najdejo, jih uspešno realizirajo, dvomom navkljub.

– tako na ravni podjetja kot na ravni slovenskega gospodarstva. Podjetja z inovacijami dolgoročno dosegajo višje prihodke ter povečujejo dodano vrednost, plače in število delovnih mest. Zelo pogosto inovacije prinašajo koristi za družbeno okolje – še zlasti če imajo zelo pomembno okoljsko noto. Vsako novo poslovno naložbo spremlja tveganje, ki je pri izumih še večje, saj je nemogoče napovedati, kako se bo nepoznan in nepreizkušen izdelek obnesel na trgu. Zato mora inovator storiti vse, kar je mogoče, da bi odpravil ali vsaj minimiziral tveganje. To je pomembno tudi za vse morebitne vlagatelje, pridobitelje licence in poslovne družabnike. S pravilnim odnosom do tveganja inovator hitreje pritegne naložbenike in podpornike. Z zmanjševanjem tveganja se namreč bistveno poveča možnost za uspeh inovacije.

Vir: Strokovni članek SPOT svetovanje Pomurje (Pomurska gospodarska zbornica)

SPLETNI UTRINKI

V CENTRALNEM OPERACIJSKEM BLOKU smo uspešno opravili prvo laparoskopsko odstranitev prostate. Poseg je opravil Dimche Malukoski, dr. med., spec. urolog FEBU, asistirala sta predstojnik uroloških oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec dr. Zoran Krstanoski, dr. med., spec. urolog, in Nataša Šiškin Horvat, dr. med., spec. urologinja, zaposlena na odseku za urologijo murskosoboške bolnišnice. Operacija z uporabo 3D-videolinije je potekala gladko in brez zapletov. Laparoskopska prostatektomija je sodoben kirurški postopek, ki omogoča odstranitev prostate ob uporabi majhnih zarez v trebušni steni.| Splošna bolnišnica Murska Sobota

V VRTCU MURSKA SOBOTA dajemo veliko poudarka neformalnim srečanjem in druženjem s starši, ki jih skušamo kar se da vpeti v dogajanje. Nedavno smo tako v enoti Ringa raja izvedli jesenski pohod s starši. Otroci so se s starši in vzgojiteljicami odpravili na raziskovalni sprehod po Murski Soboti. Po pohodu so si privoščili sladkanje s pečenim kostanjem in sadjem na vrtčevskem igrišču.| Vrtec Murska Sobota

NA LJUDSKI UNIVERZI MURSKA SOBOTA potekajo računalniški tečaji, kjer med drugim lahko preizkusite, kako poteka učenje ob uporabi navidezne resničnosti.| Ljudska univerza Murska Sobota

Naslednja številka Soboških novin izide v petek, 15. decembra 2023.

Glasilo Soboške novine izdaja mestni svet Mestne občine Murska Sobota. Ustanovitelj je Mestna občina Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota.

Izdaljateljski odbor: Tamara Gradinski (predsednica), Damjan Anželj, mag. Brigita Perhavec, Mitja Kovačič, Nives Cajnko, Darko Rudaš in Anton Slavic.

Odgovorni urednik: Tadej Buzeti

Jezikovni pregled: Rajko Marinič

Grafična priprava in tisk: Grafex, d. o. o.

Naklada: 7500 izvodov

Mesečnik Soboške novine prejemajo gospodinjstva v Mestni občini Murska Sobota brezplačno.

Elektronska pošta uredništva: urednistvo.novin@murska-sobota.si

Telefon: 02 525 16 18

ISSN št.: C501-4166

Uredništvo medija ne odgovarja za kvaliteto in slovnično pravilnost izdelanih oglasov, poslanih s strani organizatorjev dogodkov.

KOLEDAR DOGODKOV

PRIREDITVE IN DOGODKI

petek, 17. 11. 2023, ob 17.00	sklepna prireditev akcije **NAJ JAVNO STRANIŠČE 2023** Društvo za kronično vnetno črevesno bolezen	Gledališče Park v Murski Soboti
torek, 21. 11. 2023, ob 17.00	**JAVNO VODSTVO PO ARHEOLOŠKEM DELU PRENOVLJENE STALNE RAZSTAVE »LJUDJE OB MURI«**	Pomurski muzej Murska Sobota
torek, 21. 11. 2023, ob 18.00	**MALA ŠOLA KAMIŠIBAJA** – predstavitev kamišibajev, ki so nastali na delavnici JSKD, Območna izpostava Murska Sobota in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
četrtek, 23. 11. 2023, ob 17.00	literarni dogodek **Iztok Geister: predstavitev zbirke »POSPRAVLJENI PREDALI«**, pogovor bo vodila Urška Bedič	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
četrtek, 23. 11. 2023, ob 19.00	potopisno predavanje **ŽIVLJENJE V KANADI IN ROADTRIP PO ZAHODU ZDA**	Mikk Murska Sobota
petek, 24. 11. 2023, ob 20.00	stand-up **Rok Škrlep: »RECEPT ZA SREČO«**	Mikk Murska Sobota
sobota, 25. 11. 2023, ob 10.00	**IZMENJEVALNICA OBLAČIL**	Mikk Murska Sobota
sobota, 25. 11. 2023, ob 19.00	**PETROLEUM BEAT FESTIVAL 2023**	Mikk Murska Sobota
od srede, 29. 11., do petka, 1. 12. 2023	**6. FESTIVAL STRIPOVSKE UMETNOSTI MIKK(s)TRIP**	Mikk Murska Sobota
sreda, 29. 11. 2023, ob 18.00	predstavitev monografije **»SOCIALNA DRŽAVA IN REVŠČINA«** Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
četrtek, 30. 11. 2023, ob 19.00	literarni večer **BELETRININ TRUBADUR: FERI LAINŠČEK**, pogovor bo vodila Darka Tancer-Kajnih, glasbena spremljava: Danica Baša PIŠK MS in Založba Beletrina	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
nedelja, 3. 12. 2023, od 9.00 do 18.00	**TA VESELI DAN KULTURE** (brezplačni vstop) ob 10.00: družinska delavnica izdelave adventnih venčkov (potrebne prijave, mateja.huber@pomurski-muzej.si, 059 366 621) ob 11.00, 13.00 in 15.00: javna vodstva po posameznih prenovljenih prostorih stalne razstave »Ljudje ob Muri« (teme za določene ure bodo objavljene na spletni strani Pomurskega muzeja: https://www.pomurski-muzej.si/pages/si/zacetek.php) ob 17.00: javno vodstvo po razstavi del Franca Košarja	Pomurski muzej Murska Sobota
nedelja, 3. 12. 2023, ob 10.00	**TA VESELI DAN KULTURE** 10.00–16.00: prosti vstop za oglede razstav Štefana Galiča in Bakosa Tamása 10.00–12.00: likovna delavnica za družine	Galerija Murska Sobota
nedelja, 3. 12. 2023, ob 19.00	**TA VESELI DAN KULTURE** Dokumentarni film »POJ MI PESEM« bo ZKTŠ M. Sobota predvajal ob 70. rojstnem dnevu Vlada Kreslina, brezplačne vstopnice.	Gledališče Park v Murski Soboti
ponedeljek, 4. 12. 2023, ob 10.00	izobraževanje **USPOSABLJANJE KNJIŽNIČARJEV ZA DELO S PRIPADNIKI ROMSKE SKUPNOSTI**	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
torek, 5. 12. 2023, ob 17.00	**PRIŽIG PRAZNIČNIH LUČI TER ODPRTJE DRSALIŠČA in BOŽIČKOVEGA NABIRALNIKA**	drevored Martina Luthra
torek, 5. 12. 2023, ob 10.00	posvet **OBELEŽITEV SVETOVNEGA DNEVA INVALIDOV IN LJUDI S POSEBNIMI POTREBAMI** MO MS in svet za invalide MO MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sreda, 6. 12. 2023, od 8.00 do 18.00	**MIKLAVŽEV SEJEM**	Slovenska ulica, Murska Sobota
četrtek, 7. 12. 2023, ob 19.00	pravljični večer **PRAVLJIČNI VEČER ZA ODRASLE** Mariborska knjižnica, PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 9. 12. 2023, ob 17.00	projekcija **PODVODNIH FOTOGRAFIJ** Potapljaško društvo Murska Sobota	Gledališče Park v Murski Soboti
ponedeljek, 11. 12. 2023, ob 19.00	potopisno predavanje **MONGOLIJA** Rok Kofol	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 14. 12. 2023, ob 18.00	predstavitev knjige **»PREKMURSKI PISKER«** Pomurski muzej Murska Sobota in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota

GLEDALIŠKE PREDSTAVE

sreda, 22. 11. 2023, ob 19.00	ljubiteljska gledališka predstava **»PODNAJEMNIK« KUD Tišina**	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 30. 11. 2023, ob 19.00	avtorski stand-upovski kabaret **»IZNENADA SALOME«**	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 7. 12. 2023, ob 19.00	komedija **»LAPONSKA« Gledališče Koper**	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 8. 12. 2023, ob 19.00	komedija **»STRAST, DOJENČEK IN ROMPOMPOM« Vid Valič**	Gledališče Park v Murski Soboti

KONCERTI

četrtek, 16. 11. 2023, ob 18.00	dobrodelni koncert **POLICIJSKEGA ORKESTRA s solistom Martinom Sušnikom** Evangeličanska cerkev in PU Murska Sobota	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 24. 11. 2023, ob 19.00	koncert **SAMO BUDNA & BAND Z GOSTI**	Gledališče Park v Murski Soboti
torek, 28. 11. 2023, ob 19.00	koncert **RADE ŠERBEDŽIJA IN ZAPADNI KOLODVOR**	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 30. 11. 2023, ob 18.00	2. koncert šolskega abonmaja **XXVII. KONCERT UČITELJEV GLASBENE ŠOLE MURSKA SOBOTA**	dvorana Glasbene šole Murska Sobota
sobota, 2. 12. 2023, ob 20.00	koncert **HAMO & TRIBUTE 2 LOVE: IZ4KANI LAJV**	Gledališče Park v Murski Soboti
sobota, 9. 12. 2023, ob 20.00	DJ večer **BASS FIGHTERS**	Mikk Murska Sobota
sreda, 13. 12. 2023, ob 18.00	**NOVOLETNI KONCERT UČENCEV GLASBENE ŠOLE MURSKA SOBOTA** Glasbena šola Murska Sobota	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 15. 12. 2023, ob 18.00	**Praznični december ob drsališču KATH & THE DEDOS**	drevored Martina Luthra
sobota, 16. 12. 2023, ob 18.00	**Praznični december ob drsališču FRIŠKÉ**	drevored Martina Luthra

DOGODKI ZA OTROKE

vsako sredo ob 16.30	**PRAVLJIČNE URICE IN USTVARJALNICE**	igralnica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
vsak ponedeljek od 16.15 do 17.15	**MONTESSORI URICE** za mlajše malčke od 1. do 2. leta	igralnica Mali ČuDo
vsak torek od 16.30 do 17.30	**MONTESSORI URICE** za starejše malčke od 2. do 3. leta	igralnica Mali ČuDo
vsako sredo in vsak četrtek od 16.30 do 18.00	**MONTESSORI URICE** za predšolske otroke od 3. do 7. leta	igralnica Mali ČuDo
petek, 17. 11. 2023, ob 16.30	**BACHOVE CVETNE ESENCE ZA NAŠE NAJMLAJŠE** – obisk naturopatinje	igralnica Mali ČuDo
torek, 5. 12. 2023, dopoldne (za šole)	film **»VZORNIK«, Slovenija, Srbija, Italija, Češka, 98 minut**	Gledališče Park v Murski Soboti
od torka, 5. 12. 2023, do torka, 12. 12. 2023, med 16.00 in 18.00 (5. 12. ob 17.15 – po odprtju drsališča)	**BOŽIČKOV NABIRALNIK pri PRAZNIČNEM IGLUJU** Napišite pismo Božičku in ga oddajte v Božičkov nabiralnik.	Trg zmage, Murska Sobota
sobota, 9. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park **glasbena predstava »MOJCA POKRAJCULJA ENO PIKO DRUGAČE«** Društvo Muzikalček	Gledališče Park v Murski Soboti
sreda, 13. 12. 2023, ob 16.30	pravljična ura in delavnica **Gregor Celec in Vlasta Šoštarič Celec: LECTARSKA BOŽIČNA DELAVNICA** PIŠK MS in Medičarstvo Gregor Celec	igralnica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sreda, 13. 12. 2023, ob 18.00	predstavitev pravljice **Feri Poredoš: »ČARNA VRATA«** Založba Cajt, PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 16. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park **lutkovna predstava »GOZDOVILIMO« Društvo lutkovnih ustvarjalcev**	Gledališče Park v Murski Soboti

FILMI

sobota, 18. 11. 2023, ob 20.00 nedelja, 19. 11. 2023, ob 19.00	**»POTNIKI NOČI«, Francija, 111 minut**	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 23. 11. 2023, ob 19.00 sobota, 25. 11. 2023, ob 20.00	**»VARUHI FORMULE«, Srbija, Slovenija, Črna Gora, Makedonija, 120 minut**	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 24. 11. 2023, od 14.00 do 19.00	dokumentarni film **»FENOMEN BRUNO GRÖNING«** Krog prijateljev B. G., Krog za naravno življenjsko pomoč, PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
nedelja, 3. 12. 2023, ob 19.00	Ta veseli dan kulture **dokumentarni film »POJ MI PESEM«** brezplačne vstopnice	Gledališče Park v Murski Soboti
sobota, 9. 12. 2023, ob 20.00 nedelja, 10. 12. 2023, ob 19.00	**»POSLEDNJI HEROJ«, Slovenija, Grčija, Hrvaška, Italija, 82 minut**	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 14. 12. 2023, ob 19.00 sobota, 16. 12. 2023, ob 20.00	**»SREČNO NAKLJUČJE«, ZDA, Francija, 96 minut**	Gledališče Park v Murski Soboti

DELAVNICE

petek, 24. 11. 2023, ob 16.30	**OTROCI IN VARNA UPORABA ETERIČNIH OLJ** – obisk certificirane aromaterapevtke	igralnica Mali ČuDo
sobota, 9. 12. 2023, od 10.00 do 12.00	**LIKOVNA DELAVNICA ZA ODRASLE**	Galerija Murska Sobota

PREDAVANJA

sreda, 15. 11. 2023, ob 17.00	predavanje Tamare Andrejek: **MURSKA SOBOTA IN DRUŽINA EBERL**	Pomurski muzej Murska Sobota
sreda, 15. 11. 2023, ob 17.00	predavanje Anje Cigan: **NA SELITVI Z BELIMI ŠTORKLJAMI** Pomurska sekcija DOPPS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 18. 11. 2023, ob 9.00	predavanje dr. Tanje Černe: **KDO SO UČENCI Z DISLEKSIJO, DISGRAFIJO IN DISORTOGRAFIJO IN KAKO JIM Z BRAIN GYMOM® LAHKO POMAGAMO?**	igralnica Mali ČuDo
sobota, 25. 11. 2023, ob 9.00	predavanje dr. Tanje Černe: **KDO SO UČENCI Z ADHD IN KAKO JIM Z BRAIN GYMOM® LAHKO POMAGAMO?**	igralnica Mali ČuDo
sobota, 2. 12. 2023, ob 9.00	predavanje dr. Tanje Černe: **PODPORA PRI OPISMENJEVANJU UČENCEV, RIZIČNIH ZA RAZVOJ DISLEKSIJE, DISGRAFIJE IN DISORTOGRAFIJE, S POMOČJO MONTESSORI PRISTOPA**	igralnica Mali ČuDo

RAZSTAVE

stalna razstava	**»LJUDJE OB MURI«**	Pomurski muzej Murska Sobota
občasna razstava	**»KMEČKA DELA V UMETNOSTNI IN ETNOLOŠKI PODOBI«**	Pomurski muzej Murska Sobota
občasna arheološka razstava	**»TIŠINA GROBOV«**	Pomurski muzej Murska Sobota
na ogled do 21. novembra	**RAZSTAVA IZDELKOV** VDC MS VDC MS in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
na ogled do septembra 2024	ulična razstava **»GRONSKA STREJLA PA TA BRZINA«** PMMS	drevored Martina Luthra
četrtek, 16. 11. 2023, ob 18.00	odprtje razstave **ODPRTO OBROBJE: KAJA BAKAN**	Mikkova galerija
četrtek, 16. 11. 2023, ob 18.00 na ogled do 10. 1. 2024	odprtje dveh novih razstav **Štefan Galič: »LESOREZI IZ STALNIH ZBIRK«** (iz Galerije-Muzeja Lendava in Galerije Murska Sobota) **Bakos Tamás: »PAINTING THE BLUES«**	Galerija Murska Sobota
četrtek, 30. 11. 2023 in 14. 12. 2023, ob 10.00 in ob 17.00	javno vodstvo po razstavah **ŠTEFANA GALIČA IN BAKOSA TAMÁSA**	Galerija Murska Sobota
petek, 1. 12. 2023, ob 18.00	**ODPRTJE RAZSTAVE LIKOVNIH DEL FRANCA KOŠARJA**	Pomurski muzej Murska Sobota
petek, 1. 12. 2023, ob 18.00, na ogled do 30. 12. 2023	**»VIZUALNA GOVORICA«** DLUPP in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
petek, 1. 12. 2023, na ogled do 30. 12. 2023	**Štefan Küzmič: »MED SLOVENCI V ŠOMODSKI ŽUPANIJI NA OGRSKEM«**	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
petek, 1. 12. 2023, na ogled do 30. 12. 2023	**RAZSTAVA IZDELKOV, NAREJENIH V PROGRAMIH ZAPOSLITVENE REHABILITACIJE – URI SOČA MS** URI Soča, CPR – enota MS in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
ponedeljek, 4. 12. 2023, ob 18.00, na ogled do 30. 12. 2023	**PREGLEDNA RAZSTAVA FOTOKLUBA MS ZA LETO 2023** Fotoklub MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota

ŠPORT

vsak torek in petek od 19.45 do 21.00	**NAMIZNI TENIS ZA VSE ŽIVLJENJE** brez starostnih omejitev, Namiznoteniški klub Sobota	športna dvorana pri SPTŠ/ gimnaziji
sobota, 18. 11. 2023, ob 17.00	**TEKMA V I. SLOVENSKI NAMIZNOTENIŠKI LIGI ZA ČLANE MURA SOBOTA : KRKA** Namiznoteniški klub Sobota	športna dvorana pri SPTŠ/ gimnaziji
sobota, 18. 11. 2023, ob 11.45	**DRŽAVNO PRVENSTVO SLOVENIJE V KROSU ZA VSE KATEGORIJE** Atletski klub Pomurje, ZKTŠ MS, Regijska pisarno OKS-ZŠS	Expano
sobota, 18. 11. 2023, ob 9.00	**6. POKAL ŠPORTNEGA STRELSKEGA DRUŠTVA MURSKA SOBOTA**	Strelišče Partizan, Murska Sobota
sobota, 9. 12. 2023, ob 17.00	**TEKMA V I. SLOVENSKI NAMIZNOTENIŠKI LIGI ZA ČLANE MURA SOBOTA : KAJUH-SLOVAN** Namiznoteniški klub Sobota	športna dvorana pri SPTŠ/ gimnaziji
nedelja, 10. 12. 2023, ob 11.00	**17. MIKLAVŽEV POHOD M. SOBOTA–KROŠKI BROD** ZKTŠ MS, Planinsko društvo Matica Murska Sobota	zbor: Trg zmage, Murska Sobota

DOGODKI V HIŠI SADEŽI DRUŽBE – celoten program je dostopen na: http://www.filantropija.org/murska-sobota/

vsak ponedeljek in vsak torek od 18.00 do 21.00	**TEČAJ BRIDŽA** Romeo Varga	Hiša Sadeži družbe
vsak torek od 16. 00 do 18.00	**KNJIŽNICA IGRAČ** izposoja igrač in delavnice	Hiša Sadeži družbe
četrtek, 16. 11. 2023, ob 16.00	**ROMNI – DRUŽENJE ROMSKIH ŽENSK** Mladenka Šarkezi	Hiša Sadeži družbe
petek, 24. 11. 2023, ob 17.00	**BIOKINEMATSKE VAJE – REFLEKSNI ŽIVČNI SISTEM IN POMEN** posebno vabljeni ljudje z diagnozo multiple skleroze ali fibromialgije, 3. del, Ludvik Bojnec, obvezne prijave	Hiša Sadeži družbe
ponedeljek, 27. 11. 2023, ob 17.00	**SOOČANJE S TEŽAVAMI ALKOHOLIZMA** Milan Osterc, obvezna prijava, za nujno pomoč na voljo kadarkoli – kontakt: 031 538 586	Hiša Sadeži družbe